

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Frames bij nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad tijdens de tweede en derde feministische golf

Baare, Marlies de

Citation

Baare, M. de. (2023). *Frames bij nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad tijdens de tweede en derde feministische golf.*

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master thesis in the Leiden University Student Repository](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3562588>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Frames bij nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad tijdens de tweede en derde feministische golf

Masterscriptie JNM

Master Journalistiek en Nieuwe Media, Universiteit Leiden

Eerste lezer: Dr. J.P. Burger

Tweede lezer: Prof. dr. J.C. de Jong

Marlies de Baare - S3251063

01-07-2022

Samenvatting

Huiselijk geweld wordt op verschillende manieren gerepresenteerd in het nieuws. Dit komt doordat media beïnvloed worden door individuele, organisatorische en sociale factoren. Deze factoren zijn verbonden met culturele, ingebedde normen en waarden, vooroordelen, archetypes en metaforen. Het beeld dat vervolgens in een artikel tot stand komt is een interpretatie van de werkelijkheid, ook wel een *frame* genoemd. Het effect van *framing* is dat bepaalde aspecten van een probleem, situatie of gebeurtenis uitgelicht kunnen worden door het gebruik van bepaalde tekstuele elementen of bronnen.

Deze masterscriptie gaat na in hoeverre er sprake is van een verandering in de nieuwsberichtgeving van het Leidsch Dagblad over huiselijk geweld in de periode van 1965 tot 2022. Het onderzoek bestond uit een kwalitatieve framinganalyse van 239 artikelen uit het Leidsch Dagblad. Uiteindelijk werden er vijf frames gevonden: het blaming the victim-frame, het geëxcuseerde dader-frame, het actie tegen huiselijk geweld-frame, het heilige huwelijk is een leugen-frame en het kind is het slachtoffer-frame. Deze frames zijn vervolgens uitgewerkt in een *framematrix* met *reasoning devices* en *framing devices*. Reasoning devices zijn de onderliggende structuren waaruit een frame ontstaat. Framing devices betreffen de tekstuele elementen, de vooroordelen, stereotypen en metaforen die bijdragen aan de vorming van een bepaald perspectief.

Van een verandering in het framegebruik in het Leidsch Dagblad is echter geen sprake. De frames zijn te veel verspreid door de onderzochte periode heen en een mogelijke verklaring hiervoor is niet waterdicht. De masterscriptie pleit voor meer onderzoek naar de berichtgeving over huiselijk geweld in Nederland om zo het gat in de literatuur te dichten.

Voorwoord

Voor U ligt mijn masterscriptie ‘Frames bij nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad tijdens de tweede en derde feministische golf’. Een onderzoek naar frames in de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld door het Leidsch Dagblad uit een periode van januari 1965 tot en met maart 2022.

Ik schreef de masterscriptie in het kader van mijn master Journalistiek en Nieuwe Media aan de Universiteit Leiden. Het schrijven van ‘Frames bij nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad tijdens de tweede en derde feministische golf’ vond plaats vanaf eind december 2021 tot juli 2022.

In het bijzonder wil ik mijn scriptiebegeleider dr. Peter Burger bedanken voor zijn begeleiding tijdens de afronding van mijn masterstudie. De plek voor onze overleggen deed niets af aan de effectiviteit, of ze nu met mondkapjes op, via hybride lessen, via Google Meet of ‘gewoon’ zonder mondkapje in een collegezaal plaatsvonden. Het was keer op keer leerzaam en precies hetgeen dat ik op dat moment nodig had om met een positieve en energierijke houding mijn werkzaamheden door te kunnen zetten.

Tot slot wil ik mijn vrienden en familie bedanken voor de toejuiching, motiverende woorden en de vele kopjes koffie.

Laat het u informeren, leren en inspireren.

Marlies de Baare

Leiden, 1 juli 2022

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	6
2. Theoretisch overzicht: Huiselijk geweld in de nieuwsmedia en de maatschappij	9
2.1 Mediarepresentatie van huiselijk geweld	9
2.1.1 De rol van gender	10
2.1.2 Patriarchale framing: het beschuldigde slachtoffer en de geëxcuseerde dader	11
2.1.3 Brongebruik	14
2.2 Huiselijk geweld in Nederland: In vogelvlucht van 1965 tot april 2022	14
2.3 De geschiedenis van vrouwenemancipatie in Leiden	18
3. Methodologie	23
3.1 Opzet van het onderzoek	23
3.2 Van tekst naar frame	24
3.2.1 Coderen	24
3.2.2. Van Gorps framebundel	25
3.3. Verantwoording afbakening onderzoek	25
3.4 Dataverzamelmethode	27
3.4.1 Het Leidsch Dagblad	27
3.4.2 Leiden.courant.nu en Nexis Uni	27
3.4.3. Atlas.ti	28
3.5 Validiteit en betrouwbaarheid	28
3.6 Saturatiewaarde	29
4. Resultaten	30
4.1 Inzicht in corpus	30
4.2 Vorming van frames	30
4.3 Frames	35
4.3.1 Blaming the victim	35
4.3.2 De geëxcuseerde dader	39
4.3.3 Actie tegen huiselijk geweld	42
4.3.4 Het heilige huwelijk is een leugen	48
4.3.5 Het kind is het slachtoffer	50
4.4 Tijdlijn frames	52
5. Conclusie	54
6. Discussie	56

<i>6.1 Framing in de tweede en derde feministische golf</i>	56
<i>6.2 Het onderzoek in het totaalbeeld</i>	57
<i>6.3 Waarborging validiteit</i>	59
Literatuurlijst	60
Bijlage 1: Zoektermen voor de selectie uit het Leidsch Dagblad	70
Bijlage 2: De finale zoektermen met de bijbehorende artikelen en de publicatiedatum	71
Bijlage 3: Voorbeelden van niet-geselecteerde artikelen	75
Bijlage 4: Twee gelijksoortige artikelen	76
Bijlage 5: Overzicht van het corpus	77
Bijlage 6: Codegroepen met bijbehorende codes	92
Bijlage 7: 60 codegroepen	106
Bijlage 8: Basis voor de tijdlijn	108

1. Inleiding

Huiselijk geweld kwam door de coronacrisis wereldwijd onder de aandacht omdat de angst heerste dat er een toename van geweld en het aantal slachtoffers zou ontstaan door het vele thuiszijn. Op de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties noemde minister-president Rutte geweld tegen vrouwen de ‘schaduwpandemie’ van de coronapandemie (NOS, 2021). Deze schaduwpandemie uitte zich dit jaar in overvolle Amsterdamse opvangplekken voor slachtoffers van huiselijk geweld (NOS, 2022).

Huiselijk geweld was voor de pandemie al een groot probleem. Onderzoek uit 2020 laat zien dat 1,2 miljoen personen van zestien jaar en ouder hebben aangegeven in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020). Naast dit onderzoek naar de omvang van het probleem zijn er tal van andere onderzoeken gedaan naar de specifieke uitingsvormen van huiselijk geweld (Van der Aa, 2013), naar de stereotypering van daders (Bates et al., 2019) en naar de gevolgen van COVID-19-maatregelen op huiselijk geweld (Coomans et al., 2021).

Ondanks dat het onderwerp binnen de onderzoekswereld breed is behandeld, verschuilt het zich maatschappelijk gezien nog in de taboesfeer. De media spelen een grote rol in de mate waarin mensen informatie opdoen over huiselijk geweld. Hierdoor zijn media van invloed op de menselijke perceptie van huiselijk geweld. Journalisten die het nieuws over huiselijk geweld produceren zijn gekleurd door hun omgeving die ontstaat door opvoeding, scholing, religie, cultuur, vrienden, familie en collega’s. Dit heeft ook invloed op de journalistieke keuzes. Hierdoor is niet alleen het selecteren van nieuws een subjectieve actie, maar ook het verwerken van het nieuws wordt beïnvloed door persoonlijke normen en waarden (Althoff, 2018). Externe factoren zoals mediaroutines, organisaties, sociale instituties en sociale systemen hebben echter meer invloed dan de individuele factoren (Shoemaker & Reese, 2013, pp. 218-219). Dit komt doordat de individuele factoren tenslotte gebaseerd zijn op sociale systemen. Zonder sociale systemen zouden er geen individuele factoren bestaan.

Doordat de media slechts een versie van de werkelijkheid voorschotelen klinkt er ook kritiek vanuit de onderzoekswereld. Deze kritiek berust op het feit dat de media gehomogeniseerde versies van de werkelijkheid presenteren (Jewkes, 2015). Dit kan zich bij een thema als huiselijk geweld uiten in de eenzijdige belichting van het probleem. Een gevolg hiervan is dat discriminatie, de stereotypering en de criminalisering van bepaalde groepen op basis van ras, geslacht, seksualiteit, klasse, afkomst, gender of religie hierdoor in stand wordt gehouden (Jewkes, 2015, p. 29). Een voorbeeld uit de media zou een sterke voorkeur voor de *right sort of victims* kunnen zijn. Hierdoor zouden slachtoffers die onschuldig en kwetsbaar overkomen als meer nieuwswaardig worden geïnterpreteerd (Jewkes, 2015).

Met het archetype de ideale slachtoffer en de ideale dader zijn onder andere genderstereotypen en het proces van *framing* onlosmakelijk met elkaar verbonden. Genderstereotypen ontstaan doordat we gender als “a primary feature in person perception” zien (Ellemers, 2018, p. 277). Hierdoor ontstaat er een constante vergelijking tussen mannen en vrouwen die verbonden is aan gendernormen en stereotypen die “chronically salient, relatively fixed, and easily polarized” zijn (Ellemers, 2018, p. 277). Het gebruik

van genderstereotypen in de nieuwsberichtgeving draagt bij aan de vorming en de instandhouding van genderstereotypen en de versterking van de perceptie dat mannen en vrouwen verschillen (Ellemers, 2018).

Framing is daarentegen niet verbonden aan één kenmerk van een persoon, maar is een proces waarbij verschillende elementen uit de werkelijkheid worden samengevoegd. Hierbij ligt de nadruk op de verbanden tussen de elementen. Frames zijn echter wel verbonden aan bepaalde onderliggende normen en waarden. D'Angelo en Kuypers (2009) zien deze normen en waarden als “a historically rooted but dynamic cultural context,” (p. 18) waardoor frames niet spontaan en uit zichzelf kunnen ontstaan. Het doel van framing is om bepaalde interpretaties te bevorderen (Entman, 2007, p. 164).

Ondanks dat er veel onderzoek is gedaan naar de omvang en de achtergrond van huiselijk geweld, is in Nederland het onderzoek naar de framing in het nieuws over huiselijk geweld achtergebleven. Deze scriptie wil dit gat opvullen door de volgende vraag te beantwoorden:

In hoeverre is er sprake is van een verandering in de berichtgeving over huiselijk geweld binnen heteroseksuele relaties in het Leidsch Dagblad in de periode van 1965 tot 2022?

Voorafgaand aan dit onderzoek zijn er een viertal keuzes gemaakt ter behoud van de overzichtelijkheid. Ten eerste is er een selectie gemaakt uit verschillende soorten van huiselijk geweld: eegerelateerd geweld, huwelijksdwang, partnergeweld en psychische mishandeling. Ten tweede beperkt dit onderzoek zich tot geweld in heteroseksuele relaties. Ten derde zullen de onderzochte nieuwsartikelen afkomstig zijn uit het Leidsch Dagblad. De periode waaruit de nieuwsberichten afkomstig zijn vormt de vierde afbakening in deze scriptie. Het corpus reikt van 1 januari 1965 tot en met maart 2022. De verantwoording voor deze keuzes is verwerkt in hoofdstuk 3.

Het onderzoek is van kwalitatieve aard en zal bestaan uit een framinganalyse met een inventarisatie via Van Gorp's *framematrix*. De framinganalyse bestaat uit drie stappen: open coderen, axiaal coderen en selectief coderen. In de eerste stap worden de artikelen opgedeeld in tekstuele gelijkenissen, verschillen en opvallendheden. Deze elementen, die het culturele frame kunnen activeren bij de lezer, noemt Van Gorp *framing devices*. Hierna wordt er binnen dit overzicht gezocht naar patronen. Dit deel zal worden uitgevoerd met het programma Atlas.ti, een computerprogramma waarin kwalitatieve onderzoeksdata verwerkt kunnen worden

Vervolgens zal er via Van Gorp's (2007a) framebundel een inventaris worden gemaakt van de *reasoning devices* en framing devices in een framematrix. Reasoning devices zijn gekoppeld aan het frame dat is gebruikt in een tekst. De inhoud van reasoning devices is daarom afhankelijk van het gebruikte frame. Dit onderdeel wordt door Van Gorp (2007a) en Berbers et al. (2016) opgedeeld in de definitie, de oorzaak, het gevolg, de verantwoordelijken, de mogelijke oplossing van de problematiek en de verbonden morele waarden. Een belangrijk punt om te noemen is dat reasoning devices niet altijd voorkomen in een tekst maar soms enkel als verklarende handvatten kunnen worden gebruikt om een

frame op te splitsen in begrijpelijke onderdelen. Framing devices zijn daarentegen de tekens die bewust of onbewust door de auteur worden gebruikt om naar het frame te verwijzen. Van Gorp (2007a) deelt de framing devices op in “woordgebruik, formuleringen, metaforen, beeldmateriaal, argumenten en voorbeelden, die allen naar het frame als omvattend idee verwijzen” (p. 14). Deze scriptie zal focussen op metaforen, woordkeuze, archetypen en voorbeelden.

Om deze scriptie in de bestaande wetenschappelijke context te kunnen plaatsen zal er in het volgende hoofdstuk inzicht worden gegeven in reeds bestaand onderzoek over frames in nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld. Verder zal het hoofdstuk ingaan op de historische en maatschappelijke situatie in Nederland en Leiden tussen 1965 en 2022. Hierbij zullen de drie opvolgende feministische golven worden besproken. Vervolgens zal hoofdstuk drie de methode van dit onderzoek toelichten. Hoofdstuk vier zal hierna ingaan op de resultaten van het onderzoek. Hierna zal in hoofdstuk vijf bijbehorende conclusies worden aangeboden. Tot slot zal hoofdstuk zes het onderzoek beoordelen, mogelijke verklaringen geven en de validiteit van het onderzoek benadrukken.

2. Theoretisch overzicht: Huiselijk geweld in de nieuwsmedia en de maatschappij

Om inzicht te geven in het wetenschappelijke kader waarin dit onderzoek zich bevindt zal in paragraaf 2.1 eerst de reeds bestaande discours-, frame- en inhoudsanalyses over de berichtgeving over huiselijk geweld worden besproken. Hierna zal in subparagraaf 2.1.1 de rol van gender in nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld worden uitgelicht. Subparagraaf 2.1.2 bespreekt patriarchale frames waaronder het beschuldigde slachtoffer en de geëxcuseerde dader. De subparagraaf 2.1.3 gaat verder in op het feit dat brongebruik ten grondslag ligt aan framing. Vervolgens biedt paragraaf 2.2 de maatschappelijke context rondom huiselijk geweld in Nederland via een overzicht van nationale en internationale gebeurtenissen. Tot slot zal paragraaf 2.3 stilstaan bij de lokale ontwikkelingen in Leiden rondom huiselijk geweld.

2.1 Mediarepresentatie van huiselijk geweld

De media zijn in staat om het maatschappelijke denkbeeld over huiselijk geweld te beïnvloeden via het nieuws (Bullock & Cubert, 2002; Gillespie et al., 2013; Jewkes, 2015; Leiden4045, 2022; Seely & Riffe, 2020; Smith et al., 2019). Journalisten kunnen op verschillende manieren interpretaties van huiselijk geweld aanbieden door het verkiezen van bepaalde onderwerpen, bronnen, feiten en woorden boven andere onderwerpen, bronnen, feiten en woorden. De media kunnen er dus voor kiezen om de maatschappelijke context, de kenmerken, de patronen en de (dodelijke) slachtoffers van huiselijk geweld te belichten maar dit is geen vereiste (Bullock & Cubert, 2002, p. 479).

Onderzoekers leggen in hun onderzoek regelmatig de nadruk op de relatie tussen de gebruikte frames bij nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld en de perceptie van de lezer. Frames worden gevormd door brongebruik, woordkeuze en de context waarin het frame zich bevindt (Gillespie et al., 2013; Lindsay-Brisbin et al., 2014; Seely & Riffe, 2020). Entman (1993) omschrijft framing als het proces dat informatie opvallender en gedenkwaardiger maakt (geciteerd in Seely & Riffe, 2020, p. 70).

Genderstereotypen, archetypen en mythes kunnen zo ondersteund worden door bepaalde woorden. Een voorbeeld is een slachtoffer van huiselijk geweld omschrijven als onschuldig door woorden als machteloos en wanhopig te gebruiken. Daarentegen kan een ander frame juist de gewelddadigheid van een dader benadrukken door meer aandacht te besteden aan het gepleegde geweld dan aan de spijtbetuigingen van de dader. De stereotypen in deze voorbeelden zijn die van het onschuldige slachtoffer en de gewelddadige dader. Wanneer een medium dit soort en andere stereotypen gebruikt in het nieuws, dan kan dit van invloed zijn op de rol van het slachtoffer en de dader en de perceptie van de lezer.

Veel reeds uitgevoerde onderzoeken analyseerden de berichtgeving over specifieke vormen van huiselijk geweld zoals huiselijk geweld met fatale gevolgen (Bullock & Cubert, 2002) en femicide: de moord op een vrouw met als achterliggende reden het vrouw-zijn (Gillespie et al., 2013). Deze en andere onderzoeken bieden inzicht in de wetenschappelijke context rondom nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld.

2.1.1 De rol van gender

Een concept dat centraal staat in het onderzoek naar nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld is gender. Hierbij spelen vooral de stereotypen en normen die verbonden zijn aan gender een grote rol. Zo worden vrouwen vandaag de dag als ondergeschikt gezien aan de man (Jewkes, 2015). Dit heeft als gevolg dat er vooroordelen over vrouwen en mannen als slachtoffer of dader ontstaan. Vrouwen worden eerder geassocieerd met een onschuldig slachtoffer en de rol van de brute dader wordt vaker geprojecteerd op mannen (Jewkes, 2015).

Vrouwen worden, anders dan mannen, niet alleen als dader veroordeeld in de media, maar ook als slachtoffer. Dit komt omdat de vrouw in beide rollen niet voldoet aan de stereotypen die aan vrouwen gekoppeld zijn. Als dader worden ze gekleineerd door hoge verwachtingen over deugdelijk gedrag en als slachtoffer falen vrouwen om te voldoen aan conventionele stereotypen zoals kuisheid (Jewkes, 2015, p. 136). Vrouwen worden hierdoor onderverdeeld als lichtzinnig en seksueel ervaren of als seksueel ongevoelig en seksueel onervaren (Jewkes, 2015, p. 135). Ook Bullock en Cubert (2002) veronderstellen dat eenzelfde vorm van seksisme invloed heeft op de framing van huiselijk geweld in kranten. Door het gebruik van seksistische taal kunnen bepaalde archetypen zoals de onschuldige maagd en de duivelse man in stand worden gehouden (Bullock & Cubert, 2002).

Het archetype van *the ideal victim* is tevens een terugkerend element in kranten (Lloyd & Ramon, 2016). In artikelen over fatale gevallen van huiselijk geweld worden er slechts een aantal uiterlijke kenmerken toegeschreven aan het slachtoffer: “Being young, female, White, middle-class, respectable, and physically attractive” (Lloyd & Ramon, 2016, p. 126). Wanneer het uiterlijk van slachtoffers voldeed aan deze eisen steeg de nieuwswaardigheid van de gebeurtenissen (Lloyd & Ramon, 2016). Het onderzoek door Lloyd en Ramon (2016) benadrukt dat deze relatie tussen het uiterlijk van het slachtoffer en de nieuwswaardigheid gebaseerd is op gendernormen zoals:

Women must navigate their way, for example, between being appropriately hardworking, unlike the ‘jailbird junkie’ whose actions are at ‘the taxpayer’s expense’ ... but not too career-minded as to adversely affect family life, nor too hardworking as to financially emasculate husbands or partners and risk provoking domestic abuse and hostile treatment at the hands of the press. (p. 126)

Het idee van het *ideale slachtoffer* werd eerder door Nils Christie (1986, geciteerd in Schwöbel-Patel, 2018) beschreven als een persoon die zwakker is dan de dader. Naast zwakheid is het van belang dat het slachtoffer energie steekt in het voorkomen van het slachtofferschap. Dit lichtte Christie (1986, geciteerd in Schwöbel-Patel, 2018) toe met een voorbeeld van een verkrachting. Hierbij is een jonge vrouwelijke maagd op weg naar huis een idealer slachtoffer voor verkrachting dan een werkende prostituee. Het toegeschreven aandeel dat het slachtoffer heeft tijdens de verkrachting ligt bij de prostituee hoger dan bij de jonge maagd en hierdoor verandert ook de mate waarin de persoon een ideaal slachtoffer is. Jewkes

(2015, p. 135) breidt het idee van het ideale slachtoffer uit naar de dader. Net zoals het ideale slachtoffer bepaalde verwachtingen met zich meebrengt, heeft een ideale dader dit ook; een vrouw kan bijvoorbeeld geen ideale dader zijn omdat dit het idee van een zorgende vrouw niet aansluit bij het archetype van de ideale dader (Jewkes, 2015, p. 135). De vrouwelijke plegers van huiselijk geweld zijn een marginale groep. Deze marginaliteit zorgt ervoor dat de nieuwswaardigheid stijgt (Jewkes, 2015, p. 135). Bij vrouwelijke daders ligt de nadruk meer op hun morele en seksuele waarden (Jewkes, 2015). Een opvallend archetype is dat van de *femme fatale*, een kille vrouw die met haar prachtige uiterlijk slachtoffers voor zich weet te strikken (Jewkes, 2015, p. 141). Daarentegen worden mannelijke daders vrijgepleit omdat bepaalde omstandigheden hen tot het geweld hebben gedreven (Jewkes, 2015).

Doordat vrouwen vaker slachtoffer zijn van huiselijk geweld (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020; Römken, 1989) ontstond in Amerika de term gendergerelateerd geweld. De aanname bij deze nieuwe terminologie was dat het geweld werd gepleegd door mannen tegen vrouwen. Bates et al. (2019) laat zien dat de erkenning van huiselijk geweld als gendergerelateerd geweld het nadeel heeft dat zich nieuwe stereotypen voordoen en dat het voortbestaan van genderstereotypen schadelijk kan zijn voor groepen waarmee huiselijk geweld geassocieerd wordt (p. 37). Door onderzoek te doen naar huiselijk geweld gepleegd door mannen én vrouwen probeert deze scriptie een inclusiever overzicht te creëren.

2.1.2 Patriarchale framing: Het beschuldigde slachtoffer en de geëxcuseerde dader

Een veelgemaakte conclusie is dat media verwickeld zijn in patriarchale normen en waarden en hierdoor bewust of onbewust bijdragen aan de onderdrukking van vrouwen (Bullock & Cubert, 2002; Smith et al., 2019). Dit is terug te zien in de framinganalyses van verschillende kranten. Smith et al. (2019) verzamelde vijf jaar lang alle nieuwsberichten over partnergeweld uit *The Courier-Mail*, een Australische krant uit Queensland. Na dit corpus te hebben opgesteld voerden de onderzoekers een kwalitatieve inhoudsanalyse uit. Hieruit kon geconcludeerd worden dat de nieuwsberichtgeving van incidentele en sensationele aard was. De absentie van context bij het gepleegde geweld zorgt volgens Smith et al. (2019) ervoor dat er geen informatie voor slachtoffers van partnergeweld werd aangeboden. Bijvoorbeeld waar slachtoffers van huiselijk geweld hulp kunnen krijgen.

De media kennen in hun berichtgeving verschillende oorzaken toe aan huiselijk geweld. Uit de kwantitatieve inhoudsanalyse van Appalachiaanse verslaggeving blijkt dat deze oorzaken zich op drie niveaus bevinden: individueel, institutioneel en sociaal (Seely & Riffe, 2020, p. 68). Individuele factoren zijn volgens Seely en Riffe (2020) bijvoorbeeld alcoholgebruik en kindermishandeling. Deze individuele factoren dragen volgens andere onderzoekers (Leung, 2016; Lloyd & Ramon, 2016; Smith et al., 2019) bij aan de normalisering van huiselijk geweld doordat kranten gebruik maken van frames waarin daders sympathieker worden voorgesteld. Hierdoor worden de patriarchale normen en waarden, in het geval van een mannelijke dader, versterkt; met als gevolg dat de verantwoordelijkheid van de dader wordt verworpen en het gewelddadige gedrag wordt genormaliseerd (Smith et al., 2019). Sociale en institutionele factoren omvatten daarentegen: armoede, stress veroorzaakt door instabiliteit van het werk

in de Appalachen, gendernormen en maatschappelijke verwachtingen, maatschappelijke onverdraagzaamheid, geweld in de media, religieuze overtuigingen en gezinsstructuren (Seely & Riffe, 2020, p. 68). De focus in de Appalachiaanse nieuwsberichtgeving lag vaker op het benadrukken van sociale factoren dan op het duiden van de ervaring van het slachtoffer. Het effect hiervan is dat een lezer zich minder goed kan identificeren met het slachtoffer en het maatschappelijke probleem. Daarnaast kan de afwezigheid van persoonlijke verhalen en de overvloed aan korte nieuwsberichten over huiselijk geweld ervoor zorgen dat de perceptie van wat ‘normaal’ en acceptabel gedrag is binnen interpersoonlijke relaties wordt beïnvloed (Seely & Riffe, 2020).

De kans op partnergeweld is niet gelijk tussen mannen en vrouwen. Vrouwen zouden drie keer zo vaak slachtoffer zijn van huiselijk geweld dan mannen (Leung, 2016, p. 2232). Desondanks stellen Hongkongse media dat deze kans gelijk is voor mannen en vrouwen. Partnergeweld wordt in deze kranten benaderd als iets dat ontstaat wanneer een man onder druk komt te staan. De individuele factoren die Seely en Riffe (2020) omschrijven ziet Leung (2016) als redenen waardoor de mythen van de gewelddadige man ontstaat. Sociale druk, psychologische problemen en alcoholgebruik zijn voorbeelden van dit soort individuele factoren (Leung, 2016, p. 2228). Door de toevoeging van deze factoren ontstaat het idee dat huiselijk geweld ontspringt door invloeden van buitenaf in plaats van door persoonlijke omstandigheden. De verborgen boodschap is dat het gedrag geëxcuseerd mag worden (Leung, 2016, p. 2242).

Aan de andere kant van het spectrum bestaat er het frame van ‘het schuldige slachtoffer’ (Bullock & Cubert, 2002; Leung, 2016; Lloyd & Ramon, 2016). Doordat de ervaring van het slachtoffer geen plek krijgt in nieuwsberichten over huiselijk geweld lijkt de aandacht in het nieuws niet bij het slachtoffer te liggen (Bullock & Cubert, 2002). Naast het reeds genoemde fenomeen van het geëxcuseerde dader, is het opvallend dat er in de Hongkongse kranten uit Leungs onderzoek (2016) wordt verwacht dat het slachtoffer op een bepaalde manier verantwoordelijk is voor het geweld. Zo wordt huiselijk geweld met vrouwelijke slachtoffers geframed als een gevolg van een affaire of slecht moederschap. Dit frame versterkt de opbouw van sociale ongelijkheid en onrechtvaardigheid (Leung, 2016, p. 2242). Daarnaast heeft dit frame gevolgen voor de ontvangst van de lezer. Leung (2016) beschrijft dat men hierdoor wordt blootgesteld aan vooroordelen waardoor de lezer zelf niet meer in staat is om een eerlijk oordeel te vellen.

Kranten beschuldigen echter niet alleen slachtoffers als de oorzaak voor het geweld, maar ze beschuldigen ook slachtoffers die niet opkomen voor zichzelf of hun gewelddadige partner niet verlaten (Lloyd & Ramon, 2016, pp. 129-130). Dit frame is nauw verbonden met het idee dat het voor slachtoffers van huiselijk geweld gemakkelijk is om hun partner te verlaten. Echter, Lloyd en Ramon (2016) benadrukken:

Women’s difficulty in disengaging from a violent partner is often due to self-blame, the associated stigma of domestic violence, and financial dependency. So too is it due to isolation, low self-esteem, the controlling influence of abusers, women not seeing themselves as a

victim, and fear of social services removing their children. (p. 130)

Dit frame wordt ook gebruikt in nieuwsberichten over fatale vormen van huiselijk geweld (Bullock & Cubert, 2002). Dit geeft een buitenproportioneel vertekend beeld van huiselijk geweld waardoor de zaak nevensgeschikt kan worden aan moord (Bullock & Cubert, 2002, p. 493). De uitkomsten van het onderzoek door Lindsay-Brisbin et al. (2014) komen in sterke mate overeen met het onderzoek van Bullock en Cubert (2002). Lindsay-Brisbin et al. (2014) merkte na uitgebreid kwantitatief onderzoek op dat kranten in Colorado in 33 procent van de gevallen hun lezers onbewust foute informatie over huiselijk geweld aanbieden. Deze misinformatie kan verschillende vormen aannemen door overtuigingen dat huiselijk geweld zeldzaam is, het slachtoffer de oorzaak van het geweld is, het geweld veroorzaakt wordt door alcohol of drugs en de onbeheersbare woede van de dader geëxcuseerd mag worden (Lindsay-Brisbin et al., 2014, p. 394). Dat de uitkomsten van de onderzoekers overeenkomen betekent dat journalisten hun kennis over huiselijk geweld moeten vergroten zodat ze de ontstane kenniskloof kunnen dichten en tegelijkertijd de lezer kunnen informeren over hulp bij huiselijk geweld (Lindsay-Brisbin et al., 2014).

Een ander belangrijk frame binnen de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld omschrijft Gillespie et al. (2013) als het *commonplace frame*, een frame dat huiselijk geweld als een alledaags probleem presenteert en de complexiteit van het probleem negeert. Een belangrijk onderdeel hierbij is het verschil tussen artikelen die femicide omschrijven als 'gewoon weer een moord' en artikelen die femicide omschrijven als 'gewoon weer een geval van huiselijk geweld' (Gillespie et al., 2013, p. 237). Het frame waarbij femicide als moord wordt gepresenteerd vervormt de perceptie van huiselijk geweld. Daarentegen kan het frame waarbij femicide als een vorm van huiselijk geweld wordt gezien ervoor zorgen dat lezers huiselijk geweld als een verloren zaak zien (Gillespie et al., 2013, p. 237). Dat femicide als moord wordt omschreven doet voor Gillespie et al. (2013) niet af aan de betekenis van femicide. Zo kan een slachtoffer van moord man of vrouw zijn. Daarnaast kunnen er verschillende redenen ten grondslag liggen aan het plegen van een moord. Maar bij femicide is het slachtoffer altijd vrouw en de reden voor de moord is het vrouw-zijn. Door alleen het woord 'moord' te gebruiken als omschrijving van een femicide-zaak geeft een journalist te weinig context (Gillespie et al., 2013). Het is voor Gillespie et al. (2013) een gemiste kans dat de media geen gebruik maken van hun machtige positie en femicide portretteren als een kwestie die publieke verontwaardiging en intensievere beleidsontwikkeling verdient (p. 240).

Uit bovenstaande onderzoeken wordt duidelijk dat gender een grote rol heeft gespeeld tijdens het analyseren van nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld. Veel onderzoekers beperkten zich dan ook tot het onderzoeken van geweld tegen vrouwen door mannen (Carlyle et al., 2014). Carlyle et al. (2014) maakt echter in een kwantitatieve en kwalitatieve inhoudsanalyse van Amerikaanse nieuwsberichten over partnergeweld een vergelijking tussen nieuwsberichten met mannelijke en vrouwelijke daders. Hieruit bleek dat wanneer de dader vrouw was de media meer aandacht gaven aan de achterliggende redenen van het geweld zoals zelfverdediging, de eventuele trouweloosheid van het slachtoffer, emotionele gebreken

of financiële nood (Carlyle et al., 2014, p. 2410). Hierbij concludeert Carlyle et al. (2014) net als Bullock en Cubert (2002) en Lloyd en Ramon (2016) dat er een verband is met bepaalde genderstereotypes. Vrouwen worden vaak beschreven als overdreven emotioneel en gewelddadig in de ‘the heat of the moment’ (Carlyle et al., 2014, p. 2410). Zoals eerder is benoemd is huiselijk geweld een ongeslachtelijk fenomeen. Het onderzoek van Carlyle et al. (2014) laat dit duidelijk zien. Daarom is het des te belangrijker om via deze scriptie aanvullend onderzoek te kunnen uitvoeren.

2.1.3 Brongebruik

De media worden beïnvloed door verschillende factoren zoals effecten van technologie, politiek en economische structuren en routines van journalisten, nieuwswaarden, literaire vormen en culturele veronderstellingen (Bullock & Cubert, 2002, p. 478). Een andere invloed op het nieuws is volgens Bullock en Cubert (2002) het brongebruik. De keuze voor de bron en het individu, bedrijf of de organisatie achter de bron zelf zijn gekleurd (Bullock & Cubert, 2002, p. 479). Gillespie et al. (2013) veronderstelt dat de bronnen die een journalist kiest iets zegt over de visie van de journalist op huiselijk geweld.

Een vaak gebruikte bron bij nieuws over huiselijk geweld is de politie. Het gevolg hiervan is dat er een beperkte ruimte ontstaat om slachtoffers aan het woord te laten komen (Lindsay-Brisbin et al., 2014). Als slachtoffers en daders minder aan het woord komen heeft dit implicaties voor de perceptie van huiselijk geweld. Een gevolg is dat de lezer minder empathisch is tot slachtoffers van huiselijk geweld (Lindsay-Brisbin et al., 2014). Kranten kunnen op verschillende manieren verbeteringen toepassen in de selectie van bronnen. Lindsay-Brisbin et al. (2014) benoemt dat wanneer artikelen melding maken van reacties van de gemeenschap op lokale incidenten, bijvoorbeeld door vrienden, burens, of organisaties die slachtofferhulp bieden, dan zouden kranten meer aandacht voor huiselijk geweld kunnen opwekken bij hun lezers.

Al met al, laat deze paragraaf zien dat de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld veelvuldig onderzocht is en dat hieruit overkoepelende patronen en frames kunnen worden opgemaakt. Zo zijn de media beïnvloed door gendernormen en stereotypen waaraan slachtoffers en daders niet kunnen voldoen. Als gevolg hiervan ontstaat er via woordkeuze, brongebruik en framing een representatie van huiselijk geweld waarbij slachtoffers beschuldigd worden en daders geëxcuseerd. Hierdoor lijken daders in kranten te ontsnappen aan de gevolgen van hun daden. Ten tweede, het gevolg van deze representatie is dat huiselijk geweld genormaliseerd wordt of als incidenteel wordt gezien. De bijbehorende frames zorgen ervoor dat bepaalde onderdelen in een artikel meer of juist minder aandacht krijgen.

2.2 Huiselijk geweld in Nederland: In vogelvlucht van 1965 tot april 2022

Dit onderzoek gaat na hoe geweld tussen partners in huiselijke kringen gerepresenteerd wordt in het Leidsch Dagblad. Doordat het corpus een brede periode bestrijkt is het belangrijk om inzicht te hebben in hoe de maatschappij in deze jaren huiselijk geweld ervaarde. Daarnaast is het essentieel om de

maatschappelijke positie van de vrouw in deze jaren te schetsen omdat vrouwen vaker slachtoffer zijn van huiselijk geweld dan mannen. Een dergelijk overzicht is verder van belang om mogelijke tijdsgebonden veranderingen in de berichtgeving context te kunnen bieden. Daarom zal eerst in vogelvlucht een overzicht geboden worden van de ontwikkelingen rondom vrouwenrechten en het effect hiervan op de positie van de vrouw. Dit zal uitgevoerd worden aan de hand van de drie feministische golven en hun maatschappelijke effecten.

De eerste feministische golf richtte zich op de verbetering van de sociaal-economische positie van de vrouw en het ontstaan van een seksuele revolutie voor vrouwen. Mede door deze vorm van actie ontvingen vrouwen in 1917 het recht om gekozen te worden tijdens verkiezingen en mochten zij vanaf 28 september 1919 zelf ook stemmen tijdens verkiezingen. Daarnaast werd op 14 juni 1956 de ‘Wet handelingsonbekwaamheid’ afgeschaft. Hierdoor kregen getrouwde vrouwen het recht om te werken, om zonder toestemming van hun echtgenoot op reis te kunnen en een bankrekening te openen. Een aantal jaren later ontstond er meer seksuele zelfbeschikking voor vrouwen door de invoering van de pil in 1962 (Meijer, 1996). Waar vrouwen voorheen afhankelijk waren van mannelijke voorbehoedsmiddelen zoals condoms, eiste de nieuwe tijd die hierdoor aanbrak dat vrouwen zich als een ‘seksueel wezen’ profileerden (Meijer, 1996, p. 3). Hierdoor ontstond een identiteitscrisis onder vrouwen (Meijer, 1996). Als vrouwen kozen voor “een vrouwelijk bestaan, dan konden ze hun volledige menselijke potentieel niet tot ontplooiing brengen. Kozen ze daarentegen voor een leven dat voldeed aan de eisen voor volwassen mens-zijn, dan verzaakten ze hun vrouwelijke roeping” (Meijer, 1996, p. 4).

Na deze eerste feministische golf volgde de tweede feministische golf in 1965. Deze periode duurde tot 1985. Tijdens de tweede feministische golf kwam er geleidelijk een verandering tot stand (Van de Loo, 2005). “Toch bestond algemeen de gedachte dat de plaats van de vrouw in het gezin was, om te zorgen voor haar echtgenoot en kinderen” (Van de Loo, 2005, p. 22).

In de loop der tijd verscheen er in de media en de schrijverswereld steeds meer aandacht voor vrouwen. Het boek *Oriëntatie na emancipatie* uit 1964 gaf aan dat de emancipatie van de vrouw nog lang niet voltooid was (Van de Loo, 2005). Ook het Nederlandse tijdschrift *Panorama* wijdde meer aandacht aan de positie van de vrouw. Naderhand volgden ook *Libelle* en *Margriet*. Zo constateerde *Libelle* door een enquête dat een vrouw in haar huwelijk ook ongelukkig kon zijn en dat echtgenoten in sommige gevallen enkel als bedpartner werden gezien (Van de Loo, 2005). In 1967 publiceerde *Margriet* een reeks reportages over ‘de vrouw van morgen’. Hierin werd onder andere kritiek geuit op advertenties die gevuld waren met genderstereotypen maar er werd ook over de emancipatie in Zweden en het effect van de oorlog op Duitse vrouwen geschreven (Van de Loo, 2005). Langzaamaan werd het besproken van dit soort onderwerpen en het uiten van kritiek veelvuldiger gedaan.

Het artikel *Het onbehagen van de vrouw*, geschreven door de vertaalwetenschapper Joke Kool-Smit, werd in 1967 gepubliceerd in *De Gids*, een literair tijdschrift. Dit artikel heeft een belangrijke invloed gehad op het begin van de tweede feministische golf. Hierin schreef Kool-Smit over het frustrerende gevoel dat vrouwen ervaren door hun figuurlijke gevangenschap als moeder en huisvrouw.

Met het artikel wilde Kool-Smit anderen motiveren om dit gevoel te herkennen en actie te ondernemen tegen het bestaan van dit gevoel. Het gevoel dat Kool-Smit in het artikel constitueerde omschrijft Van de Loo (2005) als een ‘vaag gevoel’:

De niet weg te duwen gedachte dat er iets structureel fout zat in Nederland als het om vrouwen ging, de steeds weer terugkerende constatering dat, aangezien mannen meer mogelijkheden hadden dan vrouwen, dat toch wel moest komen doordat er iets aan de hand was met vrouw-zijn, dat alles had opeens een onuitwisbaar bestaansrecht gekregen. (p. 52)

Eind jaren zestig, begin jaren zeventig ontstonden er tal van feministische organisaties in Nederland: Dolle Mina, De Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming, Man Vrouw Maatschappij, het radicaalfeminisme, de mannenbeweging, praatgroepen en Provo, een anarchistische protestbeweging (Van de Loo, 2005, p. 7). De actiegroep Dolle Mina zette zich in voor de legalisering van abortus. De bekende leus “baas in eigen buik” is in Nederland een vaststaand kenmerk geworden van de tweede feministische golf. De Wet afbreking zwangerschap liet echter nog een aantal jaren op zich wachten tot deze op 1 november 1984 in werking trad.

Naast meer aandacht voor gelijke rechten, zelfbeschikking en abortus groeide ook de aandacht voor huiselijk geweld richting vrouwen. Vanaf 1974 ontstond het initiatief Blijf-van-mijn-lijfhuizen, tegenwoordig beter bekend als Oranjestuip: opvanghuizen voor slachtoffers van huiselijk geweld. Toentertijd waren de opvanghuizen ingericht om de eigenwaarde terug te geven aan slachtoffers en om veiligheid te bieden, maar dit gebeurde wel in chaotische omstandigheden (Atria Kennisinstituut, 2014a; Atria Kennisinstituut, 2014b). Zo leefden vrouwen en kinderen samen in kleine ruimtes en ontstond er regelmatig ruzie waardoor sommige vrouwen op den duur terugkeerden naar hun gewelddadige partner. Voor het behouden van de veiligheid van de slachtoffers was het toen van belang dat de locaties van de opvanghuizen geheim bleven. Doordat de politiek geld vrijmaakte konden de locaties groeien. Tegenwoordig zijn de locaties ingericht om vrouwen en kinderen een aparte ruimte te bieden waarin zij kunnen verblijven. Door deze ontwikkelingen wordt huiselijk geweld meer en meer als een maatschappelijk probleem gezien in plaats van als een relatieprobleem. Verder is er meer aandacht voor het oplossen van het probleem thuis. Waar vrouwen eerder steeds van hun huis naar de opvanglocatie gingen en vice versa, is er nu veel meer oog voor de thuissituatie. Dit zorgt ervoor dat de slachtoffers vaker op een goede manier kunnen terugkeren naar huis of hulp krijgen om zelfstandig verder te gaan.

Om terug te keren naar de periode waarin de Blijf-van-mijn-lijfhuizen ontstonden, vervolgt het overzicht op 18 december 1979. Dit is de dag waarop de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, beter bekend als het VN-Vrouwenverdrag aanvaardde. Het verdrag verplichtte de ondertekenaars maatregelen te nemen tegen elke vorm van discriminatie tegen vrouwen. Nederland ondertekende het verdrag een jaar later, maar de effecten waren pas in 1991 te zien toen het verdrag in werking trad (Holtzer, 2010). In datzelfde jaar werd

verkrachting binnen het huwelijk strafbaar gesteld. Vanaf dat moment werd verkrachting binnen het huwelijk net als alle andere verkrachtingszaken behandeld.

In de jaren 80 kwamen de onderlinge verschillen tussen vrouwen meer aan bod. Deze verschillen borduren voort op maatschappelijke ongelijkheden zoals “racisme, ethnocentrisme en seksuele levensstijl” (Boere, 2016). Deze trend bleef aanwezig tot in de derde feministische golf.

De derde feministische golf begon midden 1990 en reageerde op drie manieren op de tweede feministische golf (Snyder, 2008). Als reactie op de ineenstorting van de categorie vrouwen, bracht de derde feministische golf persoonlijke verhalen op de voorgrond die een intersectionele en multiperspectivistische vorm van feminisme vertegenwoordigen (Snyder, 2008). Ten tweede had het postmodernisme effect op hoe mensen die tijdens de derde golf geboren waren, meerstemmigheid verkiezen boven eenheid en actie boven theoretische rechtvaardiging (Snyder, 2008). Ten derde legde het derde-golf feminisme de nadruk op inclusiviteit en weigerde de grenzen van het feminisme te bewaken. Al met al moedigde de derde feministische golf gelijkheid tussen alle mensen aan in plaats van alleen tussen mannen en vrouwen.

Door de golvende beweging waarmee het feminisme steeds meer ruimte creëerden voor de vrouw, kreeg huiselijk geweld geleidelijk aan ook meer aandacht. In de tijd voor de eerste feministische golf heerste er nog een groot taboe op huiselijk geweld doordat het als een privéprobleem werd beschouwd. Hierdoor ontstond een individuele verdringing van het probleem (Brinkgreve & Van Daalen, 1991). Deze verdringing van geweldpleging liet duidelijk zien dat het onderwerp binnen een taboesfeer verkeerde. Een bijkomend probleem hiervan was echter dat het oogde alsof huiselijk geweld binnen relaties verdwenen was (Brinkgreve & Van Daalen, 1991).

Als gevolg maakte de mishandeling en het seksueel misbruik van vrouwen onderdeel uit van het debat rondom de positie van vrouwen binnen en buiten het gezin (Brinkgreve & Van Daalen, 1991). Er ontstond hierdoor een verandering binnen de taboesfeer in de jaren 90. Zo werden problemen binnen het gezin besproken en werden deze niet meer geassocieerd met arme gezinnen, buitenlandse gezinnen of falende ouders; in het speciaal falende moeders (Brinkgreve & Van Daalen, 1991).

Mede door de vierde VN Wereld Vrouwen Conferentie in 1995 werd huiselijk geweld ook op de kaart gezet als een wereldwijd probleem (Holtzer, 2010). Hierop besloot het Ministerie van Justitie te onderzoeken hoe groot het probleem van huiselijk geweld in Nederland was. Uit het onderzoek bleek dat 45 procent van de Nederlanders ooit in zijn leven een ervaring had opgedaan met huiselijk geweld (Van Dijk et al., 1998). Huiselijk geweld bleek een groot maatschappelijk probleem. Doordat er inzicht ontstond in de omvang van het probleem veranderde de denkwijze van de overheid. Als gevolg presenteerde de overheid in 2002 een beleidsrapport genaamd ‘Privégeweld – publieke zaak’ (Holtzer, 2010). Dit bewerkstelligde een wijziging in de aanpak van huiselijk geweld:

Steeds meer is duidelijk geworden dat het bij huiselijk geweld vaak gaat om geweld in duurzame relaties. Slachtoffers willen dat het geweld stopt, maar in veel gevallen willen zij niet de relatie of

het contact verbreken. Het aanpakken van geweld in huiselijke kring betekent daarom niet alleen het doorbreken van geweldspatronen. Het betekent ook het onderkennen en vroegtijdig signaleren van voortekenen van dergelijk geweld. Het bieden van hulp aan slachtoffers en plegers. (Holtzer, 2010, p. 19)

De internationale aandacht voor het probleem werd op 7 februari 2000 benadrukt toen de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties 25 november als de Internationale Dag voor de Uitbanning van Geweld tegen Vrouwen uitriep (United Nations, z.d.). Sindsdien voeren de Verenigde Naties ieder jaar actie tegen vrouwengeweld.

Een vorm van huiselijk geweld dat pas enkele jaren later aandacht kreeg vanuit de Nederlandse overheid is eerwraak. Dit werd initieel, evenals geweld in relaties, als een incidenteel probleem beschouwd (Holtzer, 2010, p. 21). Er ontstond echter door de fatale gevolgen van eerwraak meer ruimte voor onderzoek en beleidsvorming.

De periode die onderzocht zal worden, bestaat in grote lijnen uit de tweede en derde feministische golf; een periode waarin het inzicht en de actie tegen huiselijk geweld groeit. Deze maatschappelijke context biedt echter geen verklaring voor de mogelijke gebruikte frames door het Leidsch Dagblad, maar het kan wel perspectief bieden bij de periode waarin de frames zijn toegepast. Hierdoor kunnen patronen voortkomend uit de analyse duidelijker in kaart worden gebracht.

2.3 De geschiedenis van vrouwenemancipatie in Leiden

Leiden is van oorsprong een belangrijke textielstad en universiteitsstad. “Leiden was een vluchtelingen- en migrantenstad, geboorteplaats van kunstenaars en denkers, een stad die fungeerde als verzorgingscentrum voor haar omgeving” (Schmidt, 2020, p. 5). Vrouwen, die op verschillende momenten in de geschiedenis in de meerderheid waren in Leiden, konden als echtgenotes en weduwen toegang krijgen tot een baan op de werkvloer (Schmidt, 2020). Hierdoor was het “mogelijk om ‘zelfstandig’, anders dan alleen via een echtgenoot, toegang te verkrijgen tot de arbeidsmarkt. Met hun werk in de textiel- en andere (proto-)industrieën, de detailhandel en publieke diensten konden vrouwen in het levensonderhoud voorzien” (Schmidt, 2020, p. 7). Een bijkomstigheid was dat vrouwen zo meehielpen om de welvarendheid van de steden in de Republiek hoog te houden.

In Leiden waren er in de negentiende eeuw al verschillende organisaties die tegen onrecht streden. Vrouwen konden ook gebruik maken van deze aangeboden diensten. Dit kon bijvoorbeeld wanneer gilderegels werden beperkt of als vrouwen ongewenst zwanger raakten. Ook bij scheidingen en huiselijk geweld konden vrouwen een beroep doen op deze organisaties (Schmidt, 2020).

De periode die hierna volgden, de proletarisering, zorgde ervoor dat kleine ondernemers, waaronder vrouwen, afhankelijk werden van loonarbeid. Hierdoor kwamen veel vrouwen in een armoedige en kwetsbare positie (Schmidt, 2020). In 1930 werkte ongeveer 23 procent van de Leidse vrouwen in loondienst. Het werk dat vrouwen deden vereiste geen scholing, maar geduld en netheid. Een

ander kenmerk was dat vrouwen minder betaald kregen dan mannen. “Vrouwen deden vaak werk waar mannen hun neus voor ophaalden, tegen een loon waar mannen geen genoeg mee zouden nemen” (Lambrechts, 1982, p. 47). Als vrouwen trouwden stopten zij vaak direct met werkzaamheden buitenshuis. Ongelukkigerwijze gebeurde dit niet altijd vrijwillig. Veel vrouwen werden op staande voet ontslagen. De economische crisis van de jaren 30, die als gevolg van de beurscrash van 1929 ontstond, zorgde ervoor dat veel mannen ook hun baan verloren. Vrouwen hadden het erg zwaar (Lambrechts, 1982, p. 33). Alleenstaande vrouwen onder de 35 jaar hadden alleen recht op een steunuitkering wanneer zij lid van een vakbond waren en de meeste vrouwen waren dit niet. Daarnaast kwamen alleen kostwinners in aanmerking voor de steunuitkering (Lambrechts, 1982). In deze jaren werd er verwacht dat de vrouw de huishoudelijke taken en de zorg over de kinderen en hun man op zich nam. De stemming thuis veranderde wanneer de werkloosheid aanhield. “Naast praktische problemen stond de vrouw voor de taak haar werkloze man op te vangen” (Lambrechts, 1982, p. 56). De vrouw moest de moed hooghouden terwijl de man verbitterd en moedeloos was (Lambrechts, 1982). In 1935 bedroeg het aantal werklozen in Leiden dan ook 17,8 procent van de mannen en 2,8 procent van de vrouwen (Lambrechts, 1982, p. 44).

Op 19 augustus 1935 kwam er een verbod op de arbeid van meisjes onder de 16 jaar op verschillende werkplekken; zo ook het werk in een fabriek. Er werd veel nadruk gelegd op de nadelige effecten van fabrieksarbeid op meisjes maar niet op jongens en mannen (Lambrechts, 1982, p. 48). Een tweetal jaren later volgde er een wetsvoorstel van voormalig minister van Sociale Zaken, Carl Romme. Dit voorstel pleitte voor een algeheel arbeidsverbod voor gehuwde vrouwen, omdat vrouwen niet op de werkplaats thuis zouden horen maar in het huis met hun gezin (Lambrechts, 1982, p. 58). De protestantse kerk stond achter dit voorstel, maar vrouwenbewegingen waren fel tegen. Uiteindelijk zorgden de meningen van werkgevers ervoor dat dit voorstel niet tot een wet kwam.

Doordat veel vrouwen als gevolg van de crisisjaren werkloos waren geworden was er in 1939 een zogenaamde ‘vrouwenoverschot’: een groep vrouwen die voor een lage prijs aan het werk ging. Deze vrouwen waren gunstig voor de ontwikkeling van Leiden tot een grote textielstad. Vrouwen werkten vaak met textiel, voedingsmiddelen, zeep, papier. Ook reinigden vrouwen kleding en werkten ze in de grafische industrie (Schmidt, 2020, p. 7). Dit deden vrouwen in fabrieken of vanuit huis.

In tijden van de Tweede Wereldoorlog “kregen nogal wat vrouwen bijzondere taken, noodgedwongen of vrijwillig, waardoor ze in uitzonderlijke situaties terechtkwamen” (Leiden4045, 2022). Zo waren er vrouwen die samen met hun man andere mensen hielpen om onder te duiken. Vrouwen zouden in alle waarschijnlijkheid hier het meeste werk voor hebben verricht omdat zij het huishouden verzorgden. “Mannen deden gewoonlijk niets in het huishouden. Koken, wassen, kleren herstellen. En dan dag en nacht een of meer vreemden in huis, dat moet heel belastend zijn geweest” (Leiden4045, 2022). Vrouwen hielpen verder via een organisatie, de Vrijwillige Vrouwelijk Hulp, die zich inzette om ernstig gewonde militairen te verzorgen (Leiden4045, 2022). Ook deden menig Leidse vrouwen mee aan het ondergrondse verzet (Leiden4045, 2021).

Na de tweede wereldoorlog was de stad Leiden in wederopbouw en werkten veel Leidse vrouwen in conservenfabrieken. Ondanks de tijden van rampspoed en armoede enigszins voorbij waren, bleven er gezinnen afhankelijk van de bijverdiensten van de vrouw (Lambrechts, 1982, p. 34). Aan het einde van de jaren 60 werd er een verandering in gang gezet door de modernisatie van fabrieken. Veel handwerk kon nu worden uitgevoerd door machines. Dit betekende dat banen van thuiswerkers, en dus van vrouwen, opnieuw verloren gingen.

In de jaren die volgden was er steeds meer aandacht voor de positie van de vrouw in Leiden. Internationale Vrouwendag wordt sinds 1978 in Leiden gevierd (Steen, 2006, p. 135). De eerste vieringen van de dag werden georganiseerd door de Leidse vrouwenbeweging, een groep van linkse vrouwen die de positie van vrouwen wilde verbeteren en daarvoor regelmatig de straat opging (Steen, 2006, p. 135). Toentertijd heerste de gedachte dat vrouwen thuishoorden bij het gezin en het huishouden. Feministen zagen dit anders: betaalde arbeid zou belangrijk zijn voor vrouwen omdat zij hierdoor financieel onafhankelijk zouden worden (Steen, 2006, p. 135). Een actiegroep die zich voor dit standpunt inzette was de Man Vrouw Maatschappij. In 1971 had deze actiegroep 120 leden in de Leidse Regio (Steen, 2006, p. 138). Een ander standpunt dat de actiegroep innam was die van voorstander voor het recht op abortus. Dolle Mina, een actiegroep die van 1970 tot en met 1973 actief was in Leiden, voerde ook actief campagne voor het recht op abortus. Vanaf 1973 nam de actiegroep Wij Vrouwen Eisen het stokje over (Steen, 2006, p. 139). Naast de abortusstrijd stond ook de strijd tegen huiselijk geweld centraal.

Door de vereniging van vrouwen ontstonden er binnen vakbonden en politieke partijen speciale groepen voor vrouwen (Steen, 2006, p. 139). Een voorbeeld hiervan is de vrouwengroep Rooie Vrouwen binnen de Partij van de Arbeid. Mede door de komst van immigrerende vrouwen werd het thema van de tweede Leidse Vrouwendag: “De emancipatie van allochtone vrouwen” (Steen, 2006, p. 136). Vanaf dat moment stond de Leidse Vrouwendag niet alleen in teken van de witte vrouw maar van alle vrouwen.

Het Vrouwencafé was een belangrijke plek voor de vrouwenemancipatie van Leiden. Het Vrouwencafé opende haar deuren in 1974. Het café ontstond mede door de strijd van lesbische vrouwen voor de emancipatie van homoseksuelen en tegen de onderdrukking van vrouwen door mannen. Na enkele keren van locatie gewisseld te zijn vestigde het café zich in het pand Nieuwe Rijn 20a. Samen met twee andere organisaties deelde het Vrouwencafé het pand. Door de uitbreiding van het café: van uitgaansmogelijkheid naar meerdere vergaderruimtes, sprak men ook wel van ‘het Vrouwenhuis’ (Steen, 2006, p. 147). In het huis startten er verschillende praatgroepen: “De praatgroep over vrijen, onder leiding van Ariane Amsberg, er kwamen groepen Vrouwen in de Overgang (VIDO), de Feministische Oefengroep Radikale Therapie (FORT), een literatuurgroep onder leiding van de schrijfster Hannemieke Stamperius” (Steen, 2006, p. 147). Daarnaast waren er thema-avonden waarop er bijvoorbeeld vrouwenfilms werden getoond. Verder werd er een nieuwsbrief geschreven die later, in januari 1979, de Vrouwenkrant Leiden ging heten. Het Vrouwencafé groeide als kool en moest daarom een nieuw pand bemachtigen. Dit ging echter niet zonder slag of stoot. Na het kraken van een pand aan de Breesstraat kon het café naar de Hooigracht 79 verhuizen (Steen, 2006).

Op 30 maart 1981 was er een landelijke vrouwenstaking tegen een aangenomen abortuswet. “Deze wet kwam uit de koker van CDA en VVD en voldeed niet aan de drie eisen die [de actiegroep] Wij Vrouwen Eisen vanaf het begin had gesteld” (Steen, 2006, p. 149). De staking in 1981 verliep niet vlekkeloos: een bestelwagen reed in op de demonstranten, mensen vernielden de spandoeken van de demonstranten, omstanders riepen ga toch werken en mensen haalden de aangeplakte affiches van de muren (Steen, 2006, p. 152). Desondanks deze en een latere staking werd de wet aangenomen door de Eerste Kamer. In de jaren die volgden verdween de abortusstrijd naar de achtergrond omdat de abortuswet uit 1981 in de praktijk fungeerde (Steen, 2006, p. 152). Als gevolg kregen thema’s als economische onafhankelijkheid, huiselijk geweld en seksueel geweld meer aandacht.

In 1984 ging de Wet Afbreking Zwangerschap van kracht (Federatie van Instellingen voor de Ongehuwde Moeder en haar kind, z.d.). Deze wet volgde wel de eisen van de actiegroep Wij Vrouwen Eisen. In de tweede helft van de jaren 80 verloren vrouwenbewegingen in Leiden hun kracht doordat er in de landelijke en lokale politiek emancipatiecommissies en wethouders werden aangesteld. “Een gevolg van deze verschuiving van de emancipatiestrijd naar institutioneel niveau was de verhuizing van het Vrouwenhuis” (Steen, 2006, p. 156). De jaren van actie voeren waren voorbij voor het Vrouwenhuis. Het vrouwenhuis heette vanaf 1986 dan ook het Vrouwencentrum, een verzamelplaats van vrouwenorganisaties met een Vrouwen- en Meidencafé (Steen, 2006, p. 156). Desondanks werd Internationale Vrouwendag jaarlijks gevierd (Steen, 2006, p. 135). Eén van de problemen die in 1986 nog hoog op de agenda stond was huiselijk en seksueel geweld. Sinds de immigratie van veel vrouwen was er iets veranderd:

In de vrouwenopvanghuizen zaten nu ook veel allochtone vrouwen die het slachtoffer waren geworden van geweld, al dan niet gerechtvaardigd door het geloof, de islam. Nieuw waren ook de slachtoffers van dreigende eerwraak, een extreem gewelddadige uiting van sociale druk en controle. (Steen, 2006, p. 157)

In de jaren die volgden ontstond een groter wordend besef om ook deze vrouwen te helpen. Daarnaast kwam er meer aandacht voor de gezondheid van deze groep vrouwen.

Vanaf 8 maart 1990 maakte de Leidse gemeente ook deel uit van de viering van de Vrouwendag. Desondanks stapte de emancipatiewethouder, Henriëtte van der Dongen van der Linden, een jaar later op. “Met haar verdween ook het - omstreden - vrouwenvorrangsbeleid, een beleid om meer vrouwen in hogere ambtelijke functies te krijgen, door hen positief te discrimineren. Bij wijze van afscheidscadeau mocht zij van het College van B en W een emancipatieprijs instellen” (Steen, 2006, p. 162). Van der Linden stelde daarom in 1991 de Pieterrolprijs, een vrouwenemancipatieprijs, in.

Bij de Vrouwendag-edities die volgden lag de nadruk vooral op meer inclusiviteit. Als gevolg hiervan werd onder andere de Pieterrolprijs niet meer uitgereikt. De prijs zou in eerste instantie

worden vervangen door een meer inclusieve prijs waaronder ook homo-emancipatie zou vallen, maar uiteindelijk stopte de gemeente helemaal met het uitreiken van de prijs.

Eind 1990 werd het Leidse Vrouwengezondheidscentrum Hara opgericht. “Het centrum richtte zich wel speciaal, maar niet uitsluitend, op buitenlandse vrouwen en had daarnaast speciale aandacht voor de slachtoffers van mishandeling” (Steen, 2006, p. 158). Vijf jaar later startte de gemeente Leiden een project genaamd ‘Preventie geweld tegen vrouwen in relaties’. Het doel van het project was om “hulpverleners en andere instanties die seksueel geweld binnen een relatie kunnen signaleren, handvatten te geven om in te kunnen grijpen of om juist preventief te kunnen werken” (Joustra, 1995).

In de jaren 90 zette Leiden zich verder in voor slachtoffers van huiselijk geweld. Zo is de Vrouwenopvang Rosa Manus sinds 1996 gevestigd in Leiden door een fusie van de twee vrouwenopvanghuizen: Cassandra en Cortona. Ten tijde van de oprichting, in 1974, “werd mishandeling in een relatie nog gezien als een privéprobleem dat de partners samen moesten oplossen en waar je je als samenleving niet mee bemoeide” (Tjen-A-Tak & Van den Broek, 2014, p. 5). In dezelfde periode waren de archetypes van de man als kostwinner ‘als hoofd van het huishouden’ (Tjen-A-Tak & Van den Broek, 2014, p. 5) en vrouwen als ondergeschikt aan mannen. “Deze zogenaamde ‘natuurlijke’ verdeling leidde tot machtsongelijkheid en was in teveel [*sic*] gevallen de bron voor geweld en mishandeling van vrouwen” (Tjen-A-Tak & Van den Broek, 2014, p. 5). Maar aan het einde van de jaren 90 en in het begin van de jaren 00 zijn deze archetypes verder weggevaagd en is er een groter wordend besef dat vrouwen veilig en vrij moeten kunnen leven.

Vandaag de dag zet Leiden zich tevens in tegen huiselijk geweld. Zo lanceerde de gemeente Leiden op 15 februari 2021 een HulpApp tegen huiselijk geweld waarmee slachtoffers gemakkelijk in contact kunnen komen met hulpdiensten.

Al met al is Leiden een stad met een rijk verleden als het gaat om vrouwenemancipatie. Tegenwoordig is het een stad waarin hulp aanwezig is voor slachtoffers van huiselijk geweld. Net zoals de bredere, landelijke context inzicht biedt in de positie van huiselijk geweld in Nederland, biedt dit lokale overzicht context bij de nieuwsberichtgeving door het Leidsch Dagblad.

3. Methodologie

Dit hoofdstuk legt uit hoe het onderzoek is uitgevoerd. Paragraaf 3.1 zal uitgebreid uitleggen hoe het onderzoek tot stand is gekomen. Hierna zal in 3.2 de framinganalyse en Van Gorps framebundel worden toegelicht met de daarbij behorende *framing* en *reasoning devices*. De subparagraaf 3.2.1 gaat in op het coderingsproces door uit te leggen wat het inhoudt en hoe het in de praktijk is toegepast. Subparagraaf 3.2.2. laat zien hoe het framematrix ontstaat. Paragraaf 3.3 biedt een verantwoording voor de keuzes die gemaakt zijn voor het behoud van een overzichtelijk corpus. Paragraaf 3.4 zal vervolgens ingaan op de dataverzamelmethode en de totstandkoming van het corpus. De subparagraaf 3.4.1 geeft kort informatie over het Leidsch Dagblad, subparagraaf 3.4.2 geeft informatie over de gebruikte databases en subparagraaf 3.4.3 geeft een inkijkje in het programma Atlas.ti. Hierna wordt er in paragraaf 3.5 ingegaan op de waarborging van de validiteit en de betrouwbaarheid van het onderzoek. Ten slotte zal paragraaf 3.6 ingaan op de toegepaste saturatiewaarde.

3.1 Opzet van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om te onderzoeken welke frame(s) aanwezig zijn in de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad en of deze frames met de tijd mee veranderen. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is er door middel van een inductieve framinganalyse onderzocht welke frames er tot stand komen in de nieuwsberichtgeving. Een inductieve framinganalyse houdt in dat er geen vooropgestelde hypothese is die wordt getoetst maar dat er na observatie en het verzamelen van data wordt onderzocht of er patronen aanwezig zijn in het onderzochte corpus. Door dit te doen is uiteindelijk in combinatie met de aanwezige theorie gekeken of de frames met de tijd veranderen en of de resultaten aansloten bij voorgaand onderzoek of juist een nieuw beeld schetsen.

Een kwalitatieve framinganalyse past beter bij dit onderzoek omdat het onderzoek niet alleen wilde achterhalen welke frames aanwezig zijn in de berichtgeving over huiselijk geweld, maar ook hoe deze tot stand komen en of er sprake is van een verandering gedurende de periode van januari 1965 tot april 2022. Daarentegen had een kwantitatief onderzoek alleen antwoord kunnen geven op het deel welke frames er dominant zijn. Bij een kwantitatieve analyse gaat het namelijk om aantallen. Daarom kan er alleen antwoord gegeven worden op hoeveel of hoe vaak of wanneer iets voorkomt (Koetsenruijter & Van Hout, 2018, p. 16). Kwalitatief onderzoek “beschrijft, verkent en/of verklaart complexe fenomenen, concepten en processen” en “gaat over hoe- en waaromvragen” (Koetsenruijter & Van Hout, 2018, p. 16). De toepassing van een analyse zoals die in dit hoofdstuk beschreven wordt heeft als doel om zicht te krijgen op de verschillende frames die het Leidsch Dagblad toepast in artikelen over huiselijk geweld.

De toegepaste framinganalyse bestaat uit drie stappen: open, axiaal en selectief coderen. De volgende paragraaf zal hier meer over uitweiden. Na de analyse ontstond er ruimte om na te gaan welke codes in het materiaal relevant waren. Daarom werden deze codes gegroepeerd op een telkens abstracter wordend niveau tot er één of meer samenhangende framebundels ontstonden. Deze framebundels zijn

hierna verwerkt in een framematrix (Van Gorp, 2005, p. 491; Van Gorp & Vercruyse, 2012, pp. 1277-1278). Het is “bij de inductieve strategie van belang om niet alleen de frames te definiëren, maar ook een inventaris op te maken van de manifeste elementen op basis waarvan deze frames herkend kunnen worden” (Van Gorp, 2007a, p. 15). Tevens is er een tijdlijn opgesteld waarin de periode waarin een frame voorkomt inzichtelijk is gemaakt. Aan de hand van deze inventarisatie en de framematrix werden er passende conclusies getrokken om na te gaan in hoeverre het gebruik van frames is veranderd tussen 1 januari 1965 en 31 maart 2022.

3.2 Van tekst naar frame

Deze paragraaf zal verder ingaan op de uitwerking van de framinganalyse en Van Gorps framebundel. Er is gekozen om het onderzoek te beperken tot de tekstuele inhoud van de nieuwsartikelen. Dit neemt niet weg dat frames kunnen worden versterkt of verzwakt door het beeldmateriaal, het lettertype of door de grootte van de tekst. Maar door de grootte van het corpus was een beperking vereist.

3.2.1 Coderen

Onderwerpen kunnen op verschillende manieren worden belicht door diverse frames toe te passen. Van Gorp (2007a) legt uit dat “ieder frame verwijst naar een alternatieve logische keten van reasoning devices: een andere definitie, oorzaak, verantwoordelijkheid en oplossing van de problematiek” (p. 14). De frames die worden gebruikt zijn beïnvloed door de cultuur waarin deze worden toegepast. De beïnvloeding die hier wordt bedoeld is geanalyseerd en toegelicht in de framinganalyse.

De toepassing van de frames gebeurt door framing devices. Van Gorp (2007a) geeft hierbij de volgende voorbeelden: woordgebruik, formulering, metaforen, beeldmateriaal, argumenten en voorbeelden, die allen naar het frame als omvattend idee verwijzen (p. 14). De samenkomst van deze reasoning en framing devices noemt Van Gorp (2007a) een framebundel.

Om erachter te komen welke framing devices het Leidsch Dagblad gebruikt is gekozen om een framinganalyse uit te voeren door middel van open coderen, axiaal coderen en selectief coderen. Op deze manier wordt er in drie stappen toegewerkt naar de invulling van een framebundel.

Open coderen is het proces waarbij tekstuele elementen die in verband staan met huiselijk geweld worden gelabeld. De tekstuele elementen kunnen verschillende vormen aannemen: woordkeuze, metaforen, stereotypen, slagzinnen, exemplarische gebeurtenissen, visuele beelden (Van Gorp, 2007a). Dit betekent in de praktijk dat woorden, zinsdelen en zinnen die als opvallend zijn opgemerkt zijn geanalyseerd op de bijbehorende betekenis in de tekst en dat de woorden die bijvoorbeeld fungeren als signaalwoorden of verbindingswoorden achterwege zijn gelaten. Een passend voorbeeld hierbij is de zin: de jonge vrouw werd dwangmatig psychisch mishandeld door haar brute man. Woorden als ‘de’, ‘werd’, ‘door’, ‘haar’, voegen in dit geval geen extra contextuele laag toe. Daarentegen spelen woorden als ‘jonge’, ‘dwangmatig’ en ‘brute’ wel een significante rol om de zin betekenis te geven. De labels die

gebruikt worden om deze opvallendheden aan te merken noemt men codes. De codes geven per tekstfragment aan wat het hoofdthema is.

Hierna volgde de tweede stap van het coderen: axiaal coderen. Hierbij is er naar patronen gezocht binnen de opgestelde inventaris. Dit is gedaan door de toegeschreven codes met elkaar te vergelijken en in sommige gevallen codes bij elkaar te voegen door een hoofdcategorie, een zogenoemde codegroep, toe te schrijven. Verder is het volgens Van Gorp (2007a) van belang om in deze fase van het onderzoek “aandacht te besteden aan de mogelijke reasoning devices: verschillende definiëringen van de situatie, het aanduiden van de oorzaken, verantwoordelijkheid en oplossingen en morele uitspraken ten aanzien van de bestudeerde thematiek” (p. 16). Daarom zijn er bij deze stap al enkele ideeën opgeschreven die de elementen oproepen.

De derde stap van het coderen is selectief coderen. Bij dit onderdeel zijn de hoofdcategorieën uit de vorige stap vergeleken en is er een selectie gemaakt van de codes die het best het denkbeeld weergeven. Dit is gedaan door in stappen de codegroepen te abstraheren totdat er geen overlap meer was tussen de frames. Mede hierdoor ontstond een verfijnder overzicht van de gebruikte frames in het Leidsch Dagblad.

3.2.2. Van Gorps framebundel

Vervolgens is er een frame-matrix opgesteld, een tabel waarbij de rijen ontstaan door de verschillende frames en de kolommen worden gevuld door twee onderdelen: reasoning devices en framing devices. Daarnaast worden de framebundels in verband gebracht met “culturele motieven, zoals waarden, stereotypen, mythes, archetypes of oerangsten” (Van Gorp, 2007a, p. 17).

Het doel van de matrix is om inzichtelijk te maken welke verbanden er ontstaan door reasoning devices en framing devices, die binnen het Leidse nieuws aanwezig zijn. Dit is “a practical way to demonstrate how the central framing theme holds among a coherent structure of devices” (Van Gorp, 2007b, p. 72).

3.3. *Verantwoording afbakening onderzoek*

Deze paragraaf zal de keuzes die voorafgaand aan het onderzoek zijn gemaakt toelichten en voorzien van een verantwoording. De vier keuzes die reeds gemaakt waren zijn: de subcategorieën van huiselijk geweld die onderzocht zullen worden, welk type relatie onderzocht zal worden, de keuze voor het onderzoeken van nieuwsartikelen uit het Leidsch Dagblad en de periode waaruit de nieuwsartikelen afkomstig moeten zijn.

Geweld laat zich niet makkelijk definiëren doordat geweld een oneindige hoeveelheid van vormen kan aannemen (Janssen, 2016). De term huiselijk geweld is een paraplueterm voor verschillende onderliggende vormen van geweld. Om dit begrip verder te ontplooien maakt deze scriptie gebruik van de vormen die door de Rijksoverheid worden aangedragen (Ministerie van Algemene zaken, 2022). Hiernaar kijkend valt “kindermishandeling, ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld zoals eerwraak,

vrouwelijke genitale verminking ('vrouwenbesnijdenis') of huwelijksdwang; partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen; ook psychische mishandeling en stalking” onder huiselijk geweld (Ministerie van Algemene zaken, 2022).

Ter behoud van de overzichtelijkheid en doordat veel bestaande onderzoeken zich op geweld tussen mannen en vrouwen focussen (Ohms, 2008) beperkt dit onderzoek zich tot huiselijk geweld binnen heteroseksuele relaties. Het gender van de dader speelt geen rol bij de selectie omdat partnergeweld een ongeslachtelijk fenomeen is. Het huidige corpus is door deze beperking echter niet in staat om een volledig overzicht te geven van de totale nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld. Dit betekent dus niet dat er geen geweld plaatsvindt in niet-heteroseksuele relaties.

Door deze keuze valt onder andere het geweld jegens kinderen en ouderen buiten het corpus. Ook artikelen over stalking zullen geen onderdeel uitmaken van het corpus omdat het ongebruikelijk is dat een stalker de partner is van het slachtoffer. Een stalker is een ex-partner, een vriend(in), een familielid, een collega, een toevallige bekende zoals een kassière, een buurtgenoot of een onbekende (Boswinkel & Den Bode, 2019, p. 18). Daarom worden enkel artikelen over de volgende vormen van huiselijk geweld onderzocht: eerge relateerd geweld, genitale verminking, huwelijksdwang, partnergeweld en psychische mishandeling.

Ten derde zullen de onderzochte nieuwsberichten afkomstig zijn uit het Leidsch Dagblad, een regionaal Nederlands dagblad dat sinds 1860 in Leiden en omgeving verschijnt. Deze keuze om het onderzoek te beperken tot het Leidsch Dagblad is deels het gevolg van de aanleiding van het onderzoek. De stad Leiden heeft in 2022 de titel European City of Science gekregen. Hierop startte de Universiteit Leiden een onderzoek om de geschiedenis van de Leidse nieuwsmedia samen met masterstudenten Journalistiek en Nieuwe Media onder de loep te nemen. Een subcategorie van dit onderzoek is misdaadjournalistiek in Leiden. Aan de hand van dit thema werden de eerste stappen gezet om huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad te onderzoeken.

Daarnaast is het duidelijk dat een dergelijk onderzoek niet eerder is uitgevoerd op een Nederlands corpus. Daarom zou ieder Nederlands nieuwsmedium als startpunt van dit onderzoek kunnen fungeren. Maar door de verwachte overvloed aan nieuwsberichten is ervoor gekozen om te focussen op één krant, namelijk het Leidsch Dagblad, mede doordat het dagblad is opgenomen in twee gedetailleerde databases: Nexis Uni en Leiden.courant.nu.

Dat de artikelen uit de periode van 1 januari 1965 tot 1 april 2022 afkomstig mogen zijn, komt doordat dit onderzoek artikelen uit de tweede en de derde feministische golf wil onderzoeken. Hierin ontstond namelijk een groter wordend besef van huiselijk geweld. Zo is de begindatum van het corpus tevens de startdatum van de tweede feministische golf. Doordat berichtgeving in de media nooit los staat van het maatschappelijke debat (Althoff, 2018) is het belangrijk inzicht te hebben in deze periode. De beperking tot april 2022 is te wijten aan het feit dat het onderzoek in mei 2022 plaatsvond.

3.4 Dataverzamelingmethoden

3.4.1 Het Leidsch Dagblad

Het Leidsch Dagblad is opgericht door Albertus Willem Sijthoff. De eerste publicatie van het regionale dagblad verscheen op 1 maart 1860. Het regionale dagblad verschijnt van maandag tot zondag in Leiden en omstreken. Het dagblad biedt haar lezers het laatste nieuws uit drie gebieden: de regio, het nationale niveau en het internationale niveau.

3.4.2 Leiden.courant.nu en Nexis Uni

Om een representatief overzicht te kunnen geven van de berichtgeving door het Leidsch Dagblad over huiselijk geweld zijn de artikelen afkomstig uit twee databases: Leiden.courant.nu en Nexis Uni. Leiden.courant.nu is een database van historische kranten uit Leiden en omstreken, waaronder het Leidsch Dagblad. De database strekt van 1860 tot en met 2005. Deze database bestaat uit foto's van papieren kranten. Binnen de database kan er gezocht worden naar woorden en zinnen op de foto's. Nexis Uni is een digitaal krantenarchief dat vanaf 24 April 2007 tot vandaag de dag artikelen verzamelt van onder andere het Leidsch Dagblad. Hierdoor ontbreekt er inzicht in artikelen uit de periode vanaf 1 januari 2006 tot en met 23 april 2007. Anders dan Leiden.courant.nu, is Nexis Uni een zogenoemde full text databank waarbij er niet alleen in de tekst kan worden gezocht maar dat deze ook kan worden gekopieerd.

De artikelen voor dit onderzoek werden verzameld door verschillende zoektermen te gebruiken (zie Bijlage 1). Tijdens de verzameling van het corpus bleken een aantal zoektermen niet specifiek genoeg. Daarom is een nieuw, verbeterd overzicht toegevoegd (zie Bijlage 2) waarin tevens het aantal zoekresultaten en de periode waaruit deze afkomstig zijn staan opgeschreven. Door dit te doen kon er een eerste samenstelling van de artikelen gemaakt worden. Deze selectie voldeed echter nog niet aan het eisenpakket dat binnen deze scriptie is opgesteld. Na deze brede corpus te hebben verzameld moest er dus nog een verdere selectie plaatsvinden. Deze selectie is uitgevoerd door de artikelen te lezen en te meten aan de vooropgestelde eisen.

Ten eerste moest het artikel duidelijk gaan over één van deze of meer van de volgende vormen van huiselijk geweld: eengerelateerd geweld, genitale verminking, huwelijksdwang, partnergeweld en psychische mishandeling. Om een voorbeeld te geven: wanneer de term huiselijk geweld enkel in een reeks van andere gewelddadige delicten wordt genoemd dan is dit artikel niet toegevoegd aan het corpus (zie Bijlage 3). Maar wanneer er duidelijk wordt gemaakt dat het type geweld voorkomt in relaties of wanneer het duidelijk is dat het gepleegde geweld binnen een relatie plaatsvond voldoet het artikel aan dit vereiste. Tevens is het soort artikel (nieuwsbericht, column, achtergrondartikel, interview) geen vereiste voor het selecteren. Ten slotte mogen artikelen niet vaker dan één keer in het corpus worden opgenomen. Dit betekent ook dat van twee of meer soortgelijke artikelen (zie Bijlage 4) er maar één wordt toegevoegd aan het corpus.

Ten tweede moet het artikel gepubliceerd zijn tussen 1 januari 1965 en 31 maart 2022 doordat er gekozen is om met dit onderzoek zowel de tweede als de derde feministische golf te beslaan.

Ten derde moet het geweld, zoals besproken in het nieuwsartikel, gaan over huiselijk geweld binnen een heteroseksuele relatie. Hierdoor worden artikelen die enkel over kinder- en ouderenmishandeling gaan vermeden. Door de artikelen langs deze lijnen te meten konden er uiteindelijk 239 artikelen geselecteerd worden voor de analyse (zie Bijlage 5). Deze artikelen bedekken een periode van meer dan 57 jaar (van 1 februari 1971 – 19 maart 2022), met uitzondering van 2006.

3.4.3. Atlas.ti

Het computerprogramma Atlas.ti is zeer geschikt voor het analyseren van kwalitatieve data. Het programma kan verschillende soorten data verwerken, bijvoorbeeld documenten, audio- en videoclips maar ook foto's. Doordat Leiden.courant.nu niet beschikt over een full text databank kunnen alleen jpg-bestanden worden gedownload. Maar via Atlas.ti kunnen er via schermafbeeldingen codes gekoppeld worden aan onderdelen van een tekst. Hierdoor kon er een framinganalyse worden gedaan van zowel de artikelen van Nexis Uni, als die van Leiden.courant.nu.

3.5 *Validiteit en betrouwbaarheid*

Belangrijk en bediscussieerbaar is dat de analyse van een kwalitatief onderzoek draait om het interpreteren van betekenis(sen) in woorden en beelden (Koetsenruijter & Van Hout, 2018, p. 16). Om het onderzoek zo open en flexibel mogelijk te houden is de keuze voor een inductieve analyse gemaakt. Een kritiekpunt bij inductieve analyses is voornamelijk dat de subjectiviteit van de onderzoeker invloed heeft op de resultaten (Van Gorp, 2007a). De mate van transparantie in dit onderzoek neemt de subjectiviteit niet uit het onderzoek weg maar zal op alle vlakken de resultaten en bijbehorende conclusies van een duidelijke verklaring voorzien. Dit zorgt ervoor dat het onderzoek de subjectiviteit erkend maar objectiviteit vooropstelt en het onderzoek controleerbaar maakt.

Verder is het van belang dat het onderzoek de validiteit en de betrouwbaarheid zo hoog mogelijk houdt. Ter waarborging van de validiteit, zowel extern als intern, heeft dit onderzoek geprobeerd een heldere beschrijving aan te bieden van de totstandkoming van het onderzoek, het corpus en de resultaten. De interne validiteit gaat vooral om de waarborging van de geloofwaardigheid. Door alle aanwezige informatie beschikbaar te maken voor de lezer probeert deze scriptie een hoge mate van geloofwaardigheid na te streven. De externe validiteit gaat over de overdraagbaarheid van het onderzoek. Hierbij zijn duidelijke beschrijvingen van belang voor het overbrengen van de informatie. Het onderzoek stelt als vereiste dat tijdens de analyse goede documentatie wordt gemaakt en dat deze is toegevoegd aan de scriptie.

3.6 Saturatiewaarde

Binnen kwalitatief onderzoek is de theoretische saturatiewaarde een veelgebruikt concept. De theoretische saturatiewaarde staat voor het eindpunt van de verzameling van data. Doordat dit concept vaak gebrekkig wordt uitgelegd (Low, 2019), probeert dit onderzoek een geschikte definitie te geven zodat de toegepaste methode duidelijk in kaart is gebracht. Het idee van theoretische saturatie is dat de onderzoeker zich in een staat bevindt waarin er geen nieuwe veronderstellingen gemaakt kunnen worden op basis van de geanalyseerde data.

In de praktijk kon dit tijdens dit onderzoek betekenen dat na het analyseren van de 75 artikelen uit het Leidsch Dagblad verschillende frames en patronen goed zijn bevonden en dat alle volgende artikelen geen nieuwe interpretaties bieden. Maar dit kan ook na 150 artikelen of pas na alle artikelen te hebben geanalyseerd. Doordat de grootte van de verzamelde data geen vaststaande hoeveelheid betreft is dit punt veel bekritiseerd (Low, 2019). Zo is er geen duidelijke eis aan de hoeveelheid data er nodig is voor het behalen van saturatie. “Some argue that small sample sizes are needed for saturation” (Mason, 2010, geciteerd in Low, 2019, p. 3) “and others that small sample sizes are not credible” (Lareau, 2012, geciteerd in Low, 2019, p. 3). Low (2019) veronderstelt dat onderzoekers het idee dat er een complete analyse of corpus kan worden onderzocht moeten loslaten.

Om het moment van saturatie toch te kunnen bepalen stelt Low (2019) een aantal vragen op die een onderzoeker moet kunnen beantwoorden. Deze scriptie zal door de beantwoording van een aantal van deze vragen een verklaring geven voor het behalen van de saturatiewaarde. Het gaat om de volgende vragen: Kan met de selectie artikelen ingegaan worden op de belangrijkste verklarende vragen over hoe en waarom, en niet louter op beschrijvende verklaringen van welke vragen? Is de theoretische verklaring zinnig gezien voorafgaand onderzoek? Genereert de selectie artikelen algemene concepten die met elkaar verbonden zijn door een bredere sociale context?

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de bevindingen van de framinganalyse worden besproken en toegelicht. Dit wordt gedaan aan de hand van de stappen die zijn gemaakt: het proces van coderen en het opstellen van een frame-matrix. Paragraaf 4.1 zal eerst een overzicht geven van de algemene bevindingen. Hierna gaat paragraaf 4.2 in op de vorming van de frames. Vervolgens, volgt er in paragraaf 4.3 een duidelijk beeld van welke frames er in de artikelen van het Leidsch Dagblad aanwezig zijn. In deze paragraaf zullen de vijf frames uit de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld per subparagraaf worden toegelicht door middel van de framematrix en een breedvoerig aantal voorbeelden die voorzien zijn van uitleg. Ten slotte biedt paragraaf 4.4 een tijdlijn aan van momenten waarop de frames aanwezig zijn in het corpus.

4.1 Inzicht in corpus

Tijdens het coderingsproces viel op dat veel artikelen onderverdeeld konden worden in een aantal categorieën: korte nieuwsberichten, interviews of een verslag van een strafrechtelijke procedure. Bij korte nieuwsberichten gaat het nieuws vaak over de aanpak van de overheid, politie, gemeenten en de hulpverlening bij huiselijk geweld. In andere gevallen wordt er via dit genre toegelicht dat er huiselijk geweld of een protest ertegen heeft plaatsgevonden. In de interviews wordt er gesproken met mensen met een bestuursfunctie bij de overheid, politie, gemeente of bij een hulpverleningsorganisatie. Andere mensen die worden geïnterviewd door het Leidsch Dagblad zijn slachtoffers van huiselijk geweld, omstanders bij een fatale afloop van huiselijk geweld en in enkele gevallen een dader van huiselijk geweld.

Gebruikte bronnen die de aandacht trekken zijn het OM, de rechter, de politie, gemeenten en hulpverleningsorganisaties. Daders komen in verslagen van het strafrechtelijk proces opvallend vaak aan het woord. De stem van het slachtoffer is daarentegen minder aanwezig in dit genre. Dit kan enerzijds komen omdat slachtoffers niet aanwezig zijn bij de strafzaak, anderzijds wordt het woord via de advocate van de aanklager gevoerd. Hierdoor ontbreekt het persoonlijke narratief en perspectief van het slachtoffers bij deze rechtbankverslagen.

Iets anders dat opvalt is dat de meeste artikelen gaan over huiselijk geweld gepleegd door mannen. Dit geldt voor elk genre. In sommige gevallen lijkt het zelfs dat de schrijver van het artikel aanneemt dat enkel mannen in staat zijn om huiselijk geweld te plegen. Deze bevinding is zeer bepalend geweest voor de vorming van de frames omdat deze voor het merendeel het idee bevatten dat enkel mannen gewelddadig kunnen zijn tegen hun partner.

4.2 Vorming van frames

In totaal zijn er tijdens het coderen 585 unieke codes (743 totaal) gekoppeld aan zinnen, woorden en titels uit 239 artikelen. Het aantal artikelen betreft het gehele corpus. Voor dit onderzoek was vooraf vastgesteld dat de saturatiewaarde gebruikt zou worden als een handvat voor het bepalen van het aantal te

onderzoeken artikelen. Om de saturatiewaarde te kunnen bepalen werden de volgende drie vragen beantwoord: Kan met deze selectie artikelen ingegaan worden op de belangrijkste verklarende vragen over hoe en waarom en niet louter op beschrijvende verklaringen van welke vragen? Is de theoretische verklaring zinnig gezien voorafgaand onderzoek? Genereert de selectie artikelen algemene concepten die met elkaar verbonden zijn door een bredere sociale context? De eerste vraag bleek lastig te beantwoorden doordat de codes en bijbehorende patronen werden aangevuld tot aan het laatst onderzochte artikel. Vraag twee kon al eerder beantwoord worden omdat de gevonden patronen in de artikelen worden ondersteund door bevindingen uit eerder onderzoek. De derde vraag kon tevens eerder beantwoord worden dan vraag een omdat de patronen uit de artikelen aansluiten op Nederlandse normen en waarden. Dit kon al in een vroeg stadium van het onderzoek, om precies te zijn na 124 artikelen te hebben geanalyseerd. Echter, de methode vereiste een antwoord op alle drie de vragen en dus zijn uiteindelijk alle artikelen uit het corpus voorzien van passende codes.

Vervolgens zijn deze codes in één overzicht samengevoegd. Door dit te doen kon er worden onderzocht welke codes onderling gelijkenissen hadden. De codes die gelijkenissen hadden werden samen in een codegroep gecombineerd met een overkoepelende titel (zie Bijlage 6). Door dit te doen konden er 60 codegroepen worden opgesteld (zie Bijlage 7). Aan de hand hiervan kon gekeken worden of en welke codegroepen overeenkwamen. De codes ‘Alleen mannen plegen geweld en vrouwen zijn het slachtoffer’, ‘Vrouwelijk slachtoffer’ en ‘stereotype dader is man’ zijn voorbeelden van drie codegroepen die in essentie dezelfde boodschap overdragen: Mannen zijn daders van huiselijk geweld (en vrouwen niet). De codegroepen ‘Alcohol en/of drugs zijn oorzaak van geweld’, ‘oorzaak voor geweld ligt niet bij de dader’ en ‘Slachtoffer is oorzaak van geweld’ kunnen gebundeld worden in het frame: Oorzaak van huiselijk geweld ligt niet bij de dader. Door dit voor alle codegroepen na te gaan konden er vijf frames worden opgesteld (Zie tabel 1).

Tabel 1

Overzicht van frames in het Leidsch Dagblad

Frames
Blaming the victim
De geëxcuseerde dader
Actie tegen huiselijk geweld
Het kind is het slachtoffer
Het heilige huwelijk is een leugen

De mate waarin de frames voorkomen verschilt onderling. Het blaming the victim-frame, het geëxcuseerde dader-frame en het actie tegen huiselijk geweld-frame zijn het opvallendst in het corpus. Hierna volgen het heilige huwelijk is een leugen-frame en het kind is het slachtoffer-frame. Dit zijn twee frames die minder opvallend zijn in vergelijking met de overige drie frames. Desalniettemin zijn de twee

patronen uitgestrekt genoeg om het als een frame te kunnen bestempelen. De patronen bleven tijdens het selectief coderen staande terwijl andere codegroepen samengevoegd konden worden tot één frame. Bij elk frame zijn de framing en reasoning devices uitgewerkt in de framematrix (zie Tabel 2).

Tabel 2

De framematrix volgens Van Gorp

Frame	Reasoning devices						Framing devices	
	Definitie van het probleem	Oorzaak van het probleem	Gevolgen van het probleem	Oplossing voor het probleem	Verantwoordelijke(n) voor oplossing	Moreel oordeel	Metaforen, stereotypen en archetypen	Voorbeelden
Blaming the victim	Het slachtoffer van huiselijk geweld is in enige mate verantwoordelijk voor het gepleegde geweld.	Passieve/ ondergeschikte opstelling van slachtoffer.	Huiselijk geweld wordt niet ontdekt door de politie. Huiselijk geweld kan niet worden verholpen.	Slachtoffers moeten mondiger en weerbaarder zijn. Dit moeten zij zelf aanleren of dit moet hun worden aangeleerd.	De slachtoffers en hulpverleningsdiensten.	Sociale verantwoordelijkheid om in nood aan de bel te trekken en vechten tegen het kwaad.	Vrouwen zijn passief. Vrouwen moeten de man verzorgen. Vrouwen zijn ondergeschikt aan mannen.	Een gewelddadige relatie eindigen vergt moed en dat hebben slachtoffers van huiselijk geweld niet. Vrouwen lokken geweld uit. Slachtoffers zijn niet onschuldig.
De geëxcuseerde dader	De oorzaak van huiselijk geweld wordt veelal geïnterpreteerd als iets externs, iets waarop de dader geen invloed heeft terwijl de verantwoordelijkheid bij de dader ligt.	De ernst van huiselijk geweld wordt niet serieus genoeg genomen.	De dader toont geen spijt of berouw. De aanpak van huiselijk geweld is niet afdoende en er wordt niet genoeg ingegrepen bij huiselijk geweld. Huiselijk geweld kan langer voortduren.	Er moet meer aandacht komen voor huiselijk geweld. De maatschappij moet meer kennis vergaren over het ontstaan, het verhelpen en de preventie van huiselijk geweld. Daders moeten de mogelijkheid krijgen om geconfronteerd te worden met hun acties zodat er ruimte is voor zelfreflectie. Daarom moet huiselijk geweld naar verhouding gestraft worden en moet er een behandeling zijn voor daders van huiselijk geweld. Justitie, de politie, hulpverleningsdiensten, de regering en gemeenten moeten investeren om hun tekort aan kennis over het probleem te dichten.	Iedereen die te weinig kennis heeft over huiselijk geweld, ook medewerkers van justitie, de politie, de regering, gemeenten en hulpverleningsdiensten,	Morele gedachte dat elk mens in essentie goed is.	Agressiviteit is een manier waarop mannen omgaan met problemen. Mannen zijn daders van huiselijk geweld. Vrouwen moeten mannen gehoorzamen. Mannen kunnen zich niet emotioneel opstellen.	Armoede is de reden dat een man ontvlamt. Relatieproblemen zorgen ervoor dat man ontploft. Alcohol maakt mannen agressief.

Weg met huiselijk geweld	De ernst van huiselijk geweld wordt niet ingezien door de maatschappij en er wordt te weinig actie tegen het probleem ondernomen.	Huiselijk geweld wordt te vaak als een incidenteel probleem, een privéprobleem of als een generatie probleem geïnterpreteerd.	Huiselijk geweld aanpakken wordt als moeizaam ervaren. Er wordt te weinig actie tegen huiselijk geweld ondernomen.	Iedereen moet meer inzicht krijgen over wat huiselijk geweld is. Maar justitie, de politie, hulpverleningsdiensten, de regering en gemeenten moeten voornamelijk meer kennis vergaren over huiselijk geweld en meer aandacht besteden aan de preventie ervan, de juridische straffen ertegen en de hulp naderhand.	Ieder mens maar vooral justitie, de politie, hulpverleningsdiensten, de regering en gemeenten.	Morele taak om anderen te helpen in geval van nood.	Problemen in de privésfeer hoor je niet te bespreken. Er heerst een taboe op huiselijk geweld.	Geweld tegen vrouwen wordt de grootste schending van mensenrechten genoemd. Geweld het grootste geweldsprobleem. Politie heeft te weinig kennis. Justitie weet niet hoe ze huiselijk geweld moeten aanpakken.
Het kind is het slachtoffer	Kinderen zijn het slachtoffer van huiselijk geweld.	Kinderen zijn getuige van huiselijk geweld en worden verwaarloosd.	Het kind ervaart negatieve effecten. Zo onderdrukt een kind de emoties omdat er geen plek is binnen het gezin om erover te praten. En kinderen worden hier niet mee geholpen.	Meer aandacht voor het kind vanuit ouders en hulporganisaties. Daarnaast is er structureel meer hulp nodig voor kinderen.	Ouders in een gezin met huiselijk geweld. Verder moeten de politie, overheid, gemeenten en hulporganisaties beter samen om een betere aanpak voor de kinderen te kunnen realiseren	Kinderen zijn de onschuld zelve en moeten geholpen worden.	Vrouwen moeten zorgen voor hun kinderen. Kinderen moeten beschermd worden.	Ouders verwaarlozen kind(eren). Kinderen moeten hulp krijgen.
Het heilige huwelijk is een leugen	Huiselijk geweld wordt gerechtvaardigd door de het christendom en de islam.	Het christendom en de islam hechten te veel waarde aan het gezin en het huwelijk.	Slachtoffers van huiselijk geweld worden niet serieus genomen. Slachtoffers van huiselijk geweld ontvangen niet de hulp die zij verdienen. Het welzijn van de vrouw is ondergeschikt aan die van de man of het welzijn van het huwelijk.	Het christendom en de islam en gelovige gemeenschappen moeten zich meer verdiepen in de aard en ernst van huiselijk geweld. Kerken, moskeeën en gelovigen moeten actie ondernemen bij huiselijk geweld.	Kerken, moskeeën en gelovigen.	Het huwelijk en gezin is heilig.	De vrouw is ondergeschikt aan de man. God schiep Eva, de eerste vrouw op aarde, uit de rib van Adam De vrouw die Allah voor Aadam schiep heette Hawaa' en zij kwam voort uit één van de ribben van Aadam	Kritiek op het feit dat het christendom en de islam geweld tegen vrouwen vergoelijken doordat het huwelijk en het gezin boven de vrijheid en veiligheid van de vrouw staan.

4.3 Frames

4.3.1 Blaming the victim

Zoals de naam van het frame al doet vermoeden is de basis van het blaming the victim-frame gekoppeld aan het beschuldigen van het slachtoffer. In andere woorden: dit frame zorgt ervoor dat de verantwoordelijkheid voor het huiselijk geweld bij het slachtoffer ligt en niet bij de dader. Dit frame ontstaat op verschillende manieren. Voordat de framing devices met voorbeelden uit het corpus worden toegelicht is het van belang om in te gaan op de reasoning devices uit de framematrix die bij het blaming the victim-frame zijn opgesteld.

Ten eerste het onderliggende probleem van dit frame: het slachtoffer van huiselijk geweld wordt verantwoordelijk gehouden voor het gepleegde geweld. Dit probleem heeft als oorzaak dat de slachtoffers, die in het Leidsch Dagblad dikwijls vrouw zijn, zich passief opstellen. Gevolgen van het probleem zijn dat huiselijk geweld niet kan worden aangepakt. Dit komt doordat vrouwen niet met anderen over het huiselijke geweld willen spreken. Vanwege hetzelfde argument doen vrouwen geen aangifte bij de politie. Oplossingen die hiertegen worden opgevoerd zijn dat vrouwen mondiger en weerbaarder moeten worden door bijvoorbeeld een cursus te volgen. Anderzijds zouden vrouwen zelf ook moeten realiseren dat ze zich kunnen uitspreken. Het moreel oordeel bij de oplossing is dat vrouwen sociaal verantwoordelijk zijn om in geval van nood hulp te zoeken. De personen die deze oplossing kunnen bewerkstelligen zijn vrouwen zelf en hulpverleningsdiensten.

Door middel van voorbeelden uit het corpus toe te lichten kunnen de framing devices binnen het blaming the victim-frame uitgelegd worden. Er zijn een aantal manieren waarop de framing devices worden toegepast. Zo zijn er artikelen die de nadruk leggen op het feit dat de vrouw moedig en mondig moet zijn om huiselijk geweld te stoppen. Maar de meeste slachtoffers zijn dit niet en daarom worden zij beschuldigd niets te doen om het geweld te stoppen. Hiernaast is er een patroon dat de oorzaak voor het huiselijk geweld bij de vrouw legt.

Nog voordat een vrouw in een gewelddadige relatie komt is de boodschap van in het artikel 'Pas op voor foute mannen' dat vrouwen moeten opletten met wie ze een relatie aangaan (Olyslager, 2003). De psychologe die de bron vormt voor het artikel beschrijft daarin verschillende typen mannen waarvoor de vrouw op haar hoede moet zijn.

Eenmaal in een gewelddadige relatie zijn vrouwen niet mondig en moedig genoeg om uit de relatie te stappen en aangifte te doen. In een artikel over de succesvolle anti-geweld campagne van de Leidse gemeente wordt beschreven dat de gemeente via de campagne burgers en slachtoffer wilt motiveren om aangifte te doen ('Gewelddcampagne succesvol', 2007). Aangifte zou dan ook de enige manier zijn om huiselijk geweld op te lossen. Burgemeester Henri Lenferink vertelt dat je huiselijk geweld nooit helemaal kunt uitbannen, maar dat het goed is dat huiselijk geweld zichtbaar wordt ('Gewelddcampagne succesvol', 2007). Het enige vereiste is dat vrouwen aangifte doen. De vrouw krijgt hier duidelijk de verantwoordelijkheid voor het oplossen of in ieder geval vermijden van huiselijk geweld.

Het artikel ‘Seksueel geweld bestreden’ beschrijft hoe de overheid seksueel geweld wil gaan bestrijden (Seksueel geweld bestreden, 1983). Net zoals het op lokaal niveau wordt aangepakt door te focussen op aangiftes is ook in dit artikel het geweld meer zichtbaar te maken het doel. Dit is iets waar het kabinet ‘veel heil’ in ziet (Seksueel geweld bestreden, 1983). Verder moet men zorgen om de mentaliteit van mannen en jongens te veranderen en “van slachtoffers van geweld in de privésfeer wordt verwacht dat zij zelf aangifte doen of hulp inroepen. Het kabinet heeft, om die mogelijkheid in alle gevallen te bieden, al besloten verkrachting en aanranding binnen het huwelijk strafbaar te stellen” (Seksueel geweld bestreden, 1983). Opnieuw wordt de oplossing voor het tegengaan van huiselijk geweld bij het slachtoffer gelegd. Daarnaast suggereert het artikel dat slachtoffers geen aangifte doen of hulp inroepen omdat het gepleegde geweld niet strafbaar is. De schaamte of angst van een slachtoffer worden niet overwogen. Twaalf jaar later schrijft het Leidsch Dagblad over het ‘Preventie geweld tegen vrouwen in relaties’-project dat de Leidse gemeente wil gaan uitvoeren (Joustra, 1995). Het blaming the victim-frame is terug te zien in de manier waarop er wordt beschreven waarom het aanpakken van huiselijk geweld lastig is. Joustra (1995) schrijft:

Tot nu toe hebben politie en hulpverleners nog weinig kunnen ondernemen, onder meer omdat het geweld zich afspeelt in de privésfeer. Bovendien lijken slachtoffers niet in staat het geweld de rug te keren en zien daders hun gedrag over het algemeen niet als problematisch.

Slachtoffers zouden dus een rol kunnen spelen in de bestrijding van huiselijk geweld door hun ‘rug te keren tegen het geweld’. Hierna wordt er in het artikel benadrukt dat slachtoffers die niet aan de bel trekken ervoor zorgen dat de politie en hulpverleners gedemotiveerd raken en een afwachtende houding aannemen in plaats van een actieve (Joustra, 1995). Hierdoor zou geweld jarenlang kunnen voortduren zonder dat iemand hiervan op de hoogte is (Joustra, 1995). Het is dus de taak van slachtoffers om geweld de rug toe te keren, want enkel dan kan er hulp geboden worden.

Naast artikelen met een psychologe, de Leidse burgemeester, en het kabinet als bron zijn er ook artikelen waarin hulpverleningsorganisaties de verantwoordelijkheid van het slachtoffer om aangifte te doen benadrukken. Een medewerker van het Steunpunt Huiselijk geweld omschrijft mensen die zich tegen het geweld keren als moedig: “De 113 meldingen die het steunpunt ontving noemt ze daarom ook heel weinig. ‘Dat zijn alleen de mensen die de moed hebben om te vragen ‘wat moet ik in vredesnaam doen’” (Kind vaker betrokken bij geweld, 2008). Als gevolg herhaalt de GGD een campagne die betrokkenen moet bewegen hulp te zoeken. Het artikel veronderstelt dat de aanpak van huiselijk geweld begint bij het slachtoffer en dat het slachtoffer verantwoordelijk is om actie te nemen.

Verder schrijft het Leidsch Dagblad in een interview met medewerkers van Rosa Mundus: “Teruggaan naar een mishandelende man of vriend komt vaker voor. Niet iedere vrouw houdt de strijd tegen geweld vol” (Straatsma, 2004b). De archetypen van een winnaar en een verliezer komt hier aan bod. Een slachtoffer dat niet aan de bel trekt en weggaat bij haar partner verliest de strijd. Ideeën die

gekoppeld zijn aan een verliezer zijn zwakte en teleurstelling. Door een ervaring van huiselijk geweld een strijd te noemen die een slachtoffer verliest geeft dit artikel het slachtoffer de kenmerken zwak en passief mee.

Zelfs als de vrouwen aan de bel hebben getrokken en in een blijf-van-mijn-lijf huis zijn terecht gekomen zijn ze te stil. De directeur van een vrouwenopvanghuis in Leiden wordt opgevoerd als bron in het artikel ‘Mishandeling vrouwen schrikbarend’ (Van Aarsen, 1996). “Ze zitten rustig en teruggetrokken in het opvanghuis. Waren ze maar crimineel, waren het maar voetbalvandalen of junks. De vrouwen, over wie we het hebben, maken zo weinig herrie dat de maatschappij te weinig aandacht aan ze schenkt” (Van Aarsen, 1996).

In het merendeel van de bovenstaande artikelen wordt de suggestie gewekt dat het slachtoffer altijd vrouw is. Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt tussen twee typen vrouwen: de moedige en mondige vrouw en de passieve, stille vrouw. De moedige vrouw zou wel aangifte doen en de passieve vrouw kiest ervoor om in een gewelddadige relatie te blijven. Als gevolg van het gedrag van de passieve vrouw kunnen de politie, overheid en gemeenten huiselijk geweld niet goed bestrijden. De schuld voor het onvoldoende aanpakken van huiselijk geweld wordt in de schoenen van het slachtoffer geschoven.

Naast het feit dat slachtoffers, ofwel vrouwen, niet mondig en moedig genoeg zijn om de strijd te winnen en een gewelddadige relatie te verbreken en hierdoor het bestrijdingsproces voor de politie, overheid en gemeenten bemoeilijken, biedt het Leidsch Dagblad het perspectief dat het slachtoffer verantwoordelijk is voor het geweld.

In een artikel over de acteur Johnny Kraaijkamp jr. wordt duidelijk dat hij is beschuldigd voor de mishandeling van zijn toenmalige vriendin (Johnny Kraaijkamp jr. opgelucht na vrijspraak mishandeling ex-vriendin, 2010). Kraaijkamp jr. werd vrijgesproken maar moest wel een preventietraining volgen. “Het moet hem leren met dit soort situaties om te gaan én een handje helpen” (Johnny Kraaijkamp jr. opgelucht na vrijspraak mishandeling ex-vriendin, 2010). Het deel over de partnerkeuze suggereert dat zijn partner een aandeel heeft in het geweld. Met een goede partnerkeuze zou Kraaijkamp jr. klaarblijkelijk niet gewelddadig worden. Eerder in het artikel werd er benadrukt hoe erg het voor Kraaijkamp is dat hij zoveel negatieve aandacht krijgt door de aangifte: “Het moet de nachtmerrie zijn voor een Bekende Nederlander. Voor de rechter staan met de halve vaderlandse pers in je nek. Het overkwam de 56-jarige Kraaijkamp gisteren” (Johnny Kraaijkamp jr. opgelucht na vrijspraak mishandeling ex-vriendin, 2010). Het artikel benadrukt het idee dat de lezer medelijden moet hebben met Kraaijkamp in plaats van met het slachtoffer én dat het slachtoffer op een bepaalde manier ook verantwoordelijk is voor het geweld.

In een ander verslag van een rechtbankzitting schrijft het Leidsch Dagblad: “Een ruzie in een café, waar de vriendin jaloezische trekjes vertoonde, onttaardde thuis in een duw- en trekpartij” (Alphenaar op cursus mishandeling vriendin, 2002). De oorzaak van het brute geweld dat na deze ruzie volgde wordt bij de vriendin van de verdachte gelegd. Zij zou jaloezische trekjes hebben vertoond en dit heeft de man agressief gemaakt. Later vervolgt het artikel dat de verdachte al zes jaar het vertrouwen van zijn vriendin

probeert te winnen, maar zonder succes. Er wordt hierdoor nogmaals benadrukt dat het slachtoffer een aandeel heeft in de totstandkoming van de boze houding van de man. Opvallend in dit artikel is ook dat het slachtoffer zelf niet aan het woord komt. De politierechter De Sampayo krijgt daarentegen wel de kans om een veronderstelling te maken over de gevoelens van het slachtoffer. Het slachtoffer zou namelijk veel van de verdachte houden omdat ze ondanks het geweld geen aangifte heeft gedaan (Alphenaar op cursus mishandeling vriendin, 2002). Net als in voorgaande artikelen worden gevoelens zoals angst en schaamte niet besproken als mogelijke oorzaken voor het feit dat het slachtoffer geen aangifte deed.

Ook het rechtbankverslag ‘Werkstraf geëist voor mishandelen van vriendin’ (2003) voert dezelfde boventoon. Het artikel opent met de volgende zinnen: “Je zou misschien verwachten dat de Alphense vriendin van de 38-jarige Leidenaar die gisteren bij de Haagse rechtbank terechtstond wegens ‘huiselijk geweld’ inmiddels schoon genoeg zou hebben van haar relatie met hem. Maar dat is niet zo” (Werkstraf geëist voor mishandelen van vriendin, 2003). Door het artikel op deze manier te openen zet de schrijver vraagtekens bij de keuzes van het slachtoffer. Waarom zet het slachtoffer niet een punt achter de gewelddadige relatie? Na een uitgebreide beschrijving van het gepleegde geweld schrijft het Leidsch Dagblad: “ook nu wil de vrouw niet dat haar vriend de cel ingaat” (Werkstraf geëist voor mishandelen van vriendin, 2003). De schrijver plaatst het artikel hierdoor in een bepaald daglicht, één waarin een verondersteld verwachtingspatroon niet wordt bevestigd. Hierdoor wordt de focus gelegd op het feit dat het slachtoffer niet uit de relatie stapt. Ook in dit verslag wordt het persoonlijke narratief van het slachtoffer niet direct overgedragen. De advocate van de aanklager geeft desalniettemin aan dat het slachtoffer nog steeds veel van de verdachte houdt (Werkstraf geëist voor mishandelen van vriendin, 2003).

In een interview met een Arnhemse officier en een slachtoffer van huiselijk geweld wordt duidelijk hoe huiselijk geweld ontstaat:

Vaak ontstaat het heel geleidelijk. Met kleine vernederingen van de kant van de man. Dan valt er ineens een klap en nog één. Als de vrouw dan niet direct duidelijk maakt dat zij dit gedrag onder geen voorwaarde accepteert, kan er een situatie van blijvende mishandeling ontstaan. (Hirdes, 1999)

Er wordt dus geacht dat de vrouw aangeeft dat ze het geweld niet goedkeurt. Opnieuw komt het idee terug dat een vrouw niet moedig genoeg is als zij niet een punt achter de relatie zet of aangifte doet. Een ander patroon dat terugkeert is dat de gevoelens van het slachtoffer niet worden benoemd. Wanneer een vrouw net is geslagen en waarschijnlijke wijs zowel fysiek als mentaal pijn voelt, moet een vrouw in staat zijn haar mond open te trekken.

In het artikel wordt ook een voorbeeld gegeven hoe het geweld in de relatie van het geïnterviewde slachtoffer ontstond: “Bij het inschenken van Thijmens [de zoon van het slachtoffer] glas

melk knoeide ze. Het was griezelig om te zien hoe de woede plotseling in het gezicht van haar echtgenoot verscheen” (Hirdes, 1999). Het knoeien met melk zou de oorzaak zijn voor het geweld volgens dit artikel. Door dit idee te vertolken wordt het slachtoffer opnieuw beschuldigd. Hiernaast beschuldigt het slachtoffer zichzelf voor het nemen van actie (aangifte doen). Als gevolg van het doen van aangifte zou haar man haar huishoudgeld hebben gekort, “had ik maar niet naar de politie moeten lopen” (Hirdes, 1999) klinkt de gedachte van het slachtoffer. Dat het slachtoffer het zichzelf kwalijk neemt om actie te hebben genomen, bevestigt in hoeverre de vooroordelen van het verantwoordelijke slachtoffer zijn ingebed in onze maatschappij; én niet alleen bij omstanders en de dader, maar zelfs bij slachtoffers van huiselijk geweld.

In het artikel ‘Overheidscongres sexueel geweld’ (1982) wordt benadrukt dat de wetenschap ook een verband ziet tussen de opstelling van de vrouw en de agressiviteit van de man. Het “blijkt dat wetenschappelijke onderzoeken steeds meer blijken geven van dat verband tussen de afhankelijke, passieve opstelling van de vrouw en de agressieve, heersende rol die de man speelt” (Overheidscongres sexueel geweld, 1982). Hierdoor wordt het vooroordeel van de passieve vrouw als een bewezen eigenschap van vrouwen aangevoerd.

De voorbeelden die zijn besproken zijn afkomstig uit artikelen van 1982 tot en met 2010. De meeste artikelen dekken de periode van de jaren 90 en de jaren nul. De bovenstaande framing devices vormen samen patronen die voor de totstandkoming van het blaming the victim-frame zorgen. De framing devices die worden gebruikt in de artikelen vinden hun fundatie in het idee dat slachtoffers vrouwen zijn die zich passief opstellen.

4.3.2 De geëxcuseerde dader

Het tweede frame dat in het corpus is gevonden is het geëxcuseerde dader-frame. Dit frame legt de nadruk op de gedachte dat de oorzaak van huiselijk geweld niet bij de dader ligt. Zoals de naam van het frame reeds verklaart, wordt er in de artikelen een externe reden, of meerdere externe redenen, als oorzaak van het geweld genoemd waardoor het geweld van de dader geëxcuseerd wordt. Het meest opvallende oorzaak is die van alcohol- en drugsgebruik. Naast deze oorzaak worden de volgende oorzaken vaak benoemd in het corpus: financiën, kinderen, relatieproblemen. Het excuus waarop dit frame gebaseerd is kan dus op verschillende manieren tot uiting komen.

Voordat de framing devices met voorbeelden worden besproken is het ook bij dit frame van belang om in te gaan op de reasoning devices uit de framematrix die bij het geëxcuseerde dader-frame is opgesteld. Het onderliggende probleem in dit frame is dat huiselijk geweld niet wordt geïdentificeerd als een probleem dat wordt veroorzaakt door de dader terwijl het geweld wel onder de verantwoordelijkheid van de dader valt. De oorzaak van dit probleem is dat huiselijk geweld niet serieus genoeg wordt genomen. De ernst van het probleem wordt bijvoorbeeld niet ingezien. De gevolgen hiervan zijn dat de dader geen berouw toont, de aanpak van huiselijk geweld niet afdoende is en dat het ingrijpen bij huiselijk geweld te weinig gebeurt; mede hierdoor kan huiselijk geweld langer voortduren. Om dit

probleem te kunnen oplossen moet er meer aandacht zijn in de maatschappij voor huiselijk geweld. Naast aandacht moeten mensen meer kennis hebben over het ontstaan, het verhelpen en de preventie van huiselijk geweld. Om ervoor te zorgen dat daders meer inzicht krijgen in hun gedrag is het van belang om daders anders te straffen en te behandelen. Zo lang het geweld geëxcuseerd wordt is er geen belang om zelfinzicht te ontwikkelen voor daders. Om dit wel te kunnen bevorderen moeten justitie, de politie, hulpverleningsdiensten, de regering en gemeenten hun tekort aan kennis over huiselijk geweld minimaliseren en hun aanpak veranderen. De personen die deze oplossing kunnen bewerkstelligen zijn alle mensen die een tekort aan kennis hebben over huiselijk geweld. Hieronder vallen ook medewerkers van justitie, de politie, hulpverleningsdiensten, de regering en gemeenten. Het moreel oordeel bij de oplossing is dat in elk mens een goed mens verstopt zit.

Door middel van voorbeelden uit het corpus kunnen de framing devices binnen het geëxcuseerde dader-frame uitgelegd worden. Een voorbeeld waarin herhaaldelijk wordt benoemd dat het geweld wordt veroorzaakt door een externe factor is een interview met de Rotterdamse wethouder Jantine Kriens (Huiselijk geweld als erfenis, 2009). Het interview met de wethouder licht toe dat geweld vaak onmacht is “en ook een uitleg van andere problemen als geldtekort, gebrekkige huisvesting of huwelijksproblemen” (Huiselijk geweld als erfenis, 2009). Mensen die huiselijk geweld plegen zouden “nooit geleerd hebben conflicten met woorden op te lossen” (Huiselijk geweld als erfenis, 2009). De externe factoren die genoemd worden zouden mensen doen leiden tot huiselijk geweld. De dader wordt dus niet beschuldigd van het geweld maar juist verontschuldigd.

Een artikel over een Spaanse telefonische hulplijn voor mannen die een uitlaatklep nodig hebben voor hun agressie en geweld willen vermijden laat zien dat agressiviteit bij mannen genormaliseerd wordt (Hulplijn voor boze mannen, 2008). In het artikel bespreekt minister van gelijkheid Bibiana Aído dat veel mannen zich tegenwoordig verloren voelen door het instorten van de patriarchale maatschappij. Mannen “weten niet goed wat hun rol is in de huidige samenleving en hoe ze hun kinderen moeten opvoeden” (Hulplijn voor boze mannen, 2008). Als gevolg zouden mannen agressief worden en mogelijk ook huiselijk geweld plegen. Daarom moet er een telefonische hulplijn komen waar mannen hun agressiviteit in kwijt kunnen (Hulplijn voor boze mannen, 2008). De agressiviteit wordt hier niet omschreven als het probleem. Het ineens instorten van de patriarchale maatschappij daarentegen is wel het probleem dat de agressiviteit bij mannen veroorzaakt en daarom moeten mannen hulp krijgen om zich af te kunnen reageren.

Een ander artikel, over de politiecoördinator Atty Geerling, gaat over het terugdringen van het aantal slachtoffers van huiselijk geweld (Den boer, 2020). Vaak doen de agressors het niet eens expres, legt Geerling uit. De externe factoren die worden benadrukt zijn:

Slaan, geweld, verbale vernedering: vaak is het allemaal terug te draaien op één gevoel, machteloosheid. Er zijn zoveel oorzaken voor huiselijk geweld. Een verslaving bijvoorbeeld, relatieproblemen door werkloosheid of een ziek of problematisch kind in combinatie met

bijvoorbeeld financiële zorgen. (Den boer, 2020)

Het verband tussen de externe factoren en het niet expres plegen van huiselijk geweld wordt hier onderstreept.

In het artikel ‘Celstraf voor mishandeling van vriendin’ (2007) wordt een rechtbankverslag aangeboden van een mishandelingszaak. Een 26-jarige Leidenaar zou zijn vrouw hebben vastgebonden en mishandeld. Eenmaal in de rechtbank wil de verdachte niet praten over de ruzie. De nonchalante houding wordt dan ook benadrukt in het artikel: “‘Geef gewoon straf’, riep de man. ‘Wij willen gewoon met elkaar verder’” (Celstraf voor mishandeling van vriendin, 2007). Het slachtoffer komt zelf niet aan het woord in dit artikel om dit te bevestigen. Ondanks dit wordt er in het artikel enkel aandacht besteed aan externe factoren die tot het geweld leidden:

Op 26 april van dit jaar had de man die medicijnen [om de psychische problemen onder controle te houden] nog niet, waardoor een ruzie escaleerde. Het begon met financiële problemen, die werden opgelost door 25 euro te lenen. Van het ene probleem kwam het andere. Op weg naar huis werd de Leidenaar jaloers omdat zijn vriendin met begerige blik naar een man zou hebben gekeken. Het werd nog erger toen bij thuiskomst een vuilnisbak in de weg stond en de vriendin eten maakte dat hij niet lustte. (Celstraf voor mishandeling van vriendin, 2007)

Ditmaal is het de opeenstapeling van externe factoren die ervoor zorgt dat de man agressief wordt. Opnieuw wordt de dader niet verantwoordelijk geacht voor het gepleegde geweld.

Een terugkerende oorzaak die wordt genoemd voor het plegen van geweld is het gebruik van of zelfs een verslaving aan alcohol of drugs. In het merendeel van de rechtbankverslagen wordt benoemd dat de verdachte onder invloed van alcohol of drugs was en dat dit het geweld aanwakkerde of verergerde. In het volgende artikel wordt dit niet alleen benoemd, maar het wordt meermaals benadrukt dat alcohol de reden is dat de verdachte agressief werd (Ruzie die naar alcohol stinkt, eindigt met een fikse kater, 2004). Dit wordt eerst benadrukt door de volgende zin: “Dat de verslaving de bron van alle ellende is in deze zaak, beaamt de rechter” (Ruzie die naar alcohol stinkt, eindigt met een fikse kater, 2004). Hierna wordt opnieuw aangedrongen op het feit dat de alcohol de reden is dat de man agressief wordt:

‘U drinkt gewoon te veel en heeft bovendien een slechte dronk.’ ... ‘Probeer voortaan van die alcohol af te blijven,’ geeft de rechter hem als advies mee. ‘Dan zijn die ruzies ook niet meer nodig en wordt er ook geen aangifte meer tegen u gedaan.’ (Ruzie die naar alcohol stinkt, eindigt met een fikse kater, 2004).

Al met al zijn er veel externe redenen die de dader tot huiselijk geweld zou doen leiden, deze worden benadrukt in het Leidsch Dagblad. Door dit met opvallende regelmaat te doen wordt er gesuggereerd dat

de oorzaak van huiselijk geweld extern is. Dat de dader geen grip heeft op zijn agressiviteit, of het nu een onschuldige dronkenlap is of een gespannen vader, wordt niet als problematisch geschetst maar als iets dat geëxcuseerd moet worden. Dit frame beslaat de periode van de jaren 00.

4.3.3 Actie tegen huiselijk geweld

Het derde frame is het actie tegen huiselijk geweld-frame. Bij dit frame is het doel de lezer te overtuigen dat huiselijk geweld een probleem is dat geworteld is in onze samenleving en waar actie tegen gevoerd moet worden. Hierdoor wordt huiselijk geweld niet omschreven als een incidenteel probleem, een generatie probleem of een privéprobleem, maar als een probleem dat ontstaat uit maatschappelijke tradities, normen en waarden, regels, stereotypen en vooroordelen. Dit frame ontstaat op verschillende manieren. Zo dragen slachtoffers bij aan de vorming van dit frame met hun persoonlijke narratief, actiegroepen pleiten voor meer aandacht en inzicht in het probleem en de politie, gemeenten, overheid en justitie presenteren een kritische blik op het beleid. Voordat de framing devices met voorbeelden worden verduidelijkt is het van belang om in te gaan op de reasoning devices uit de framematrix die bij het actie tegen huiselijk geweld-frame zijn opgesteld.

Het onderliggende probleem in dit frame is dat de maatschappij de ernst van huiselijk geweld niet erkent. Deze houding heeft als gevolg dat huiselijk geweld als een incidenteel probleem, een privéprobleem of als een generatieprobleem wordt geïnterpreteerd. Een oplossing hiertegen zou kunnen zijn dat huiselijk geweld serieuzer moet worden genomen. Om dit te kunnen behalen moeten justitie, de politie, hulpverleningsdiensten, de regering en gemeenten meer kennis vergaren over huiselijk geweld en meer aandacht besteden aan de preventie ervan, de juridische straffen ertegen en de hulp naderhand. Maar ook ieder mens moet meer inzicht krijgen in wat huiselijk geweld is. Daarom worden niet alleen deze instituten en organisaties verantwoordelijk geacht voor de oplossing, maar ook omstanders, en onwetende mensen. Het morele oordeel bij de oplossing is dat men een morele taak heeft om anderen te helpen in geval van nood.

Door middel van toegelichte voorbeelden uit het corpus zullen de framing devices binnen het actie tegen huiselijk geweld-frame uitgelegd worden. Er zijn een aantal manieren waarop de framing devices worden toegepast. Zo bevatten de volgende voorbeelden een activistische ondertoon doordat de gebruikte bronnen actiegroepen zijn.

De coördinator van het project Open de voordeur, een project dat zich “inzet voorbewustwording en verandering met als doel voor iedereen een thuis zonder geweld” (Een thuis zonder geweld, 2019) is in het artikel ‘Een thuis zonder geweld’ de voornaamste bron die aan het woord komt. Het artikel is hierdoor activistisch van aard. Het probeert de lezer te overtuigen dat er meer actie moet komen tegen huiselijk geweld. Ten eerste begint het artikel met een uitspraak over de ernst van huiselijk geweld. Huiselijk geweld wordt het grootste geweldprobleem in Nederland genoemd. Hierna worden recente cijfers genoemd om de omvang van het probleem te kunnen schetsen:

Even wat getallen over huiselijk geweld: 40 procent van alle mensen tussen 18 en 70 jaar oud is ooit slachtoffer geweest. De politie gaat iedere tien minuten op een melding van huiselijk geweld af. Tien procent van het ziekteverzuim op het werk houdt rechtstreeks verband met huiselijk geweld. Het zijn maar enkele cijfers en de vraag is in hoeverre die representatief zijn, omdat niet alle situaties van huiselijk geweld worden gemeld of bekend zijn. (Een thuis zonder geweld, 2019)

De bestrijding van huiselijk geweld begint bij het hebben van begrip voor en kennis over huiselijk geweld. De coördinator benadrukt dat de onwetendheid over huiselijk geweld groot is (Een thuis zonder geweld, 2019). Hierdoor zouden overheidscampagnes ook niet werken:

In de praktijk blijkt dat mensen niet snel zelf om hulp vragen of zelf de regie nemen, vooral omdat ze niet weten wat huiselijk geweld is. Je kunt er nog zoveel overheidscampagnes tegenaan gooien om huiselijk geweld en kindermishandeling te melden, maar dat heeft geen zin als we niet vertellen wat dat inhoudt. (Een thuis zonder geweld, 2019)

Het artikel opent met een uitspraak over de omvang, benadrukt met cijfers de grootte van het probleem en pleit hierna voor meer inzicht en een actievere aanpak tegen huiselijk geweld. Op het einde wordt er gelinkt naar de website www.opendevoordeur.nl. Door deze link toe te voegen aan het artikel geeft het Leidsch Dagblad de lezer een directe optie om hulp te zoeken. Dit is één van de twee keren dat dit voorkomt in het corpus.

Een ander voorbeeld van een activistische houding uit het corpus is het artikel ‘Unicef hekelt lakse aanpak van geweld tegen vrouwen’ (1997). Opvallend is ook hier dat dit artikel begint met een forse uitspraak: “Vrouwen en meisjes zijn over de gehele wereld slachtoffer van geweld. Miljoenen van hen voelen zich in hun eigen huis niet veilig” (Unicef hekelt lakse aanpak van geweld tegen vrouwen, 1997). Het artikel lijkt een iets kritischere blik te vestigen op de aanpak van huiselijk geweld dan het voorgaande voorbeeld: “Regeringen hebben in teveel [*sic*] gevallen geen afdoende wetgeving om de misdeelde groep te beschermen. Slechts 44 landen hebben wetten tegen geweld in de huiselijke sfeer” (Unicef hekelt lakse aanpak van geweld tegen vrouwen, 1997). Daarna wordt het probleem van huiselijk geweld in een bredere context geplaatst. Ontelbare vrouwen en meisjes zouden namelijk de dupe zijn van andere vormen van geweld en de oorzaak hiervoor is dat zij vaak als tweederangsburgers worden beschouwd. Hierna wordt er met cijfers benadrukt wat de omvang is van het probleem. Het valt op dat het benadrukken van de omvang van het probleem middels cijfers een aspect is dat bijdraagt aan de vorming van het frame.

Er moet meer ruimte komen om slachtoffers van huiselijk geweld te kunnen beschermen. Dat is de boodschap uit het korte nieuwsbericht ‘Meer hulp bij huiselijk geweld’ (1999). De organisatie Slachtofferhulp Nederland uit haar kritiek op het feit dat de politie op dat moment weinig handvatten

heeft om huiselijk geweld aan te pakken ('Meer hulp bij huiselijk geweld', 1999). Hierdoor zouden slachtoffers altijd uit huis moeten terwijl er een betere oplossing is: de dader uit huis plaatsen of oppakken. Slachtofferhulp Nederland krijgt in dit artikel de ruimte om hun pleidooi voor een betere aanpak tegen huiselijk geweld te houden.

In 'Te weinig hulp na seksueel geweld' (Wesseling, 1994) wordt een onderzoek door de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid in Zuid-Holland gepresenteerd. Hierbij wordt er felle kritiek geuit op de hulpverlening aan slachtoffers van huiselijk geweld. De hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld zou namelijk te kort schieten in Zuid-Holland. Er zijn te weinig opvanglocaties en er is te weinig deskundigheid onder de hulpverleners (Wesseling, 1994). Wanneer een cliënt aangeeft slachtoffer te zijn van seksueel geweld "wordt er veelal niet op de juiste manier gereageerd" (Wesseling, 1994). De oplossing zou zijn dat hulpverleners bijgeschoold worden en het aantal plekken voor crisisopvang moet worden vergroot (Wesseling, 1994).

Ook artsen krijgen kritiek in het Leidsch Dagblad. Zowel in het artikel 'Artsen moeten onderwerp geweld durven aankaarten' (Van Overbeeke, 1995) als in het artikel 'Arts moet doorvragen als vrouw bot breekt' (Simons, 2013) wordt er een kritische blik geworpen op hun rol in hulpverlening aan slachtoffers van huiselijk geweld. Op dit moment vragen artsen nog te weinig door over huiselijk geweld wanneer een patiënt symptomen vertoont die met het geweld verband houden een arts bezoekt. Een professor die zich bezighoudt met gezondheidsproblemen van vrouwen vindt dat artsen op meer maatschappelijke problemen bedacht moeten zijn. Een arts moet in staat zijn om geweld te durven aankaarten (Van Overbeeke, 1995). Vrouwen "hebben specifieke gezondheidsproblemen als gevolg van maatschappelijke ongelijkheid en dat vraagt om een andere benadering" (Van Overbeeke, 1995). Maar artsen lijken deze problemen niet te herkennen of willen deze problemen liever vermijden. Redenen die de professor hiervoor noemt is dat artsen huiselijk geweld als een privéprobleem beschouwen of dat artsen het onderwerp eng vinden om te bespreken (Van Overbeeke, 1995). Daarom moeten artsen tijdens hun opleiding meer aandacht besteden aan de specifieke gezondheidsproblemen die ontstaan door huiselijk geweld (Van Overbeeke, 1995). Ook moet er meer onderzoek komen naar de oorzaak en gevolg van geweld tegen vrouwen om meer inzicht te krijgen in het probleem (Van Overbeeke, 1995). In het artikel 'Arts moet doorvragen als vrouw botbreekt' [*sic*] (Simons, 2013) komen dezelfde veronderstellingen en adviezen voor. De bron is een zorgonderzoekster die promoveert met haar onderzoek naar partnergeweld. "Uit haar onderzoek blijkt dat orthopedische en traumachirurgen geen idee hebben dat hun patiënten misschien wel door hun partner zijn mishandeld" (Simons, 2013). Dokters vinden partnergeweld geen prettig gespreksonderwerp en zouden daarom het onderwerp vermijden (Simons, 2013). Ook hier wordt verondersteld dat er in de opleiding handvatten missen om dit soort onderwerpen bespreekbaar te maken met patiënten. Daarom pleit de onderzoekster voor een betere aanpak binnen de opleiding of via trainingen (Simons, 2013).

Naast actiegroepen zijn de slachtoffers van huiselijk geweld een opvallende bron in dit frame. De volgende voorbeelden laten zien hoe het frame ontstaat wanneer het slachtoffer de bron is in artikelen uit

het Leidsch Dagblad. Het artikel ‘Vrouwen in Kenia meppen nu terug’ (Van den Houdt, 2012) laat de actieve houding van slachtoffers van huiselijk geweld zien. Esther, een Keniaanse vrouw sloeg haar man terug nadat hij haar had mishandeld. “Onlangs pakte ze een stok en gaf ze haar dronken echtgenoot een flink pak rammel. Ze voelde zich gesterkt” (Van den Houdt, 2012). Andere vrouwen namen een voorbeeld aan Esther en als gevolg ontladde er zich een discussie in Kenia. Het Leidsch Dagblad laat beide kanten van de discussie zien, maar eindigt met die van de vrouwenorganisaties. Waar een mannenlobby moord en brand schreeuwt vindt Vrouwenorganisatie Mandeleo ya Wanawake het “volkomen terecht dat vrouwen het heft in eigen hand nemen en terugslaan” (Van den Houdt, 2012). Het is opvallend dat het Leidsch Dagblad eindigt met een citaat van de voorzitter van de vrouwenorganisatie omdat het bijdraagt aan het eindoordeel over deze kwestie. Deze zou in het midden kunnen eindigen, maar dat is hier niet het geval. De actie van de Keniaanse vrouwen lijkt hier goedgekeurd te worden.

In een interview met schrijfster en slachtoffer van huiselijk geweld Tessel ten Zweek vertelt Ten Zweek dat huiselijk geweld iets is dat je overkomt en niet iets is wat je toelaat (Open de voordeur, 2022). “Je kunt nog zo sterk in je schoenen staan, maar toch in die cirkel van geweld terechtkomen. Of die nou verbaal of fysiek is, in welke vorm dan ook” (Open de voordeur, 2022). Er wordt benadrukt dat huiselijk geweld niet normaal is: “Huiselijk geweld is niet normaal. Voor ons niet. Voor jou niet. Voor niemand” (Open de voordeur, 2022). Dit artikel eindigt met een verwijzing naar de website van het project Open de voordeur. Deze toevoeging zorgt ervoor dat de lezer op een laagdrempelige manier toegang krijgt tot hulp.

In een vervolg op het vorige artikel over Tessel ten Zweek verwerkt het Leidsch Dagblad verschillende citaten uit het interview die bijdragen aan de vorming van het frame (Ik heb mezelf leren vergeven, 2022). Zo zou Ten Zweek een zo compleet mogelijk beeld van de glijdende schaal die partnergeweld vaak is scheppen:

Het begint niet met een klap. Het escaleert subtiel. Van opmerkingen naar vastpakken naar een duw... Tegen de tijd dat je die eerste stomp krijgt, is je al heel veel geweld aangedaan. Het fysieke is onderdeel van een veel grotere en mentale gevangenis. ‘Je moet gewoon van je afbijten’, is dan ook een bezopen gedachte. Zo werkt het niet. En het legt de verantwoordelijkheid bij de verkeerde. (Ik heb mezelf leren vergeven, 2022)

Daarnaast benadrukt het artikel dat partnergeweld niet alleen door mannen gepleegd wordt richting vrouwen:

In haar boek laat ze zo veel mogelijk verschillende mensen aan het woord. Mensen van kleur, met diverse genderidentiteiten en seksuele oriëntatie en mensen met een beperking. Groepen die statistisch gezien nóg kwetsbaarder zijn voor partnergeweld dan witte cis-vrouwen zoals zij zelf. (Ik heb mezelf leren vergeven, 2022)

Waar het geëxcuseerde dader-frame juist inging op het verontschuldigen van de acties van de dader, laat dit artikel het tegenovergestelde perspectief zien:

Ik denk dat Luis [Ten Zweeges toenmalige vriend] gevormd is door zijn jeugd en vastzit in een cirkel van geweld. Maar uiteindelijk was hij een man van 25 die ervoor koos een meisje van 19 te gebruiken om zijn eigen emoties op te botvieren. Een labeltje met een persoonlijkheidsstoornis gaat voorbij aan het grote plaatje. (Ik heb mezelf leren vergeven, 2022)

Ten Zweege omschrijft dat partnergeweld een taboeonderwerp blijft doordat we in Nederland vinden dat liefde en relaties tot de privésfeer behoren. “Relationeel geweld dus ook. Pas afgelopen jaar zei Rutte er iets over in een persconferentie” (Ik heb mezelf leren vergeven, 2022). In haar boek stelt Ten Zweege: “We spreken liever van ‘individuele akkefietjes’, van ‘geweld in de relationele sfeer’ of ‘achter gesloten deuren’, in plaats van te benoemen wat het eigenlijk is: een structureel probleem” (Ik heb mezelf leren vergeven, 2022). Ten Zweege wijdde haar laatste drie hoofdstukken van het boek aan herstel. “Dat komt niet altijd aan de orde, maar het is niet ‘eind goed, al goed’ als het geweld is afgelopen. Daarna werd het voor mij juist erg zwaar” (Ik heb mezelf leren vergeven, 2022). Het artikel toont het beeld van een vrouw die actief haar ervaringen deelt om anderen te helpen. Verder wordt huiselijk geweld in dit artikel geschetst als een maatschappelijk probleem waar de dader de eindverantwoordelijke voor is. Het artikel eindigt met de verwijzing naar de website van Open de Voordeur.

Binnen de volgende voorbeelden is het frame gekoppeld aan kritiek op instanties die meehelpen om huiselijk geweld te bestrijden. Het artikel ‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’ (2000) bespreekt de aanpak van huiselijk geweld. Er worden veel verschillende bronnen aangehaald binnen dit artikel: een slachtoffer van huiselijk geweld, minister Korthals, een woordvoerder van het departement van Korthals, de directeur van een polikliniek voor slachtoffers van huiselijk geweld, een maatschappelijk werker in dienst bij de politie, de directeur van de landelijke overkoepelende Federatie Opvang, een juriste, een strafrechtadvocate, een politiewoordvoerder en de directeur van Vrouwenopvang Amsterdam. Het artikel opent met een persoonlijk narratief van een slachtoffer van huiselijk geweld. Het schetst een beeld van hoe ernstig niet alleen huiselijk geweld is, maar ook hoe ernstig de gevolgen ervan zijn:

Inmiddels – ruim anderhalf jaar later – is ze nog steeds ontzettend bang voor de vader van haar kinderen, al woont ze niet meer met hem samen en zegt ze weer een beetje een eigen leven te hebben opgebouwd. ‘Maar als ik met een andere man zou omgaan, zou hij die vermoorden’, zegt ze stellig. ‘En mij misschien ook wel.’ (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000)

Huiselijk geweld moet dus worden aangepakt, dat vindt minister Korthals. Maar hoe zo’n aanpak eruit zou moeten zien is onduidelijk. Er zou te weinig kennis zijn over huiselijk geweld. De directeur van de

polikliniek de Waag beaamt dat “als iedereen in Nederland ervan overtuigd zou zijn dat je je vrouw nu eenmaal niet hoort te meppen, zouden we al een heel stuk verder zijn” (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000). Een maatschappelijk werker benadrukt dit ook: “Het moet minder normaal worden om te slaan, zeker binnen het gezin. Hoe je ook over het gezin denkt, het moet toch tenminste een veilige plek zijn” (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000). Het gevolg zou zijn dat mensen nu niet de ernst van het probleem inzien. Ook de politie valt hieronder: “Het gebeurt nog te vaak dat een vrouw met haar verhaal op het bureau komt en een mannelijke agent niet precies weet wat hij ermee moet” (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000). De reactie van de politie is vaak “dat moeten ze zelf maar oplossen, dat is een privé-probleem [*sic*]” (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000). Veel vrouwen zouden bang zijn om aangifte te doen, “eigenlijk niet eens ten onrechte, want tot een uiteindelijke veroordeling komt het zelden” (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000). De kennis binnen het openbaar ministerie en de politie moet worden vergroot. Maar, volgens een strafrechtadvocate ben je er dan nog niet: “De verschillende hulpverleners moeten goed samenwerken. Dat zou kunnen binnen nieuw op te richten centra waar verschillende organisaties samen worden gehuisvest” (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000). Een verhoging van straffen wordt ook benoemd als een oplossing voor het probleem. De strafrechtadvocate is het hier onder andere mee eens, “sommige mannen hebben dat nu eenmaal nodig, want een enkeling blijft anders maar doorgaan tot het oneindige” (‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’, 2000). Door zoveel verschillende respectabele bronnen aan het woord te laten komen zorgt het artikel ervoor dat de aanpak als een collectief wordt beschouwd.

Het artikel ‘Politie draalde kort voor relatiedrama’ (2010) geeft tevens de nood voor een collectieve actie weer. De politie, maatschappelijk werk en de GGD zouden namelijk niet goed genoeg beschikbare informatie onderling hebben uitgewisseld. Dit zorgde ervoor dat een vervolging van een man die verdacht werd van huiselijk geweld door de politie werd uitgesteld (Politie draalde kort voor relatiedrama, 2010). Nog voor er actie werd ondernomen beroorfde de man zijn vrouw, zijn zoontje en zichzelf van het leven (Politie draalde kort voor relatiedrama, 2010). De instanties die hiervoor verantwoordelijk waren worden in dit artikel aangesproken op hun nalatige houding. Vooral de titel van dit artikel draagt hieraan bij. De woordkeuze voor het woord draalde benadrukt de onzorgvuldige aanpak.

De keuze voor de bronnen is bij dit frame een van de aspecten die bijdraagt aan de vorming van het frame. De activistische geluiden, de persoonlijke verhalen en de kritiek op de instanties die huiselijk geweld moeten beheersen, bestraffen en voorkomen zorgen ervoor dat er een patroon ontstaat van actie tegen huiselijk geweld waarbij huiselijk geweld wordt verdreven. Daarnaast zorgt het terugkerende collectieve gevoel, dat nodig is tegen huiselijk geweld, ervoor dat er wordt benadrukt dat huiselijk geweld een maatschappelijk probleem is waarvoor ieder mens verantwoordelijk is. Het frame komt in elk decennia voor: de jaren 80 en 90 en de jaren 00, 10 en 20 van de eenentwintigste eeuw.

4.3.4 Het heilige huwelijk is een leugen

Het vierde frame is het heilige huwelijk is een leugen-frame. Dit frame bekritiseert de boodschap van de kerk, christenen, de islam en moslims om huiselijk geweld rechtvaardigen. Voordat de framing devices met voorbeelden worden besproken is het van belang om in te gaan op reasoning devices uit de framematrix. Allereerst zullen dus de reasoning devices worden toegelicht. Het onderliggende probleem in dit frame is dat huiselijk geweld wordt gerechtvaardigd door het christendom en de islam. De oorzaak hiervoor is dat het christendom en de islam te veel waarde hechten aan het gezin en het huwelijk. Er zijn verschillende gevolgen verbonden aan het probleem: slachtoffers van huiselijk geweld worden niet serieus genomen. Slachtoffers van huiselijk geweld ontvangen niet de hulp die zij verdienen. Het welzijn van de vrouw is ondergeschikt aan die van de man of het welzijn van het huwelijk. Een oplossing hiertegen zou zijn dat het christendom en de islam en geloofsgemeenschappen daaromheen zich meer verdiepen in de aard en ernst van huiselijk geweld. Kerken, moskeeën en gelovigen zijn de verantwoordelijken voor het ondernemen van actie tegen huiselijk geweld. Het moreel oordeel bij het probleem is dat het huwelijk en gezin heilig is.

Door middel van toegelichte voorbeelden uit het corpus zullen de framing devices binnen het heilige huwelijk is een leugen-frame uitgelegd worden. Er zijn een aantal manieren waarop de framing devices worden toegepast. Zo wordt er kritisch gekeken naar de houding van kerken ten opzichte van huiselijk geweld. Kerken zouden geweld tegen vrouwen goedkeuren omdat het huwelijk belangrijker is. Bij artikelen waarin het heilige huwelijk is een leugen-frame verbonden is aan de islam is de kritiek meer verbonden aan het idee dat de koran goedkeuring zou geven voor het slaan van vrouwen.

Ten eerste zullen voorbeelden van framing devices worden aangeboden met daarin de kritiek naar de christelijke gemeenschap en kerk. Het artikel ‘Seksueel geweld’ (1993) biedt een kritische blik op hoe kerken seksueel geweld legitimeren. Het hoofd van de vrouwenbalie van de Wereldraad van Kerken in Genève geeft aan dat kerken medeschuldig zijn aan seksueel geweld tegen vrouwen. De reden hiervoor zou zijn dat kerken te lang gezweven hebben over het lijden van vrouwen of het zelfs theologisch gerechtvaardigd hebben. “Het ideaal van het gezin en de eenheid van het huwelijk hadden vaak hogere prioriteit dan het lijden van vrouwen” (Seksueel geweld, 1993). De kerk zorgde hierdoor enkel ervoor dat vrouwen om vergiffenis vroegen maar bemoeide zich verder niet met de dader van het geweld. Het gevolg van de houding van de kerk is dat veel vrouwen onder druk zijn gezet door priesters zodat de vrouwen niet hun man zouden verlaten “hoewel zij verschrikkelijk door hem werden mishandeld” (Seksueel geweld, 1993).

Het volgende voorbeeld geeft de volgende boodschap mee: huiselijk geweld komt in alle lagen van de samenleving voor en dus ook in kerken en christelijke gezinnen (Geweld tegen vrouwen, 1998). “Veel kerken willen het probleem echter niet erkennen” (Geweld tegen vrouwen, 1998) en kerken zouden te weinig doen om het probleem te voorkomen. De bron in dit artikel is opnieuw het hoofd van de vrouwenbalie van de Wereldraad van Kerken in Genève. “Vrouwen hebben de indruk dat de kerken het probleem bagatelliseren of dat ze het zelfs theologisch rechtvaardigen” (Geweld tegen vrouwen, 1998).

Dit argument wordt vervolgens onderbouwd door het feit dat er tijdens bezoeken aan meer dan 300 kerken een onbehagen ontstond wanneer er over geweld tegen vrouwen werd gesproken. Kerken “vonden dat de vuile was werd buitengehangen. Vaak werd het geweld ontkend of gerechtvaardigd met een verwijzing naar de theologie of de cultuur” (Geweld tegen vrouwen, 1998).

Acht maanden na het publiceren van het vorige artikel is er een derde artikel dat ingaat op datzelfde nieuws: ‘Vrouwen beducht voor aflopen oecumenisch decennium’ (1998). Het is van belang dat thema’s waaronder geweld tegen vrouwen niet worden opgegeven want de kerken zouden het geweld tegen vrouwen hebben genegeerd of gerechtvaardigd. Dit zou gedaan zijn met een “achterhaalde uitleg uit de bijbel” (Vrouwen beducht voor aflopen oecumenisch decennium, 1998). Verder zouden “kerken weigeren vrouwen te steunen die een gewelddadige relatie verbreken, en vrouwen worden als schuldige aangewezen” (Vrouwen beducht voor aflopen oecumenisch decennium, 1998). Kerken worden dus bekritiseerd om hun aandeel in seksueel geweld en het beschuldigen van het slachtoffer.

Iets wat opvalt bij alle drie de artikelen is dat er geen wederhoor is verwerkt door een reactie van kerken en christelijke gemeenschappen toe te voegen. Redenen hiervoor kunnen zijn dat deze bronnen niet wilden reageren, niet konden reageren of niet om een reactie zijn gevraagd. Desalniettemin geven de artikelen een kritisch signaal af naar de kerk en christelijke gemeenschappen toe.

‘Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden’, een artikel uit 2012, toont een discussie over huwelijkse gevangenschap. De vrouwenrechtenactiviste Shirin Musa wil dat vrouwen die islamitisch getrouwd zijn een sterkere rechtspositie krijgen en kunnen scheiden van hun man. Ze gaat daarom in gesprek met de Tweede Kamer. Wat volgt is een politieke discussie waarbij CDA-Kamerlid Mirjam Sterk een slag om de arm houdt. Zij benadrukt dat het strafbaar stellen van huwelijkse gevangenschap niet niks is, “het kan botsen met de godsdienstvrijheid die in Nederland grondwettelijk is gegarandeerd. De overheid kan niet ingrijpen in religieuze kerkelijke regelgeving” (Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden, 2012). De vrouwenrechtenactiviste kijkt hier anders naar en dat is ook de denkwijze die het meest aandacht krijgt in het artikel. Het afschaffen van het islamitisch huwelijk zou volgens Musa niet gaan om een ‘theologische discussie’. Ze vraagt zich liever het volgende af: “Wat weegt zwaarder: de godsdienstvrijheid van de man om zijn vrouw gevangen te houden in het religieuze huwelijk of de persoonlijke vrijheid van de vrouw die ernstig in het geding is?” (Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden, 2012). Door de vraagstelling kan het antwoord al worden afgeleid, want voor Musa is het belang van de persoonlijke vrijheid logischerwijs groter.

Hierna wordt er benadrukt dat de bemiddeling vanuit de islam aangeboden wordt niet bijdraagt aan het verbeteren van de sfeer in een huwelijk. De bemiddeling komt vaak neer op:

De vrouw die beter haar best moet doen of inschikkelijker moet zijn. En als er al druk is van de imam of vanuit de familie op de man, kan hij heel makkelijk zeggen: wie ben jij om mij te corrigeren? Dan gelden de geboden van de moskee ineens minder. (Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden, 2012).

Hiermee wordt duidelijk dat de bemiddeling weinig tot niets voorstelt. Musa onderstreept dat dit denkbeeld niet alleen in traditionele gezinnen wordt aangemoedigd, “je ziet het zelfs bij moderne, autochtone, hoog opgeleide [*sic*] moslimmannen in Nederland. Ze vermengen verschillende rechtssystemen om zelf niets in hun gedrag te hoeven veranderen” (Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden, 2012). Er wordt in dit artikel een kritische geworpen op de manier waarop de islam naar het huwelijk kijkt. Daarnaast wordt er een actieve houding aangenomen die een aanpak biedt tegen het probleem.

Voorbeelden van het patroon dat aantoont dat de islam geweld tegen vrouwen goedkeurt zullen hieronder worden toegelicht. In het artikel ‘Islamitische opvoedingsgids uit de handel’ (2004) wordt er duidelijk kritiek geuit op islamitische normen en waarden. De bronnen die in dit artikel aan het woord komen zijn politieke partijen en ministers. Hierdoor is het net als het vorige voorbeeld beladen met normen en waarden die vanuit partijen vooropgesteld worden. “De fractie GroenLinks vindt sommige passages in de opvoedingsgids zo schokkend dat er sprake is van strafbare feiten” (Islamitische opvoedingsgids uit de handel, 2004). Vrouwenbesnijdenis en het slaan van vrouwen zou goedgekeurd worden in de gids. Een man mag volgens de gids “zijn vrouw lichte slaag geven, maar niet op weke delen en zodanig dat het geen tekens achterlaat op haar lichaam” (Islamitische opvoedingsgids uit de handel, 2004) Ook mag een vrouw het seksuele verlangen van haar man niet weigeren. Er is in dit artikel een duidelijke mening gegeven over de gids. De redenen dat de gids uit de handel is gehaald worden toegelicht en geautoriseerd door de fracties.

Al met al valt op dat er een kritische houding is ten opzichte van religies die geweld tegen vrouwen goedkeuren. Vaak voorkomende bronnen hierbij zijn activistische organisaties of politieke partijen. Metaforen en stereotypen die ten grondslag liggen aan dit frame zijn: De vrouw is ondergeschikt aan de man, God schiep Eva, de eerste vrouw op aarde, uit de rib van Adam en de vrouw die Allah voor Aadam schiep heette Hawaa’ en zij kwam voort uit één van de ribben van Aadam. Het heilige huwelijk is een leugen-frame beslaat de periode van de late jaren 90 tot aan 2012.

4.3.5 Het kind is het slachtoffer

Het vierde frame is het kind is het slachtoffer-frame. Dit is een frame waarin een kind dat getuige is van huiselijk geweld tussen de ouders als het slachtoffer wordt omschreven. Voordat de framing devices met voorbeelden worden verduidelijkt is het van belang om in te gaan op de reasoning devices uit de framematrix die bij het kind is het slachtoffer-frame zijn opgesteld.

Het onderliggende probleem in dit frame is dat kinderen het slachtoffer van huiselijk geweld zijn. De oorzaak hiervoor is dat kinderen getuige zijn van huiselijk geweld. Daarnaast worden kinderen verwaarloosd door hun ouders. Dit heeft als gevolg dat het kind negatieve effecten ervaart door het huiselijk geweld en hier niet voor geholpen wordt. Binnen het gezin is er geen plek om het onderwerp te bespreken en dus worden de emoties over het geweld onderdrukt door het kind. Een oplossing hiertegen

is meer aandacht voor het kind hebben. Zowel vanuit de ouders als vanuit hulporganisaties. Daarnaast moet er substantieel meer hulp komen voor kinderen uit gezinnen met huiselijk geweld. Om dit te kunnen doen zouden de politie, overheid, gemeenten en hulporganisaties samen moeten werken om een betere aanpak voor de kinderen te realiseren. Het morele oordeel bij dit probleem is dat kinderen de onschuld zelve zijn, daarom moeten ze geholpen worden.

Door middel van toegelichte voorbeelden uit het corpus zullen de framing devices binnen het kind is het slachtoffer-frame uitgelegd worden. In het artikel ‘Op de vlucht voor geweld uit’ (Basekin, 2003) wordt er benadrukt dat de schade bij kinderen die getuigen zijn van huiselijk geweld groot is (Basekin, 2003). Een medewerker van het Expertisecentrum kindermishandeling voert het woord. Kinderen zouden worden verwaarloosd in gezinnen waarin huiselijk geweld plaatsvindt (Basekin, 2003). Als gevolg kunnen kinderen last krijgen van faalangst, depressiviteit en onzekerheid (Basekin, 2003). Huiselijk geweld maakt een grote indruk op kinderen en hiervoor hoeven kinderen het geweld niet eens fysiek te zien. Hierna wordt het woord gevoerd door een medewerker van het Expertisecentrum seksueel geweld TransAct. Normaliter kunnen kinderen met hun ouders praten over faalangst en onzekerheid, maar bij gezinnen met huiselijk geweld is dit geen optie legt de medewerker uit: “Zij voelen zich op een gegeven moment echt waardeloos” (Basekin, 2003). De hulpverlening die hierbij zou moeten helpen is matig: “Bij deze instellingen ontbreekt het aan geld en capaciteit voor geschikte hulpverlening. De wachtlijsten maken het er niet beter op. Een hulpverlener staat niet na twee dagen, maar pas na twee maanden voor de deur” en dan is het al te laat volgens de medewerker (Basekin, 2003). De nadruk ligt op het feit dat het kind serieuze gevolgen ervaart aan het meemaken van huiselijk geweld. De ouders worden hiervoor verantwoordelijk geacht. Hierdoor wordt dus ook het slachtoffer van het geweld beschuldigd. Verder is ook de kritische noot naar de hulpverlening opvallend, vooral omdat er in dit artikel geen alternatieve aanpak wordt aangeboden.

In het volgende voorbeeld wordt het artikel ‘Vijftien jaar cel voor wurgen echtgenote in bijzijn van kinderen’ (Broekhuijsen, 2021) besproken. De titel licht toe dat het gaat om een mishandelingszaak waarbij kinderen de getuigen waren. Rechters vinden dat “partnerdoding ten overstaan van de kinderen behoort tot de ergste strafbare feiten” (Broekhuijsen, 2021). Hierna vervolgt het artikel met details over de wurging en de ruzie. Hier wordt opnieuw benoemd dat de kinderen getuigen waren: “Hun drie dochtertjes, de oudste was nog maar 11, zagen alles” (Broekhuijsen, 2021). De leeftijd van de kinderen wordt hier benadrukt. Een reden voor deze keuze zou kunnen zijn dat de schrijver op deze manier meer sympathie kan vragen van de lezer. Hoe jonger het kind is, hoe heftiger het is dat de ouders gewelddadige ruzies hebben.

Aan het einde keert de tekst terug naar de kinderen en opnieuw benadrukt de tekst de grote impact van huiselijk geweld: “Hun jeugd is getekend door het handelen van hun vader en zij zullen de nodige traumabehandelingen nodig hebben om de gewelddadige dood van hun moeder te verwerken (...) zij hebben indirect hun beide ouders verloren” (Broekhuijsen, 2021).

In het artikel ‘Help! Papa is boos, hij slaat mama’ (2009) worden kinderen opnieuw als het slachtoffer van huiselijk geweld benoemd. Een slachtoffer van huiselijk geweld, een preventiewerker bij ggz-jeugdinstelling en een lector vrouwenopvang en huiselijk geweld zijn de bronnen in dit artikel. De moeders van de kinderen worden verantwoordelijk gehouden voor het verhullen van het geweld. Omdat zij niet aan de bel trekken voor hulp, zijn kinderen de dupe: “Moeders sussen angstige kinderen met teksten als ‘het komt goed’, maar telkens gaat het toch weer mis. Moeders verliezen hun geloofwaardigheid” (‘Help! Papa is boos, hij slaat mama’, 2009). De ontwikkeling van kinderen komt in de verdrukking: “Ze zijn extreem druk en klimmen soms letterlijk in de gordijnen. Of ze klampen zich vast aan hun moeder, laten niet meer los en blijven huilen. Ze lijken ontroostbaar” (‘Help! Papa is boos, hij slaat mama’, 2009). Ook is de kans aanwezig dat kinderen psychische klachten ontwikkelen (‘Help! Papa is boos, hij slaat mama’, 2009).

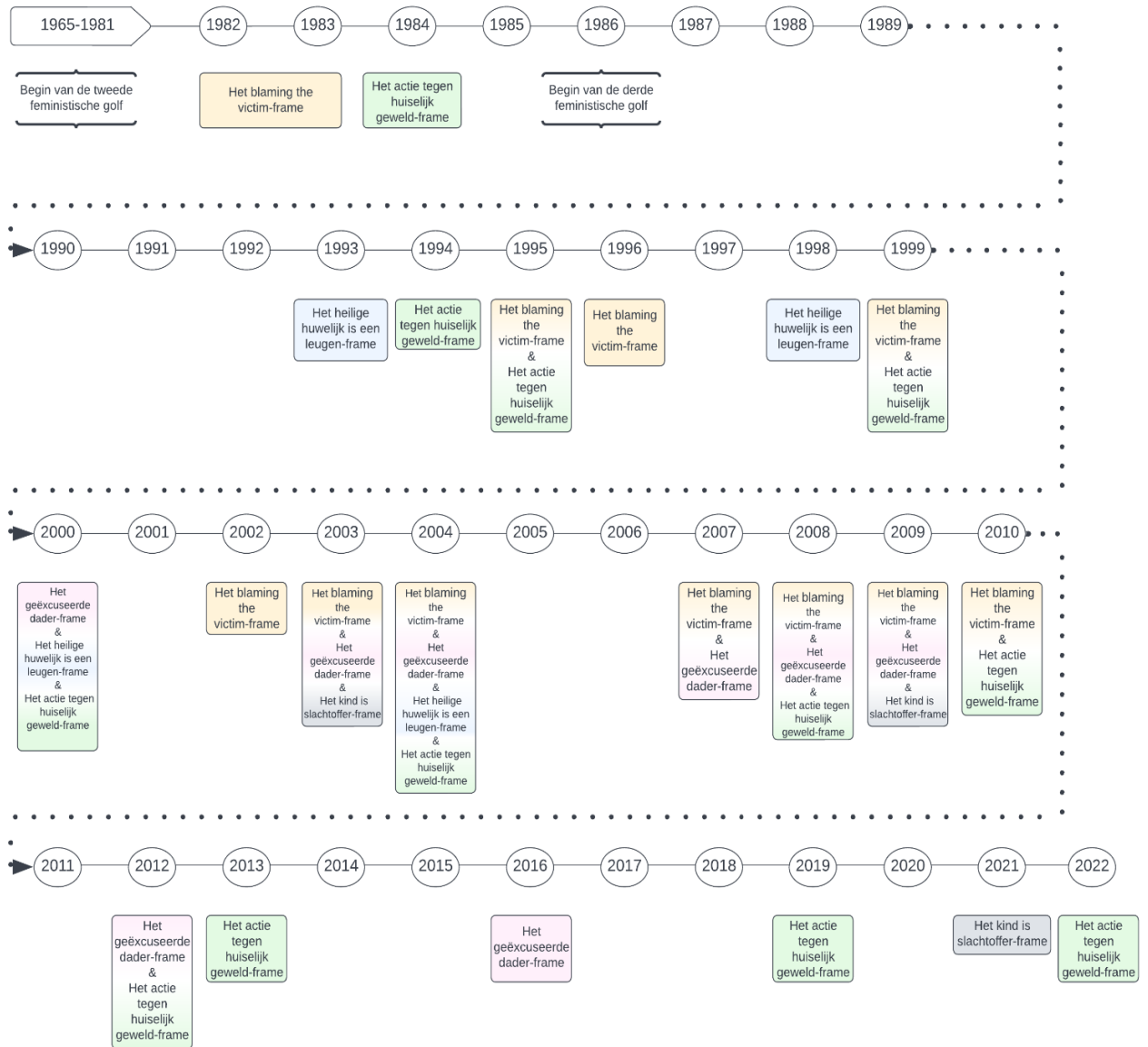
In de bovenstaande voorbeelden wordt duidelijk gemaakt welke framing devices ervoor zorgen dat het frame ontstaat. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door ouders verantwoordelijk te houden voor het verwaarlozen van hun kinderen. Hierbij is het opvallend dat ook de slachtoffers, vaak de moeders, als verantwoordelijk worden gezien. Het kind is het slachtoffer-frame komt alleen voor in artikelen na 2000 in het corpus.

4.4 Tijdlijn frames

Om inzichtelijk te kunnen maken wanneer een bepaald frame voorkomt in de periode tussen 1965 en 2022 is er een tijdlijn gemaakt (zie Figuur 1). De tijdlijn is gebaseerd op vijftig artikelen waarin de frames duidelijk naar voren kwamen. In Bijlage 8 is een overzicht te zien van de titels van deze artikelen. Doordat bepaalde frames vaker terugkomen in het corpus dan andere frames, zijn er ook van bepaalde frames meer voorbeelden en dus meer posities in de tijdlijn. Doordat de tijdlijn slechts een selectie is, 50 van de 238 artikelen, kan de daadwerkelijke situatie enigszins afwijken van de gecreëerde tijdlijn. Toch kan de tijdlijn als handvat worden gezien om patronen in de aanwezigheid van de frames te kunnen ontdekken. In het overzicht is ook de mate waarin een frame voorkomt inzichtelijk gemaakt door aan elk frame een kleur te koppelen.

Figuur 1

Een tijdlijn van de frames

5. Conclusie

Dit hoofdstuk zal de resultaten uit hoofdstuk 3 bespreken en voorzien van context en uitleg. Ten eerste zal er per frame worden uitgelegd hoe het kan dat het frame ontstaat. Hierna gaat het hoofdstuk in op de tijdsperiode waarin de frames aangetoond zijn. Hierbij wordt een mogelijke verklaring gegeven.

Dit onderzoek zocht antwoord op de vraag: In hoeverre is er sprake van een verandering in de berichtgeving over huiselijk geweld binnen heteroseksuele relaties in het Leidsch Dagblad in de periode van 1965 tot 2022? Hiervoor is een kwalitatieve framinganalyse uitgevoerd naar de frames in de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad tussen 1 februari 1971 en 19 maart 2022.

Uit het coderen van 239 artikelen is gebleken dat er vijf unieke frames worden toegepast in de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad. Deze vijf frames zijn: het blaming the victim-frame, het geëxcuseerde dader-frame, het actie tegen huiselijk geweld-frame, het heilige huwelijk is een leugen-frame en het kind is het slachtoffer-frame.

Op basis van kwalitatief onderzoek kan men alleen bij benadering en met voorbehoud kwantificeren. Met de inachtneming van dit gegeven kan er een uitspraak gedaan worden over de mate waarin de frames aanwezig zijn in het corpus. Het blaming the victim-frame en het geëxcuseerde dader-frame zijn uitvoerig toegepast in het corpus. Hierna volgt het actie tegen huiselijk geweld-frame, het heilige huwelijk is een leugen-frame en het kind is het slachtoffer-frame.

Het blaming the victim-frame ontstaat door twee stereotypen: slachtoffers zijn alleen vrouwen en vrouwen zijn passief. Dit idee resulteert in de veronderstelling dat vrouwen slachtoffer worden van huiselijk geweld omdat ze geen actie ondernemen. Ze kunnen geen weerstand bieden tegen een man en daarom zijn ze verantwoordelijk voor het geweld dat ze ontvangen. Voorbeelden van framing devices waren zinnen waarin het beeld geschetst wordt van een vrouw die het geweld uitlokt door jaloers te zijn, slecht te koken of de man niet goed te verzorgen.

Het geëxcuseerde dader-frame komt voort uit het legitimeren van huiselijk geweld. Er zijn een aantal stereotypen die bijdragen aan de totstandkoming van dit frame: mannen zijn daders van huiselijk geweld, agressief zijn is een eigenschap van mannen, vrouwen moeten mannen gehoorzamen en mannen kunnen zich niet emotioneel opstellen. Voorbeelden van framing devices zijn dat huiselijk geweld ontstaat door armoede, relatieproblemen en alcohol of drugs.

Het actie tegen huiselijk geweld-frame komt tot stand door het idee dat een doeltreffende en bestrijdende aanpak van huiselijk geweld noodzakelijk is. Het doel van het frame is om de lezer te overtuigen dat er actie nodig is. Het frame vertoont zich als kritisch op de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht. Voorbeelden van framing devices zijn de omvang en ernst van huiselijk geweld te benadrukken, kritiek te uiten op één van de machten en te pleiten voor een betere aanpak.

Het heilige huwelijk is een leugen-frame ontspringt vanuit kritiek op religieuze normen en waarden. Huiselijk geweld zou niet serieus genoeg worden genomen door het christendom en de islam. Bovendien zou in sommige gevallen het geweld hierdoor gelegitimeerd worden. Stereotypen hierbij zijn dat de vrouw ondergeschikt is aan de man. Twee metaforen die fungeren als framing devices zijn: Dat

God de eerste vrouw, Eva, schiep uit de rib van Adam en dat Allah de eerste vrouw, Hawaa', schiep uit één van de ribben van Aadam. De vrouw komt voort uit de man en daarom moet een vrouw gehoorzaam zijn aan de man, ze dankt tenslotte haar leven aan God en Adam. Voorbeelden van framing devices zijn dat er kritiek geuit wordt op de manier waarop het christendom en de islam het huwelijk en het gezin boven de vrijheid en veiligheid van een vrouw stellen.

Het kind is het slachtoffer-frame komt voort uit de gedachte dat kinderen het ergste worden getroffen in een gezin waar huiselijk geweld tussen de ouders speelt. Het archetype dat meespeelt is dat kinderen de onschuld zelve zijn. Ze zijn kwetsbaar en moeten worden verzorgd. Wanneer de ouders gewelddadig zijn worden kinderen verwaarloosd. Framing devices bij dit frame zijn dat hulpinstanties oproepen dat er een betere aanpak moet komen en dat ouders hun kind verwaarlozen.

De resultaten hebben tot slot uitgewezen dat de periodes waarin de frames voorkomen verschillen per frame. Het actie tegen huiselijk geweld-frame heeft de vroegste oorsprong. Het frame is echter enorm verspreid aanwezig in de jaren 80 tot en met 2022 in het corpus. Hierna volgt het blaming the victim-frame. Dit frame is aanwezig in artikelen die tussen 1982 en 2010 gepubliceerd zijn. Desondanks is het frame meer aanwezig in de jaren 00 dan in de jaren 80 en 90. Het heilige huwelijk is een leugen-frame beslaat de periode van de late jaren 90 tot aan 2012. Zowel het geëxcuseerde dader-frame als het kind is het slachtoffer-frame komen voor in artikelen na 2000, om specifiek te zijn komen ze met name voor in de jaren 00.

Uit dit kwalitatieve frameonderzoek is gebleken dat er vijf unieke frames aangetoond kunnen worden in artikelen van het Leidsch Dagblad tussen 1 januari 1965 en maart 2022. Doordat er veel overlap is binnen de periode waarin frames voorkomen zijn harde conclusies moeilijk te trekken. Maar het is duidelijk dat het actie tegen huiselijk geweld-frame opvallender is in de jaren 80 tot en met de jaren 00. Vanaf 2010 zijn er immers maar een aantal gevallen waarin dit frame voorkomt. Tegelijkertijd zijn ook het blaming the victim-frame en het heilige huwelijk is een leugen-frame aanwezig in deze periode. Het geëxcuseerde dader-frame en het kind is het slachtoffer-frame bedekken slechts een deel van deze periode, namelijk vanaf het jaar 2000.

Om terug te keren naar de vraag die deze masterscriptie wil beantwoorden zal nu worden uitgelegd of er een aantoonbare verandering in het framegebruik is bevonden in het corpus. Een verandering zou een te groot woord zijn om de frames in het Leidsch Dagblad te omschrijven. Opvallend is wel dat het actie tegen huiselijk geweld-frame vooral voorkomt in de jaren waarin vrouwenemancipatie nog volop in beweging was. Vanaf 2010 volgt er een periode waarin de overige vier frames voorkomen. Dit is een periode waarin er veel verschillende denkbeelden en meningen over huiselijk geweld in het Leidsch Dagblad voorbijkomen. Iets anders dat in het oog springt is dat de frames amper zijn gevonden in artikelen afkomstig uit de jaren na 2010. Het discussie-hoofdstuk zal meer uitweiden over mogelijke verklaringen voor deze bevindingen. De oorzaak en de gevolgen van de toepassing van deze frames zullen hier tevens worden besproken.

6. Discussie

In dit hoofdstuk zal paragraaf 6.1 mogelijke verklaringen aanbieden voor de perioden waarin frames actief zijn. Paragraaf 6.2 zal vervolgens het onderzoek in een breder perspectief zetten waarbij voorgaand onderzoek wordt aangehaald. Tot slot benadrukt paragraaf 6.3 de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek en roept andere onderzoekers op om aanvullend onderzoek te doen.

6.1 Framing in de tweede en derde feministische golf

Voor dit onderzoek zijn er 239 artikelen van het Leidsch Dagblad geanalyseerd om erachter te komen of het Leidsch Dagblad frames gebruikt en of deze frames veranderen. Dit is gedaan aan de hand van een coderingsproces dat uit drie stappen bestond: open, axiaal en selectief coderen. De uitkomsten van deze analyse zijn verwerkt in een framematrix. Hieruit ontstonden vijf unieke frames. Op basis van de bevindingen kunnen er een aantal verklaringen worden gegeven en conclusies worden getrokken.

Doordat het onderzoek van kwalitatieve aard is en een directe link tussen de frames en maatschappelijke ontwikkelingen niet bewezen is zijn waterdichte verklaringen voor de periode waarin een frame voorkomt niet te op te stellen. Wel kan er door dit onderzoek context geboden worden bij een periode waarin een frame is toegepast. Daarom zal per frame een mogelijke verklaring gegeven worden voor het ontstaan van het frame.

De periode waarin het blaming the victim-frame voorkomt is verspreid over de periode van 1982 tot 2010. Deze periode beslaat zowel de tweede feministische golf als de derde. Het is opvallend dat het frame vooral in de jaren 90 en 00 voorkomt. In deze periode ontstaan er in Leiden verschillende plekken waar vrouwen terecht kunnen als zijn slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld: in 1990 werd het Leidse Vrouwengezondheidscentrum Hara opgericht en in 1960 vestigde de Vrouwenopvang Rosa Manus zich in Leiden. Enkele ontwikkelingen uit de Nationale geschiedenis in deze tijd zijn bijvoorbeeld dat de vierde VN Wereld Vrouwen Conferentie in 1995 huiselijk geweld als een wereldwijd probleem aankaarte. Er werd meer over huiselijk geweld gesproken en als gevolg verdwenen de vooroordelen over huiselijk geweld steeds weer een beetje. De vooroordelen die hier worden bedoeld zijn: dat huiselijk geweld alleen binnen arme gezinnen plaatsvindt en dat alleen mensen met een migratieachtergrond gewelddadig zijn naar hun partner toe. Deze positieve ontwikkelingen passen niet bij het beeld dat het frame probeert over te brengen.

Een mogelijke verklaring voor het blaming the victim-frame is dat de stereotypen dat vrouwen slachtoffers zijn van huiselijk geweld en dat mannen de daders in Nederland aanwezig zijn. Deze stereotypen beïnvloeden de manier waarop we naar mannen en vrouwen kijken. Bovendien beïnvloedt het de manier waarop men kijkt naar de rollen van de man en de vrouw in een probleem als huiselijk geweld. We interpreteren de rollen als volgt: vrouwen zijn onderdanig en gehoorzamen hun partner, daarom zullen zij zich niet uitspreken tegen het geweld of actie ondernemen om aan het geweld te ontkomen. Mannen daarentegen hebben de meeste macht en moeten gerespecteerd worden, of de vrouw het hier nu mee eens is of niet. Daarom worden vrouwen ook verantwoordelijk geacht dat zij geen actie ondernemen

tegen het geweld. Het beschuldigen van slachtoffers is een handeling van alle jaren doordat de stereotypen en vooroordelen die aan het frame verbonden zijn wel zijn gesleten maar nog niet geheel zijn verdwenen.

Het geëxcuseerde dader-frame komt voornamelijk voor in de jaren 00. Net zoals het voorgaande frame is het ook bij dit frame opvallend dat het juist in deze periode aangetoond is. Op het moment dat er een groter wordend besef voor de ernst en omvang van huiselijk geweld ontstaat lijken daders vaker te worden verontschuldigd voor hun gedrag in het Leidsch Dagblad. Een mogelijke verklaring kan daarom enkel aansluiten bij de verklaring die is gegeven voor het ontstaan van het blaming the victim-frame. De stereotypen die bij het geëxcuseerde daderframe gevonden waren zijn: dat mannen zich niet emotioneel kunnen opstellen en daarom alleen in agressiviteit zichzelf kunnen uitdrukken. Hierbij aansluitend is dat mannen hier zelf niets aan kunnen doen, dit is een generatieprobleem. Ten slotte zijn ook deze stereotypen nog niet compleet verdwenen uit de Nederlandse samenleving. Dit verschijnsel ligt mogelijk ten grondslag aan het ontstaan van het geëxcuseerde dader-frame.

Het actie tegen huiselijk geweld-frame is enorm verspreid aanwezig in het corpus. Echter, dit is niet enorm onverwachts omdat actievoeren en kritiek uiten op beleid handelingen zijn die altijd kunnen worden toegepast. Er zijn altijd verbeteringen en de verspreiding van het actie tegen huiselijk geweld-frame toont dit nog maar eens aan.

Een mogelijke verklaring voor de periode waarin het heilige huwelijk is een leugen-frame voorkomt is wellicht dat er in deze periode een grotere groep mensen afstand nam van het geloof doordat men steeds meer voor zichzelf ging denken. Het is bekend dat er elk jaar minder mensen een geloof praktiseerden dus wellicht is dit een moment geweest waarop Nederlanders deze actie ondernamen. Door afstand te nemen van het geloof kan men anders gaan kijken naar de normen en waarden die aan de religie verbonden zijn. Hierdoor kan het zijn dat er in de jaren 90 en 00 een patroon te zien is binnen de kritiek op religieuze normen en waarden.

Het kind is het slachtoffer-frame komt tot stand door het idee dat kinderen het ergste worden getroffen in een gezin waar huiselijk geweld plaatsvindt. Dit idee kent zijn oorsprong in de veronderstelling dat kinderen kwetsbaar zijn. Het frame komt in mindere mate voor dan de andere frames in deze analyse daarom is het onmogelijk om een uitspraak te doen over de oorzaak voor de periode waarin het frame voorkomt.

6.2 Het onderzoek in het totaalbeeld

De resultaten uit het huidige onderzoek sluiten op verschillende manieren aan bij voorgaand onderzoek. Het concept gender staat centraal in de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld. Dit concept is verbonden met stereotypen en normen, zo worden vrouwen als passief en inferieur gezien terwijl mannen als agressief en superieur worden beoordeeld. Zoals Jewkes (2015) benadrukte hebben deze vooroordelen ook effect op de vooroordelen over slachtoffers en daders van huiselijk geweld.

Aansluitend hierop valt op dat vrouwen vaker als slachtoffer gepresenteerd worden dan als dader.

Het tegenovergestelde geldt voor de mannen. Dit beeld is vooral terug te zien in het *blaming the victim-frame*, het geëxcuseerde *dader-frame*, het heilige huwelijk is een *leugen-frame* en het kind is het *slachtoffer-frame*. Alleen in het actie tegen huiselijk geweld-frame is dit beeld iets genuanceerder doordat de actie voor alle slachtoffer is en niet alleen voor vrouwelijke slachtoffers. Bij dit frame wordt de dader echter wel vaker dan niet bestempeld als bruut.

Desondanks laat dit onderzoek meer zien dan deze twee representaties. De slachtoffers kunnen op twee manieren gepresenteerd worden: als schuldig of onschuldig. Het onschuldige slachtoffer is onderdeel van het actie tegen huiselijk geweld-frame doordat hierin de focus ligt op het aanpakken van de daders. Daarentegen is het schuldige slachtoffer veelvuldig aanwezig in het *blaming the victim-frame*. Dit frame is meermaals ontdekt in andere onderzoeken (Bullock & Cubert, 2002; Leung, 2016; Lindsay-Brisbin et al., 2014; Lloyd & Ramon, 2016). Het idee dat slachtoffers schuldig zijn komt doordat de oorzaak van het geweld bij hen wordt gelegd. Zij zouden dingen veroorzaken die ervoor zorgen dat de dader agressief wordt. Verder kan de schuld ook liggen bij het feit dat het slachtoffer geen aangifte doet tegen de dader, maar de gewelddadige relatie voortzet. Lloyd en Ramon (2016) bevonden ditzelfde component van het *blaming the victim-frame*.

Het frame dat met het *blaming the victim-frame* in verband staat is het geëxcuseerde *dader-frame*. De oorzaak voor het geweld zou niet bij de dader liggen maar bij andere externe factoren. De voornaamste oorzaken die genoemd worden zijn alcohol- en drugsgebruik, veeleisende kinderen of onmacht. Dezelfde factoren zijn ontdekt in onderzoeken door Lindsay-Brisbin et al. (2014), Leung (2016), Bullock en Cubert (2002) en Lloyd en Ramon (2016). Opvallend bij dit frame is dat het slachtoffer haast niet aan het woord komt. Daarentegen krijgt de dader wel veel ruimte om zijn perspectief over te brengen.

Andere bronnen die vaker aan het woord komen dan het slachtoffer zijn de politie, hulporganisaties en rechters of officieren van justitie. Dit kan effect hebben op de manier waarop de lezer huiselijk geweld interpreteert. Lindsay-Brisbin et al. (2014) kaartte eenzelfde probleem aan. Wanneer de politie de meeste ruimte krijgt in artikelen kan dit effect hebben op de manier waarop de lezer huiselijk geweld interpreteert. Het persoonlijke perspectief mist in dat geval en dit kan ervoor zorgen dat de lezer minder empathisch is tot slachtoffers van huiselijk geweld. Dit gevolg kan ook gekoppeld worden aan de bevinding uit het huidige corpus. Wanneer er minder ruimte is voor het perspectief van het slachtoffer, kan de lezer zich moeilijker identificeren met het slachtoffer en als gevolg kan de lezer zich minder empathisch opstellen tegenover slachtoffers van huiselijk geweld. Ook Seely en Riffe (2020) benadrukten dat het tekort aan persoonlijke verhalen van slachtoffers ervoor kan zorgen dat de lezer zich minder goed kan identificeren met het slachtoffer. De onderzoekers gaan echter nog een stap verder door te zeggen dat hierdoor de perceptie van wat 'normaal' en acceptabel gedrag is binnen interpersoonlijke relaties ook wordt beïnvloed (Seely & Riffe, 2020).

De archetypen van het ideale slachtoffer en de gewelddadige dader komen net zoals in voorgaand

onderzoek (Seely & Riffe, 2020) voor in het corpus. Deze kenmerken komen vooral voor in het actie tegen geweld-frame. In dit frame is het doel om medelijden op te wekken voor het slachtoffer en argwaan richting de dader. Door deze archetypes als de fundatie van het frame te gebruiken ontstaat het idee dat het slachtoffer onschuldig is en moet worden geholpen; en dat de dader schuldig is en gestraft moet worden.

Twee frames die niet aansloten bij voorgaand onderzoek zijn het kind is het slachtoffer-frame en het heilige huwelijk is een leugen-frame. Een mogelijke verklaring hiervoor is het type onderzoek. Door de inductieve onderzoeksmethoden was het mogelijk om zonder vooropgestelde hypothese de frames te onderzoeken. Mogelijk zorgen deductieve onderzoeksmethoden voor een beperking in de bevindingen omdat de onderzoeker naar specifieke gevallen zoekt en hierdoor focust op de meest voorkomende frames. Het kind is het slachtoffer-frame en het heilige huwelijk is een leugen-frame zouden in dat geval niet bij de meest voorkomende frames horen.

6.3 Waarborging validiteit

Het onderzoek heeft op verschillende manier geprobeerd de validiteit en betrouwbaarheid te waarborgen. Eén van deze manieren was om de analyse op te delen in het coderingsproces en het opstellen van een framematrix. Hierdoor werd er meermaals overwogen of de bevonden framing devices daadwerkelijk bijdragen aan de vorming van een frame. Hiernaast heeft het onderzoek geprobeerd zo transparant mogelijk te zijn door veelvuldig gebruik te maken van extra documenten in de bijlagen. Tot slot is de saturatiewaarde gebruikt als handvat om het aantal te onderzoeken artikelen te bepalen. Echter, het totale aantal artikelen dat zich in het corpus bevond is geanalyseerd. De reden hiervoor is uitgebreid uitgelegd in het hoofdstuk 3.

Het huidige onderzoek is een aanvulling op de bestaande literatuur over nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld omdat eerdere studies naar de framing van huiselijk geweld in het nieuws niet ingaan op de Nederlandse media. Tevens, is dit onderzoek een toevoeging omdat het ingaat op geweld tussen mannen en vrouwen en zich niet beperkt tot mannelijke daders. Hiermee vult het onderzoek de reeds bestaande, marginale literatuur aan. Ten slotte heeft dit onderzoek twee frames aangetoond die onderbelicht zijn in framinganalyses van nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld. Hierdoor vormt het onderzoek tevens een aanvulling op de reeds bevonden frames in de literatuur.

Een nuttige aanvulling op dit onderzoek zou een kwalitatieve framinganalyse kunnen zijn. Hiermee zou nog specifieker kunnen worden ingegaan op de frames en de mate waarin deze voorkomen in het corpus. Aanvullend onderzoek is hoe dan ook nodig aangezien er weinig tot geen onderzoek is gedaan in Nederland naar de framing van huiselijk geweld in het nieuws. Daarom wil dit onderzoek een uitnodiging zijn aan andere onderzoekers om het onderzoek naar framing in de nieuwsberichtgeving over huiselijk geweld uit te breiden.

Literatuurlijst

- Alphenaar op cursus mishandeling vriendin. (2002, 9 oktober). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2002-10-09/edition/0/page/14?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- Althoff, M. (2018). Mediaberichten, framing en hypes: over de relatie van media en criminaliteit en de analyse hiervan. *PROCES*, 97(6), 341–352. <https://doi.org/10.5553/PROCES/016500762018097006003>
- Atria Kennisinstituut. (2014a, 14 oktober). *Blijf van m'n Lijf - 40 jaar vrouwenopvang - Deel 1* [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 30 juni 2022, van https://www.youtube.com/watch?v=9a0i-8dNbIQ&list=UUHHnSyEs5ow8Rpv_L_VXaGA
- Atria Kennisinstituut. (2014b, oktober 14). *Blijf van m'n Lijf - 40 jaar vrouwenopvang - deel 2* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=o0PecKtdOvA>
- Basekin, E. (2003, 8 mei). Schade bij kind door zien van huiselijk geweld. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2003-05-08/edition/0/page/3?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- Bates, E. A., Kaye, L. K., Pennington, C. R., & Hamlin, I. (2019). What about the Male Victims? Exploring the Impact of Gender Stereotyping on Implicit Attitudes and Behavioural Intentions Associated with Intimate Partner Violence. *Sex Roles*, 81(1–2), 1–15. <https://doi.org/10.1007/s11199-018-0949-x>
- Berbers, A., Joris, W., Boesman, J., D'Haenens, L., Koeman, J., & Van Gorp, B. (2016). The news framing of the 'Syria fighters' in Flanders and the Netherlands: Victims or terrorists?. *Ethnicities*, 16(6), 798–818. <https://doi.org/10.1177/1468796815603753>
- Boere, M. (2016, 10 maart). *De tweede feministische golf | Feminisme 20ste eeuw*. Atria. Geraadpleegd op 15 maart 2022, van <https://atria.nl/nieuws-publicaties/feminisme/feminisme-20e-eeuw/de-tweede-feministische-golf/>

- Boswinkel, N., & Den Bode, W. (2019). Stalkers in zicht. *GZ - Psychologie*, 11(3), 16–21. <https://doi.org/10.1007/s41480-019-0028-0>
- Brinkgreve, C., & Van Daalen, R. (1991). Huiselijk geweld. *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, 18. Geraadpleegd op 15 maart 2022, van <https://ugp.rug.nl/ast/article/view/23580/21034>
- Broekhuijsen, J.J. (2021, 21 september). Vijftien jaar cel voor wurgen echtgenote in bijzijn van kinderen. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:63NC-38F1-DY4D-Y1X0-00000-00&context=1516831>.
- Bullock, C. F., & Cubert, J. (2002). Coverage of Domestic Violence Fatalities by Newspapers in Washington State. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(5), 475–499. <https://doi.org/10.1177/0886260502017005001>
- Carlyle, K. E., Scarduzio, J. A., & Slater, M. D. (2014). Media Portrayals of Female Perpetrators of Intimate Partner Violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(13), 2394–2417. <https://doi.org/10.1177/0886260513520231>
- Celstraf voor mishandeling van vriendin. (2007, 10 juli). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:4P58-NPT0-TXKN-V2J1-00000-00&context=1516831>.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020, 21 december). *1,2 miljoen slachtoffers van huiselijk geweld*. Geraadpleegd op 15 maart 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/52/1-2-miljoen-slachtoffers-van-huiselijk-geweld>
- Coomans, A., Van Deuren, S., Van Dijk, M., Van de Weijer, S., Blokland, A., Van Baak, C., Kühling, D., Bombeld, R., & Eichelsheim, V. (2021). Stay home, stay safe?. *Justitiële verkenningen*, 47(3), 35–53. <https://doi.org/10.5553/jv/016758502021047003003>
- ‘Daders mogen niet langer buiten schot blijven’. (2000, 7 oktober). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2000-10-07/edition/0/page/45?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- D’Angelo, P., & Kuypers, J. A. (2009). *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical*

- Perspectives* (1ste editie) [E-book]. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203864463>
- Den Boer, M. (2020, 25 januari). Regionaal coördinator: Sluit ogen niet voor geweld. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:54T8-FH31-DYRY-N2MV-00000-00&context=1516831>.
- Een thuis zonder geweld. (2019, 8 juni). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:5W93-MHV1-JCBS-P3FF-00000-00&context=1516831>.
- Ellemers, N. (2018). Gender Stereotypes. *Annual Review of Psychology*, 69(1), 275–298. <https://www.annualreviews.org/doi/10.1146/annurev-psych-122216-011719>
- Entman, R. M. (2007). Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of Communication*, 57(1), 163–173. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x>
- Federatie van Instellingen voor de Ongehuwde Moeder en haar kind. (z.d.). *Wet- en regelgeving - Abortus | Fiom*. Fiom. Geraadpleegd op 30 juni 2022, van <https://fiom.nl/kenniscollectie/abortus/wet-regelgeving>
- 'Geweldcampagne succesvol'. (2007, 14 september). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022 van <https://advance-lexiscom.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:4PNB-RHR0-TXKN-V10T-00000-00&context=1516831>.
- Geweld tegen vrouwen. (1998, 16 maart). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1998-03-16/edition/0/page/8?query=%22geweld%20tegen%20vrouwen%22&period=01-01-1965-30-04-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- Gillespie, L. K., Richards, T. N., Givens, E. M., & Smith, M. D. (2013). Framing Deadly Domestic Violence. *Violence Against Women*, 19(2), 222–245. <https://doi.org/10.1177/1077801213476457>
- 'Help! Papa is boos, hij slaat mama'. (2009, 5 mei). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:7VM4-2H10-Y9M6-H1MF-00000-00&context=1516831>.

- Hirdes, R. (1999, 10 februari). “Was je vandaag weer stout, mama. . .?” *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1999-02-10/edition/0/page/8?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=3
- Holtzer, D. (2010). *De Kleine Gids Signalering huiselijk geweld 2011* (1ste editie, Vol. 2010) [E-book]. Wolters Kluwer. Geraadpleegd op 23 mei 2022, van <https://docplayer.nl/151420326-Geschiedenis-erkenning-van-huiselijk-geweld.html>
- Huiselijk geweld als erfenis. (2009, 8 juli). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:7W3S-7991-2R54-T4TW-00000-00&context=1516831>.
- Hulplijn voor boze mannen. (2008, 12 juni). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:4SRB-VDV0-TXKH-60F2-00000-00&context=1516831>.
- Ik heb mezelf leren vergeven. (2022, 19 maart). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:651J-31F1-DY4D-Y3NV-00000-00&context=1516831>.
- Islamitische opvoedingsgids uit de handel. (2004, 9 april). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2004-04-09/edition/0/page/17?query=genitale%20verminking%20man%20&period=01-01-1965-01-05-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD
- Janssen, J. (2016). *Afhankelijkheid en weerbaarheid over het complexe en bonte werk van professionals bij de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties* [Oratie]. Geraadpleegd van <https://irp.cdn-website.com/9fc019ae/files/uploaded/lectorale%20rede%20Janine%20Janssen-bladerbaar%20%281%29.pdf>
- Jewkes, Y. (2015). *Media and Crime* (3de editie). SAGE Publications.
- Johnny Kraaijkamp jr. opgelucht na vrijspraak mishandeling ex-vriendin. (2010, 23 juni). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api>

/document?collection=news&id=urn:contentItem:7YSD-0JH0-Y9M6-H30K-00000-00&context=1516831.

- Joustra, H. (1995, 20 maart). Leiden pakt seksueel geweld aan. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 20 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1995-03-20/edition/0/page/7?query=%22geweld%20tegen%20vrouwen%22&period=01-01-1965-30-04-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- Kind vaker betrokken bij geweld. (2008, 13 augustus). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:4T6K-13V0-TXKH-60CV-00000-00&context=1516831>
- Koetsenruijter, W., & Van Hout, T. (2018). *Methoden voor Journalism Studies* (2de editie). Boom uitgevers Amsterdam.
- Lambrechts, A. (1982). *Meisjes en vrouwen in Leiden: werken en leven in vroegere tijden*. Werkgroep Vrouwengeschiedenis.
- Leiden4045. (2021, 13 april). *Tijdslijn met gebeurtenissen in Leiden vanaf 1933 tot 1948*. Leiden4045.nl. Geraadpleegd op 20 juni 2022, van <https://www.leiden4045.nl/tijdslijn-wo2-leiden/>
- Leiden4045. (2022, 15 februari). *Vrouwen in de oorlog 1*. Leiden4045.nl. Geraadpleegd op 20 juni 2022, van <https://www.leiden4045.nl/vrouwen-in-de-oorlog-1/>
- Leung, L. C. (2016). Deconstructing the Myths About Intimate Partner Violence: A Critical Discourse Analysis of News Reporting in Hong Kong. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(11), 2227–2245. <https://doi.org/10.1177/0886260516660298>
- Lindsay-Brisbin, J., DePrince, A. P., & Welton-Mitchell, C. (2014). Missed Opportunities: Newspaper Reports of Domestic Violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 23(4), 383–399. <https://doi.org/10.1080/10926771.2014.896839>
- Lloyd, M., & Ramon, S. (2016). Smoke and Mirrors: U.K. Newspaper Representations of Intimate Partner Domestic Violence. *Violence Against Women*, 23(1), 114–139. <https://doi.org/10.1177/1077801216634468>
- Low, J. (2019). A Pragmatic Definition of the Concept of Theoretical Saturation. *Sociological Focus*, 52(2), 1–9. <https://doi.org/10.1080/00380237.2018.1544514>

- 'Meer hulp bij huiselijk geweld'. (1999, 10 december). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1999-12-10/edition/0/page/3?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=3
- Meijer, I. C. (1996). *Het persoonlijke wordt politiek: feministische bewustwording in Nederland 1965–1980*. [E-book] Het Spinhuis. Geraadpleegd op 30 juni 2022, van <https://books.google.nl/books?id=NDkLkYeTtz0C&lpg=PA1&ots=M7YVHbmmZ6&dq=derde%20feministische%20golf%20nederland&lr&hl=nl&pg=PP1#v=onepage&q=derde%20feministische%20golf%20nederland&f=false>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2022, 21 januari). *Wat is huiselijk geweld? Huiselijk geweld | Rijksoverheid.nl*. Geraadpleegd op 15 maart 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/wat-huiselijk-geweld-is#:~:text=De%20term%20'huiselijk%20geweld'%20verwijst,en%20psychische%20vormen%20van%20geweld.>
- NOS. (2021, 24 september). Rutte vraagt bij VN aandacht voor “schaduwpandemie”: geweld tegen vrouwen. *NOS*. <https://nos.nl/artikel/2399122-rutte-vraagt-bij-vn-aandacht-voor-schaduwpandemie-geweld-tegen-vrouwen>
- NOS. (2022, 14 februari). Opvangplekken huiselijk geweld Amsterdam vol, slachtoffers naar hotels. *NOS*. <https://nos.nl/artikel/2417310-opvangplekken-huiselijk-geweld-amsterdam-vol-slachtoffers-naar-hotels>
- Ohms, C. (2008). Perpetrators of Violence and Abuse in Lesbian Partnerships. *Liverpool Law Review*, 29(1), 81–97. <https://doi.org/10.1007/s10991-008-9032-y>
- Olyslager, T. (2003, 8 november). Pas op voor foute mannen! *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2003-11-08/edition/1/page/4?query=%22gewelddadige%20man%22&period=01-01-1965-01-05-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD
- Open de voordeur. (2022, 19 maart). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:651J-31F1-DY4D-Y3NP-00000-00&context=1516831>.

- Overheidscongres sexueel geweld. (1982, 5 juni). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1982-06-05/edition/0/page/7?query=%22geweld%20tegen%20vrouwen%22&period=01-01-1965-30-04-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD
- Politie draalde kort voor relatiedrama. (2010, 13 november). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:51FW-BHB1-DYRY-N1D2-00000-00&context=1516831>.
- Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden. (2012, 21 april). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:55FT-RFV1-DYRY-N231-00000-00&context=1516831>.
- Römkens, R. (1989). *Onder ons gezegd en gezwegen*. Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.
- Ruzie die naar alcohol stinkt, eindigt met een fikse kater. (2004, 18 november). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2004-11-18/edition/0/page/17?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD
- Schmidt, A. (2020). *Mensen maken de stad: Gender en diversiteit in de geschiedenis van de Leidse stadscultuur*. [Oratie] Geraadpleegd van: <https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/handle/1887/136011>
- Schwöbel-Patel, C. (2018). The 'Ideal' Victim of International Criminal Law. *Oxford University Press*, 29(3), 703–725. <http://www.ejil.org/pdfs/29/3/2909.pdf>
- Seely, N., & Riffe, D. (2020). Domestic violence in Appalachian newspaper coverage: minimizing a problem or mobilizing for a solution? *Feminist Media Studies*, 21(1), 66–81. <https://doi.org/10.1080/14680777.2020.1724174>
- Seksueel geweld. (1993, 5 november). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1993-11-05/edition/0/page/18?query=%22geweld%20tegen%20vrouwen%22&period=01-01-1965-30-04-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD

- Seksueel geweld bestreden. (1983, 7 oktober). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1983-10-07/edition/0/page/5?query=%22geweld%20tegen%20vrouwen%22&period=01-01-1965-30-04-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD
- Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (2013). *Mediating the Message in the 21st Century* (3de editie) [E-book]. Taylor & Francis. Geraadpleegd op 20 juni 2022, van https://psipp.itb-ad.ac.id/wp-content/uploads/2020/10/Pamela-J.-Shoemaker-Stephen-D.-Reese-Mediating-the-Message-in-the-21st-Century_-A-Media-Sociology-Perspective-2013-Routledge.pdf
- Simons, W. (2013, 16 oktober). ‘Arts moet doorvragen als vrouw botbreekt’. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:59KK-WR31-JC8W-Y3Y2-00000-00&context=1516831>
- Smith, A. L., Bond, C. E., & Jeffries, S. (2019). Media discourses of intimate partner violence in Queensland newspapers. *Journal of Sociology*, 55(3), 571–586 <https://doi.org/10.1177%2F1440783319837612>
- Snyder, R. (2008). What Is Third-Wave Feminism? A New Directions Essay. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 34(1), 175–196. <https://doi.org/10.1086/588436>
- Steen, A. (2006). Vrouwen kleurrijk vooruit! Internationale Vrouwendag en de emancipatiestrijd in Leiden, 1978–2007. In Dirk van Eck-Stichting (Red.), *Achttiende Jaarboek der sociale en economische geschiedenis van Leiden en omstreken* (pp. 135–180). Dirk van Eck-Stichting. <https://www.oudleiden.nl/publicaties/jaarboeken-dirk-van-eck/2457-jaarboek-leiden-2006/file>
- Straatsma, E. (2004b, 3 juli). Op de vlucht voor geweld. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2004-07-03/edition/1/page/3?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD
- Tjen-A-Tak, C. H., & Van den Broek, L. M. (2014). *Een Wereld van Verschil: 40 jaar vrouwenopvang in Nederland 1974 - 2014*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://www.rosa-manus.nl/wp/wp-content/uploads/Een-wereld-van-verschil.pdf>

- Unicef hekelt lakse aanpak van geweld tegen vrouwen. (1997, 22 juli). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1997-07-22/edition/0/page/5?query=%22geweld%20tegen%20vrouwen%22&period=01-01-1965-30-04-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- United Nations. (z.d.). *Background*. Geraadpleegd op 17 mei 2022, van <https://www.un.org/en/observances/ending-violence-against-women-day/background>
- Van Aarsen, A. (1996, 13 april). Mishandeling vrouwen schrikbarend. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1996-04-13/edition/0/page/12?query=huuselijk%20geweld%20man&period=01-01-1965-01-05-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD
- Van den Houdt, F. (2012, 20 maart). Vrouwen in Kenia meppen nu terug. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:5571-5KS1-JC8W-Y4BD-00000-00&context=1516831>.
- Van de Loo, V. (2005). *De Vrouw Beslist: de tweede feministische golf in Nederland* (1ste editie). Inmerc. <https://books.google.nl/books?id=KmdisHANr9EC&lpg=PP7&ots=7XPRzxsEmk&dq=tweede%20feministische%20golf%20nederland&lr&hl=nl&pg=PP1#v=onepage&q=tweede%20feministische%20golf%20nederland&f=false>
- Van der Aa, S. (2013). *Stalking als vorm van (huiselijk) geweld tegen vrouwen: Van tweeën een?* [E-book]. In G. Coene & S. Withaecx (Editors.), in Van de liefde geslagen: Nieuwe vormen van familiaal geweld feministisch bekeken (pp. 85–108). (Vrouwenstudies; Nr. 11). Academic and Scientific Publishers. Geraadpleegd op 15 maart 2022, van <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/defa7c41-92b7-4639-b848-dbcc7643f158>
- Van Dijk, T., Duesmann, B., Flight, S., Oppenhuis, E. (1998). Domestic Violence: A National Study of the Nature, Size and Effects of Domestic Violence in the Netherlands. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 6(1), 7–35. <https://doi.org/10.1023/a:1008661910442>
- Van Gorp, B. (2005). Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue. *European Journal of Communication*, 20(4), 484–507. <http://dx.doi.org/10.1177/0267323105058253>

- Van Gorp, B. (2007a). Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: uitgangspunten en procedures. *KWALON*, 12(2), 13–18. <https://doi.org/10.5117/2007.012.002.005>
- Van Gorp, B. (2007b). The Constructionist Approach to Framing: Bringing Culture Back In. *Journal of Communication*, 57(1), 60–78. <https://doi.org/10.1111/j.0021-9916.2007.00329.x>
- Van Gorp, B., & Vercruyse, T. (2012). Frames and counter-frames giving meaning to dementia: A framing analysis of media content. *Social Science & Medicine*, 74(8), 1274–1281. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2011.12.045>
- Van Overbeeke, C. (1995, 9 mei). Artsen moeten onderwerp geweld durven aankaarten'. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1995-05-09/edition/0/page/12?query=Psychische%20mishandeling%20vrouw%20&period=01-01-1965-01-05-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- Vrouwen beducht voor aflopen oecumenisch decennium. (1998, 2 december). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1998-12-02/edition/0/page/14?query=%22geweld%20tegen%20vrouwen%22&period=01-01-1965-30-04-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- Werkstraf geëist voor mishandelen van vriendin. (2003, 28 oktober). *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/2003-10-28/edition/0/page/13?query=%22huiselijk%20geweld%22&period=1965-2023&sort=issuedate%20descending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD&page=2
- Wesseling, M. (1994, 2 november). Te weinig hulp na seksueel geweld. *Leidsch Dagblad*. Geraadpleegd op 29 juni 2022, van https://leiden.courant.nu/issue/LD/1994-11-02/edition/0/page/18?query=%22geweld%20in%20huis%22&period=01-01-1965-01-05-2022&sort=issuedate%20ascending&f_periodicalcode%5B0%5D=LD

Bijlage 1
Zoektermen voor de selectie uit het Leidsch Dagblad

In deze bijlagen wordt een overzicht geboden van de zoektermen die zijn gebruikt tijdens het vergaren van artikelen uit het Leidsch Dagblad met als onderwerp huiselijk geweld.

Huiselijk geweld, huiselijk geweld + man, huiselijk geweld + vrouw, huiselijk geweld + relatie, huiselijk geweld + huwelijk.

Eergerelateerd geweld, eergerelateerd geweld + vrouw, eergerelateerd geweld + man, eergerelateerd geweld + relatie, eergerelateerd geweld + huwelijk, eergerelateerd geweld + in huis.

Genitale verminking, genitale verminking man, genitale verminking vrouw, genitale verminking + relatie, genitale verminking + huwelijk, genitale verminking + in huis.

Huwelijksdwang, huwelijksdwang + man, huwelijksdwang + vrouw, huwelijksdwang + relatie, huwelijksdwang + geweld, huwelijksdwang + mishandeling, huwelijksdwang + in huis.

Partnergeweld, partnergeweld + in huis, partnergeweld + vrouw, partnergeweld + relatie, partnergeweld + man, partnergeweld + huwelijk, partnergeweld + mishandeling.

Psychische mishandeling, psychische mishandeling + vrouw, psychische mishandeling + man, psychische mishandeling + in huis, psychische mishandeling + relatie, psychische mishandeling + huwelijk.

Geweld in huis, geweld + echtgenoot, geweld + echtgenote, geweld + vrouw, geweld + man, gewelddadige + partner, gewelddadige + vrouw, gewelddadige + man.

Bijlage 2**De finale zoektermen met de bijbehorende artikelen en de publicatiedatum**

	Hoeveel artikelen	Welke periode
“huiselijk geweld”	616 Nexis Uni	apr 2007 - apr 2022
	124 Leiden.courant.nu	jan 1969 - jun 2005
huiselijk geweld + man	12 Nexis Uni	mrt 2009 - nov 2021
	155 Leiden.courant.nu	jan 1969 - jun 2005
huiselijk geweld + vrouw	12 Nexis Uni	apr 2013 - mrt 2022
	120 Leiden.courant.nu	jan 1971 - jun 2005
huiselijk geweld + relatie	2 Nexis Uni	dec 2014 – feb 2017
	42 Leiden.courant.nu	feb 1977 - jun 2005
huiselijk geweld + huwelijk	31 Nexis Uni	Jun 2007 – sep 2021
	20 Leiden.courant.nu	jan 1969 – jul 2004
eengerelateerd geweld	20 Nexis Uni	Jun 2007 – mrt 2019
	0 Leiden.courant.nu	-
eengerelateerd geweld + vrouw	7 Nexis Uni	Jun 2007 – apr 2016
	0 Leiden.courant.nu	-
eengerelateerd geweld + man	11 Nexis Uni	Jun 2007 – apr 2016
	0 Leiden.courant.nu	-
eengerelateerd geweld + relatie	0 Nexis Uni	-
	0 Leiden.courant.nu	-
eengerelateerd geweld + huwelijk	5 Nexis Uni	Jun 2007 – apr 2016
	0 Leiden.courant.nu	-
eengerelateerd geweld + in huis.	2 Nexis Uni	Jun 2007 – feb 2008
	0 Leiden.courant.nu	-

genitale verminking	21 Nexis Uni 5 Leiden.courant.nu	Jun 2007 – feb 2022 Okt 1998 – mrt 2005
genitale verminking + man	9 Nexis Uni 4 Leiden.courant.nu	Mrt 2008 – feb 2022 Okt 1998 – apr 2004
genitale verminking + vrouw	10 Nexis Uni 4 Leiden.courant.nu	Jun 2007 – feb 2022 Okt 1998 – apr 2004
genitale verminking + relatie	30 Nexis Uni 1 Leiden.courant.nu	Jun 2007 – feb 2022 Okt 1998
genitale verminking + huwelijk	3 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Apr 2010 – feb 2022 -
genitale verminking + in huis	5 Nexis Uni 3 Leiden.courant.nu	Apr 2010 – feb 2022 Okt 1998 – jul 2002
Huwelijksdwang	10 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Sep 2009 – mei 2019 -
huwelijksdwang + man	4 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Sep 2009 – jun 2014 -
huwelijksdwang + vrouw	3 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Apr 2012 - jun 2014 -
huwelijksdwang + geweld	4 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Sep 2009 – nov 2015 -
Partnergeweld	11 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Sep 2012 – mrt 2022 -
partnergeweld + in huis	3 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Aug 2017 – mrt 2022 -

partnergeweld + vrouw	5 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Okt 2013 – mrt 2022 -
partnergeweld + relatie	4 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Aug 2020 – mrt 2022 -
partnergeweld + man	5 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Aug 2020 – mrt 2022 -
partnergeweld + huwelijk	0 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	- -
Psychische mishandeling	23 Nexis Uni 230 Leiden.courant.nu	Mei 2009 – apr 2022 Aug 1965 - Jun 2005
psychische mishandeling + vrouw	41 Nexis Uni 157 Leiden.courant.nu	Jul 2007 – feb 2022 Mei 1966 – mrt 2005
psychische mishandeling + man	49 Nexis Uni 201 Leiden.courant.nu	Jul 2007 – feb 2022 Aug 1965 – jun 2005
psychische mishandeling + in huis	27 Nexis Uni 168 Leiden.courant.nu	Jul 2007 – okt 2021 Aug 1965 – jun 2005
psychische mishandeling + relatie	15 Nexis Uni 50 Leiden.courant.nu	Jun 2008 – mrt 2022 Okt 1969 - jun 2005
psychische mishandeling + huwelijk	5 Nexis Uni 27 Leiden.courant.nu	Sep 2010 – mrt 2022 Aug 1965 – dec 2004
“Geweld in huis”	4 Nexis Uni 14 Leiden.courant.nu	Nov 2014 – jan 2021 Nov 1980 – mei 2005
gewelddadige echtgenoot	19 Nexis Uni 3 Leiden.courant.nu	Apr 2008 – sep 2021 Okt 2003 – jul 2004

gewelddadige echtgenote	34 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Nov 2007 – apr 2022 -
gewelddadige partner	4 Nexis Uni 1 Leiden.courant.nu	Mei 2010 – apr 2020 Nov 2001
gewelddadige vrouw	18 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Mrt 2009 – jun 2021 -
gewelddadige man	33 Nexis Uni 12 Leiden.courant.nu	Jul 2007 – mrt 2021 Dec 1973 – jul 2004
“geweld tegen vrouwen”	105 Nexis Uni 117 Leiden.courant.nu	Jul 2007 – apr 2022 Mei 1978 – jun 2005
“geweld tegen mannen”	1 Nexis Uni 0 Leiden.courant.nu	Feb 2008

Bijlage 3 Voorbeelden van niet-geselecteerde artikelen

BINNENLAND

Symposium stalking leidt vooraf al tot ruzie

DEN HAAG • GPD

Een man die een vrouw drie keer een bloemetje stuurt, moet die worden vervolgd wegens stalking? Nee, zegt wetenschapsfilosoof dr. ir. Lamber Royakkers van de TU Eindhoven, waar dinsdag een symposium over het onderwerp wordt gehouden. De stichting anti-stalking (SAS), die opkomt voor slachtoffers, is zo van die opvatting geschrokken dat ze zich heeft teruggetrokken uit de organisatie van de bijeenkomst.

De SAS heeft twee jaar strijd gevoerd voor een wettelijk verbod op stalking. Dat heeft ertoe geleid dat de paarse fracties een wetsvoorstel hebben ingediend waarin dit wordt geregeld. De maximale straf wordt drie jaar.

Minister Sorgdrager van justitie heeft grote bezwaren tegen het wettelijke strafbaar stellen van stalking. Zij zal echter geen invloed meer hebben op de besluitvorming in het nieuwe kabinet, omdat zij daarin niet te rugkeert.

„In het wetsvoorstel wordt stalking omschreven als inbreuk op de persoonlijke levenssfeer”, zegt Royakkers. „Maar dat is het vaagste begrip in onze hele wetgeving, daar valt veel te veel onder. Bijvoorbeeld pesten op school en huiselijk geweld. Ik vind het daarom veel beter om stalking pas strafbaar te stellen als er sprake is van geestelijke mishandeling. En dat is nog niet het geval als je iemand drie keer een bloemetje stuurt, dat vind ik echt veel te ver gaan.”

Volgens Royakkers denkt de stichting anti-stalking dat hij daarmee (tegen een wettelijke regeling is. Dat is echter een misverstand. Stalking moet volgens hem absoluut strafbaar worden gesteld, maar hij wil dat het niet te snel wordt toegepast. Volgens schattingen van de stichting anti-stalking heeft één op de twintig vrouwen last van stalkers. De daders zijn in negen van de tien gevallen mannen, veelal ex-partner en/of de vader van de kinderen van het slachtoffer. In het wetsvoorstel wordt stalking beschouwd als een zogeheten klachtdefict, wat inhoudt dat er alleen kan worden vervolgd als er aangifte wordt gedaan. Gezien de 'relatie' die veel vrouwen met de daders hebben, zien zij daar nogal eens vanaf.

'Met strakke regels van nu creëer je veelplegers'

Reclassering hekelt beperking nazorg gedetineerden

SPAGA

Hoofdpunten Justitie

- Het openbaar ministerie en de rechtbanken krijgen er 3 en 4,5 miljoen euro bij om de toename van het aantal rechtzaken te kunnen behappen.
- Gemeenten mogen bestuurlijke boetes opleggen voor kleine eigenaren en officieren van justitie mogen lichte zaken zelf afdoen.
- Het moet in 2005 wettelijk mogelijk worden plegers van huiselijk geweld een tijdelijk huisverbod op te leggen.
- Ouders moeten, eventueel via de kinderbijlag, gaan meebetalen aan de kosten voor de straf of beschermingsmaatregel die hun kinderen krijgen.

door Jaco van Lambalgen

URECHT - Veiligheid is een topprioriteit van het kabinet. Draaidelicten moeten worden aangepakt, er komen meer cellen bij en de politie krijgt extra geld. Alleen de begeleiding en nazorg van gedetineerden worden steeds verder beperkt. Dat is niet logisch, vindt Sijf van Gennip (52), directeur van Reclassering Nederland.

„Veiligheid en leefbaarheid in de samenleving staan volgens het kabinet voorop. Daar in verschillen wij niet van mening met minister Donner. De sleur is de laatste jaren alleen heel erg misdadigers moeten we bestraffen, die pakken we hard aan. Dat is niet erg, als het daar maar niet toe beperkt blijft. Onze organisatie heeft bij uitstek de expertise om het gedrag van mensen te veranderen. De afgelopen jaren is echter te gedetailleerd vastgelegd wanneer we mogen ingrijpen en wanneer niet. Wij komen in actie als de rechtspaad dat een gevangene begeleidt moet worden, bij de uitvoering van taakstraffen of als iemand onder elektronisch toezicht gesteld. Wij maken rapporten van verdachten als de rechter dat vraagt om de kans op herhaling in te schatten. Maar als iemand zelf bij ons aanklopt mogen we niets meer doen. Als een wankledief wordt opgepakt, zou je al moeten kunnen ingrijpen. Dan is het duidelijk dat er iets aan de hand is. En vaak is iemand dan ook gemotiveerd. Vroeger konden we snel twee, drie gesprekken regelen. Maar nu wordt zo iemand naar huis gestuurd tot hij maanden later moet voorkomen. Dat is niet gedoemden, zo iemand gaat misschien wel weer de fout in. Je moet er bovenop zitten. Ik kijk op de verhalen van mensen die de gevangenis uitkomen met niet meer dan een plastic tasje onder de arm, geen plek hebben om naar toe te gaan, en dan maar inbreken, of erger nog, een bank breven. Met die strakke regels van nu creëer je veelplegers. Zo maak je de samenleving niet veiliger en leefbaarder. Daar is de burger ook de dupe van. Die zit weer nieuwe gruffin in zijn maai, vindt zijn auto opgebrokken in weg. De neiging bestaat om te zeggen dat Justitie er niet is om te zorgen voor mensen die hun straf erop hebben zitten. Dat is prima, maar dat betekent niet dat je dat probleem dan maar over de schutting moet gooien. Doener maakt deel uit van een kabinet, dan moet hij over de opvang van die mensen afspraken maken met zijn collega's. Hij kan begrijpen dat ook de reclassering in moeilijke tijden moet bezuinigen. Het is ook niet erg dat we afbrekend worden op de resultaten die we behalen. Maar geef ons dan de vrijheid om op grond van onze ervaring en expertise zelf te bepalen hoe we die resultaten halen, en reken ons daarop af. De politiek moet beseffen dat we met een kleiner budget niet alles kunnen doen. Doener wil nu dat wij mensen begeleiden die voorwaardelijk vervoegd vrijkomen. Zij mogen naar huis op voorwaarde dat ze een programma volgen, of afbaken. Prima. Ik ga er dan wel vanuit dat er extra middelen tegenover staan. Anders moeten we keuzes maken. Dan moet de politiek maar zeggen wat we niet meer moeten doen. Ik vind: we moeten niet alles inzetten op alleen straffen. Mensen worden zelden beter van alleen gevangenisstraf. Als de mogelijkheden er zijn, moeten we alles doen om iemand op het rechte pad te krijgen. Anders beseft de samenleving uiteindelijk de rekening.

Sijf van Gennip, directeur Stichting Reclassering: „Als de mogelijkheden er zijn, moeten we alles doen om iemand op het rechte pad te krijgen. Anders beseft de samenleving uiteindelijk de rekening.” Foto: GPD/Cees Zorn

Werken aan een droom in Guatemala

Judith Bank (24) en de 33-jarige Marcel van der Geest gaan binnenkort hun droom achterna. Het stel, dat vorige week is getrouwd, vertrekt 11 september naar Guatemala om een aantal projecten te starten voor kansarme moeders met kinderen.

„Het is altijd een droom geweest”, aldus Bank. „Ik zou mezelf voor mijn kop slaan als ik 70 ben en in mijn bejaardenwoning zit en dan tot de conclusie kom dat ik niets noot gedaan heb.”

Bank komt uit Hoogmade en Van der Geest uit Voorschoten. Maar binnenkort verlaten ze hun flat in Leiden voor een onzekere toekomst in Midden-Amerika. „We willen de zaak daar andersom”, zegt Bank. „Geen projecten opzetten voor bijvoorbeeld straatkinderen, maar proberen om er voor te zorgen dat kinderen niet op straat terechtkomen met alle problemen van dien zoals lijn smuven en criminaliteit.”

Daarvoor heeft het tweetal de stichting Caritas Alegres opgericht, Spaans voor vrolijke gezichten. De stichting ondersteunt vrouwen en kinderen die op de armoedegrens leven en probeert hen een positieve kijk op de toekomst te geven. Dat gebeurt via kleinschalige projecten die ambulant worden aangeboden zonder de douches afhandelijk te maken. Sponsors en donateurs maken dat financieel mogelijk. Bank, nu werkzaam in de kinderopvang en Van der Geest die in de commerciële sector een baan heeft, werden verliefd op Midden- en Zuid-Amerika toen ze eind 2009 in Quito, de hoofdstad van Ecuador, als vrijwilligers werkten in een kinderopvang in een kwartier. „Via een vriendin kwam ik in contact met een stichting die al enige jaren actief is in Guatemala”, legt Bank uit. „Het land is ruim drie keer zo groot als Nederland en heeft zo'n 14 miljoen inwoners. Het is één van de armste landen van Latijns Amerika, mede door het feit dat er jarenlang een burgeroorlog heeft gewoed. Veel mannen zijn gesneuveld, vrouwen worden mishandeld omdat er een enorme machocultuur is en veel mannen zijn alcoholist.”

„Het doel van de projecten is vooral het verspreiden van inzicht en kennis bij de gemeenschap de doelgroepen”, vervolgde Bank. „We willen vooral geen afhankelijkheid bij de bevolking creëren. Tenslotte zijn zij uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor het wel en wee in eigen land. Zo willen we bij een school een kinderopvang beginnen. De kinderen een maaltijd geven en bezighouden, zodat zij na school geen straatprojecten die ambulant worden aangeboden zonder de douches afhandelijk te maken. Sponsors en donateurs maken dat financieel mogelijk. Bank, nu werkzaam in de kinderopvang en Van der Geest die in de commerciële sector een baan heeft, werden verliefd op Midden- en Zuid-Amerika toen ze eind 2009 in Quito, de hoofdstad van Ecuador, als vrijwilligers werkten in een kinderopvang in een kwartier. „Via een vriendin kwam ik in contact met een stichting die al enige jaren actief is in Guatemala”, legt Bank uit. „Het land is ruim drie keer zo groot als Nederland en heeft zo'n 14 miljoen inwoners. Het is één van de armste landen van Latijns Amerika, mede door het feit dat er jarenlang een burgeroorlog heeft gewoed. Veel mannen zijn gesneuveld, vrouwen worden mishandeld omdat er een enorme machocultuur is en veel mannen zijn alcoholist.”

„Het doel van de projecten is vooral het verspreiden van inzicht en kennis bij de gemeenschap de doelgroepen”, vervolgde Bank. „We willen vooral geen afhankelijkheid bij de bevolking creëren. Tenslotte zijn zij uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor het wel en wee in eigen land. Zo willen we bij een school een kinderopvang beginnen. De kinderen een maaltijd geven en bezighouden, zodat zij na school geen straatprojecten die ambulant worden aangeboden zonder de douches afhandelijk te maken. Sponsors en donateurs maken dat financieel mogelijk. Bank, nu werkzaam in de kinderopvang en Van der Geest die in de commerciële sector een baan heeft, werden verliefd op Midden- en Zuid-Amerika toen ze eind 2009 in Quito, de hoofdstad van Ecuador, als vrijwilligers werkten in een kinderopvang in een kwartier. „Via een vriendin kwam ik in contact met een stichting die al enige jaren actief is in Guatemala”, legt Bank uit. „Het land is ruim drie keer zo groot als Nederland en heeft zo'n 14 miljoen inwoners. Het is één van de armste landen van Latijns Amerika, mede door het feit dat er jarenlang een burgeroorlog heeft gewoed. Veel mannen zijn gesneuveld, vrouwen worden mishandeld omdat er een enorme machocultuur is en veel mannen zijn alcoholist.”

Judith Bank en Marcel van der Geest gaan binnenkort naar Guatemala om een aantal projecten te starten voor kansarme moeders met kinderen. Foto: Henk Bouwman

en hoe voer ik mijn kinderen op voor een goede toekomst, zelfwerkzaamheid staat centraal en het is de bedoeling dat de lokale bevolking de projecten op termijn zelf gaat runnen. Bank is ouder over de afloop. „We helpen daar zo lang als nodig is, maar na een maand of zes gaan we evalueren. Als het mislukt, gaan we terug, maar dan kunnen we in ieder geval zeggen dat we het wel hebben geprobeerd.”

Meer informatie is te vinden op de website www.caritasalegres.org

Eric-Jan Berendsen

Bijlage 4

Twee gelijksoortige artikelen

Man ontkent zijn losse handjes

Leidsch Dagblad

24 september 2008 woensdag

den haag/alphen aan den rijm - Volgens de 31-jarige Alphenaar zijn alle verhalen over zijn losse handjes verzonnen. Maar hij kreeg dinsdag wel 60 uur werkstraf wegens **huiselijk geweld**. De verklaringen zijn afkomstig van zijn voormalige partner, diens 13-jarige dochter en de buurvrouw. Maar ook uit processen-verbaal van de politie en een rapport van de reclassering komt een beeld naar voren van een man die zijn naasten angst inboezemt en weinig inzicht in zijn gedrag vertoont. „Dit gaat helemaal nergens over“, verzuchtte hij bij de politierechter. „Zij wil mij geleidelijk aan kapot maken. Het zijn allemaal valse aangiften!“

Hij heeft diverse verklaringen tegen. Na een melding troffen agenten in juli dit jaar de vrouw in doodsangst met letsel bij de nek aan. Over een periode van een jaar zou de man haar hebben geslagen, geknepen aan de haren hebben getrokken en bedreigd. Hij zou haar zelfs een windbuks op de slaap hebben gezet. „Ik voel me tegenover mijn kinderen schuldig dat ik niet eerder bij hem weg ben gegaan. Maar ik was doodsbang voor hem. En ik voel mijn leven nog steeds niet zeker“, schrijft ze in eens schriftelijke verklaring.

90 uur werkstraf, waarvan 30 voorwaardelijk.

Man ontkent losse handjes te hebben

Leidsch Dagblad

24 september 2008 woensdag

den haag/alphen aan den rijm - Volgens de 31-jarige Alphenaar zijn alle verhalen over zijn losse handjes verzonnen. Maar hij kreeg dinsdag wel 60 uur werkstraf wegens **huiselijk geweld**. De verklaringen zijn afkomstig van zijn voormalige partner, diens 13-jarige dochter en de buurvrouw. Maar ook uit processen verbaal van de politie en een rapport van de reclassering komt een beeld naar voren van een man die zijn naasten angst inboezemt en weinig inzicht in zijn gedrag vertoont. „Dit gaat helemaal nergens over“, verzuchtte hij bij de politierechter. „Zij wil mij geleidelijk aan kapot maken. Het zijn allemaal valse aangiften!“

Hij heeft diverse verklaringen tegen. Na een melding troffen agenten in juli dit jaar de vrouw in doodsangst met letsel bij de nek aan. Over een periode van een jaar zou de man haar hebben geslagen, geknepen aan de haren hebben getrokken en bedreigd. Hij zou haar zelfs een windbuks op de slaap hebben gezet. „Ik voel me tegenover mijn kinderen schuldig dat ik niet eerder bij hem weg ben gegaan. Maar ik was doodsbang voor hem. En ik voel mijn leven nog steeds niet zeker“, schrijft ze in eens schriftelijke verklaring.

90 uur werkstraf, waarvan 30 voorwaardelijk.

Bijlage 5
Overzicht van het corpus

Database:

Referentienummer 1 t/m 92 = Leiden.courant.nu

Referentienummer 93 t/m 239 = Nexis Uni

	Jaar	Titel	Zoekterm
1	1- feb- 71	Vrijspraak voor vrouw die haar man doodstak	psychische mishandeling vrouw
2	19- apr- 78	Diep vernederde vrouw schoot haar man dood	psychische mishandeling vrouw
3	5- jun- 82	Overheidscongres sexueel geweld	“geweld tegen vrouwen”
4	7- okt- 83	Seksueel geweld bestreden	“geweld tegen vrouwen”
5	7- mrt- 84	Emancipatieraad: rol voor slachtoffer bij vervolging	“geweld tegen vrouwen”
6	19- apr- 85	De verkrachter is een doodgewone man	“geweld tegen vrouwen”
7	9- mrt- 89	Gelijkwaardigheid is voor vrouwen slechts mooie droom	“geweld in huis”
8	27- jun- 89	Veel vrouwen door partner geslagen en verkracht	“geweld tegen vrouwen”
9	2- jan- 92	Turkse vrouwen zijn mishandelingen beu	“huiselijk geweld”
10	4- mrt- 93	Politie moet actiever optreden tegen vrouwenmishandeling	psychische mishandeling relatie
11	5- nov- 93	Seksueel geweld	“geweld tegen vrouwen”
12	10- okt- 94	Geen agressie	“huiselijk geweld”
13	17- okt- 94	Woedende man ramt huis vriendin	“geweld tegen vrouwen”

14	20- mrt- 95	Leiden pakt seksueel geweld aan	“geweld tegen vrouwen”
15	19- apr- 95	Geweld tegen vrouwen onderschat probleem	“geweld tegen vrouwen”
16	9- mei- 95	’Artsen moeten onderwerp geweld durven aankaarten’	psychische mishandeling vrouw
17	30- aug- 95	Mishandelverbod afgewezen	psychische mishandeling vrouw
18	29- nov- 95	’Toen ze niet meer spartelde, merkte ik dat ze dood was’	psychische mishandeling vrouw
19	13- apr- 96	Mishandeling vrouwen schrikbarend	“huiselijk geweld” man
20	22- jul- 97	Unicef hekelt lakse aanpak van geweld tegen vrouwen	“geweld tegen vrouwen”
21	23- okt- 97	Helpt bevolking thuis mishandeld	“huiselijk geweld”
22	18- nov- 97	Britten winnen eerste preventieprijs	“huiselijk geweld”
23	28- nov- 97	Spanje lanceert campagne tegen vrouwenmishandeling	“huiselijk geweld”
24	16- jan- 98	Een mishandelde vrouw in Pakistan kan nergens heen	“huiselijk geweld”
25	5- feb- 98	Spaanse vrouwen zijn mishandeling zat	“huiselijk geweld”
26	16- mrt- 98	Geweld tegen vrouwen	“geweld tegen vrouwen”
27	22- mei- 98	Veel Japanse vrouwen mishandeld	“huiselijk geweld”
28	2- dec- 98	Vrouwen beducht voor aflopen oecumenisch decennium	“geweld tegen vrouwen”
29	10- feb- 99	‘Was je vandaag weer stout, mama...?’	“huiselijk geweld”

30	9- mrt- 99	Campagne tegen mannelijk geweld	“geweld tegen vrouwen”
31	13- apr- 99	’Actie tegen geweld in huis’	“geweld in huis”
32	22- apr- 99	Rechter coulant voor Alphenaar	psychische mishandeling man
33	12- nov- 99	Verplichte cursus voor plegers huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
34	10- dec- 99	‘Meer hulp bij huiselijk geweld’	“huiselijk geweld”
35	29- mrt- 00	’Optreden tegen vrouwenmishandeling’	“huiselijk geweld”
36	10- mei- 00	Huiselijk geweld harder aangepakt	“huiselijk geweld”
37	22- jul- 00	Politie zoekt juiste aanpak relatiegeweld	“huiselijk geweld”
38	7- okt- 00	’Daders mogen niet langer buiten schot blijven’	“huiselijk geweld”
39	21- nov- 00	’Zwartepiet’ voor islamitische rector	“huiselijk geweld”
40	22- nov- 00	Vrouwen meppen er ook op los	“huiselijk geweld”
41	30- dec- 00	Regilio Tuur verschuilt zich niet – waarom zou hij?	“huiselijk geweld”
42	16- feb- 01	Alphenaar beboet voor huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
43	7- apr- 01	Huiselijk geweld strafbaar in Japan	“huiselijk geweld”
44	21- apr- 01	Drank kun je soms beter achterwege laten	“huiselijk geweld”
45	8- mei- 01	Wurger vindt dat hij geen hulp nodig heeft	psychische mishandeling man

46	27-nov-01	'Bij geweld moet dader huis uit'	"huiselijk geweld"
47	28-nov-01	Time-out bij huiselijk geweld zinnig	"huiselijk geweld"
48	29-nov-01	Demonstratie tegen geweld	"huiselijk geweld"
49	20-feb-02	Jaarlijks overlijden tientallen vrouwen aan mishandeling	genitale verminking
50	12-mrt-02	Boekje open over 'huiselijk geweld'	"huiselijk geweld"
51	3-mei-02	Geen gevangenisstraf voor verkrachting echtgenote	"huiselijk geweld" man
52	12-jun-02	Project tegen huiselijk geweld	"huiselijk geweld"
53	8-okt-02	'Mannen die slaan aanpakken'	"huiselijk geweld"
54	9-okt-02	Alphenaar op cursus mishandeling vriendin	"huiselijk geweld"
55	26-nov-02	Een op vijf vrouwen 'valt van de trap'	"huiselijk geweld"
56	8-apr-03	Steun voor uithuisplaatsing	"huiselijk geweld"
57	8-mei-03	Schade bij kind door zien van huiselijk geweld	"huiselijk geweld"
58	16-mei-03	Dadertherapie steeds populairder	"huiselijk geweld"
59	29-sep-03	'Kinderen zijn ook slachtoffer'	"huiselijk geweld"
60	18-okt-03	Verblijfstitel voor slachtoffer	huiselijk geweld vrouw
61	22-okt-03	Hulpverlening moet zich beter inleven in allochtone vrouw	"huiselijk geweld"

62	28- okt- 03	Werkstraf geëist voor mishandelen van vriendin	“huiselijk geweld”
63	8- nov- 03	Pas op voor foute mannen!	gewelddadige man
64	25- nov- 03	Opvanghuis voor agressieve man	“huiselijk geweld”
65	27- nov- 03	Veel meer huiselijk geweld dan gedacht	“huiselijk geweld”
66	3- dec- 03	Meldpunten voor huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
67	5- dec- 03	Amnesty richt aandacht op geweld tegen vrouw	“huiselijk geweld”
68	11- dec- 03	Roemenen slaan vrouwen massaal	“huiselijk geweld”
69	11- dec- 03	geen titel: Artikel is onderdeel van de rubriek Menselijk en gaat over Bobby Brown.	“huiselijk geweld”
70	12- dec- 03	geen titel: Artikel is onderdeel van de rubriek Menselijk en gaat over Bobby Brown.	“huiselijk geweld”
71	29- jan- 04	geen titel: Artikel is onderdeel van de rubriek Menselijk en gaat over James Brown.	“huiselijk geweld”
72	6- feb- 04	geen titel: Artikel is onderdeel van de rubriek Menselijk en gaat over James Brown.	“huiselijk geweld”
73	2- mrt- 04	Stop geweld tegen vrouwen	psychische mishandeling vrouw
74	11- mrt- 04	Eis zes jaar en tbs voor verkrachting	“geweld tegen vrouwen”
75	12- mrt- 04	’Huiselijk geweld nationale ramp’	“huiselijk geweld”
76	17- mrt- 04	’Hardere aanpak allochtonen die hun vrouw mishandelen’	“huiselijk geweld”
77	9- apr- 04	Convenant tegen huiselijk geweld	“huiselijk geweld”

78	9-apr-04	'Islamitische opvoedingsgids uit de handel'	Vrouwenbesnijdenis
79	20-apr-04	Succes in aanpak huiselijk geweld	"huiselijk geweld"
80	9-jun-04	Intensieve hulp nodig bij huiselijk geweld	"huiselijk geweld"
81	16-jun-04	Openbaar ministerie: vijftien maanden cel en tbs voor duw vrouw uit het raam	psychische mishandeling vrouw
82	3-jul-04	Op de vlucht voor geweld	"huiselijk geweld"
83	30-jul-04	Onverbeterlijke 'vrouwenmepper' weer veroordeeld	psychische mishandeling relatie
84	23-okt-04	'Sommige vrouwen willen een macho man die slaat'	"geweld tegen vrouwen"
85	6-nov-04	Regionaal steunpunt huiselijk geweld	"huiselijk geweld"
86	17-nov-04	Half miljoen slachtoffers geweld thuis	"huiselijk geweld"
87	18-nov-04	Ruzie die naar alcohol stinkt, eindigt met een fikse kater	"huiselijk geweld"
88	22-feb-05	Wapens in beslag na geweld in huis	"huiselijk geweld"
89	21-apr-05	Twintig jaar cel en tbs geëist in familiedrama	"huiselijk geweld"
90	21-apr-05	Meer huiselijk geweld door 'baby bonus'	"huiselijk geweld" man
91	3-mei-05	Zeventien jaar cel voor moord op ex	"huiselijk geweld"
92	30-jun-05	Rechters voor gewelddadige mannen Spanje	"huiselijk geweld"
93	2-mei-07	Moord Voorhout met oosters halfzwaard	"huiselijk geweld" man
94	5-mei-07	Huiselijk geweld, dat klinkt veel te gezellig	"huiselijk geweld"

95	15-jun-07	'Geweldsreggiseur voor elke gemeente'	"huiselijk geweld"
96	30-jun-07	Extreemste vorm heet eerwraak	"huiselijk geweld"
97	10-jul-07	Celstraf voor mishandeling van vriendin	psychische mishandeling man
98	19-jul-07	Verplichte behandeling na familieruzie; 'Het is die dag inderdaad een puinhoop geweest'	"huiselijk geweld"
99	27-jul-07	Geweld vrouwen neemt toe; Aantal verdachten verdubbeld	"huiselijk geweld"
100	14-sep-07	'Geweldscampagne succesvol'	"huiselijk geweld"
101	18-sep-07	Katwijk kan geweld in huis beter aanpakken; Centrum voor Jeugd en Gezin	"huiselijk geweld"
102	2-okt-07	'Die blauwe plekken heeft ze nogal gauw'	"huiselijk geweld"
103	28-dec-07	Werkstraf Alpenaar na huiselijk geweld; Slachtoffer en dader verzoend	"huiselijk geweld"
104	25-jan-08	Zorg om huiselijk geweld; Duizenden slachtoffers in Leiden	"huiselijk geweld"
105	3-apr-08	Rijnsburger ontkent brute mishandeling van vriendin	gewelddadige man
106	12-apr-08	Holly Ann moet weer vluchten	"gewelddadige echtgenoot"
107	9-mei-08	'Huiselijk geweld onder allochtonen wordt zwaar onderschat'	"huiselijk geweld"
108	9-mei-08	Geweld is soms doodnormaal	"huiselijk geweld"
109	12-jun-08	Hulplijn voor boze mannen	"huiselijk geweld"
110	26-jul-08	Video en rap waarschuwen vrouwen voor geweld	"huiselijk geweld"

111	13-aug-08	Kind vaker betrokken bij geweld	huiselijk geweld vrouw
112	24-sep-08	Man ontkent losse handjes te hebben	“huiselijk geweld”
113	28-okt-08	Egyptische mag man terugslaan	“huiselijk geweld”
114	1-dec-08	Gemeente overweegt een huisverbod	“huiselijk geweld”
115	30-dec-08	Pleger van huiselijk geweld de deur uit	“huiselijk geweld”
116	7-jan-09	Rotterdammer overtreedt huisverbod	“huiselijk geweld”
117	17-jan-09	Huisverbod: politie is er klaar voor, raadslid twijfelt	“huiselijk geweld”
118	16-mrt-09	Eerste huisverbod in Leiden	“huiselijk geweld”
119	5-mei-09	‘Help! Papa is boos, hij slaat mama’	“huiselijk geweld”
120	19-jun-09	Turkse vrouw wordt onvoldoende beschermd	“huiselijk geweld”
121	20-jun-09	Nazmiye slachtoffer van optelsom die eer heet	“huiselijk geweld”
122	8-jul-09	Huiselijk geweld als erfenis	“huiselijk geweld”
123	29-sep-09	Bejaarde veroordeeld na mishandelen echtgenote	“huiselijk geweld”
124	20-okt-09	Ruzie om autosleutels loopt behoorlijk uit de hand	“huiselijk geweld”
125	30-okt-09	Huisverbod te weinig gebruikt	“huiselijk geweld”
126	30-dec-09	Nog zo veel in te halen	gewelddadige man
127	5-jan-10	Geen titel: De kinderbescherming heeft besloten dat de tweeling van CHARLIE SHEEN en zijn vrouw BROOKE niet in gevaar zijn	huiselijk geweld vrouw

128	29- jan- 10	Werkstraf voor huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
129	8- mrt- 10	Man doodt kinderen en zichzelf	“huiselijk geweld”
130	9- mrt- 10	Helemaal niets is zo snel als een kogel	“huiselijk geweld”
131	12- mei- 10	Alleen mannen krijgen tijdelijk huisverbod	psychische mishandeling man
132	15- mei- 10	Vier doden gevonden in woning Enschede	“huiselijk geweld”
133	3- jun- 10	Geen titel Artikel: Charlies Sheen (44) gaat schuld bekennen in de zaak die tegen hem loopt wegens huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
134	23- jun- 10	Johnny Kraaijkamp jr. opgelucht na vrijspraak mishandeling ex-vriendin	“huiselijk geweld”
135	6-jul- 10	Italiaanse vrouw slaan mag	“huiselijk geweld”
136	10- jul- 10	Geen titel: Artikel: Mel Gibson moet eraan geloven: de politie onderzoekt de aanklacht van zijn ex Oksana Grigorieva, waarin zij stelt dat hij haar mishandeld heeft, aldus RadarOnline.	“huiselijk geweld”
137	16- jul- 10	Geen titel: Artikel: Mel Gibson zou zijn toevlucht hebben gezocht tot therapie.	“huiselijk geweld”
138	29- jul- 10	Miljoenen verzuimdagen	“huiselijk geweld”
139	17- sep- 10	Werkstraf na geweld tegen vriendin	psychische mishandeling huwelijk
140	8- okt- 10	Huisverbod na mishandeling	“huiselijk geweld”
141	13- nov- 10	Politie draalde kort voor relatiedrama	“huiselijk geweld”
142	7- jan- 11	Nieuw onderzoek naar gedrag Leiderdorper	“huiselijk geweld”
143	14- jan- 11	Eerst zaten we op een roze wolk, daarna liep het uit de hand	“huiselijk geweld”

144	8-feb-11	Laat mij maar lekker zitten...	“huiselijk geweld”
145	29-apr-11	Vrouwen krijgen noodknop	huiselijk geweld vrouw
146	25-jan-12	Regionaal coördinator: Sluit ogen niet voor geweld	“huiselijk geweld”
147	8-mrt-12	Echte gezinsman verdacht van geweld	huiselijk geweld vrouw
148	20-mrt-12	Vrouwen in Kenia meppen nu terug	“huiselijk geweld”
149	21-apr-12	Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden	Huwelijksdwang
150	30-jul-12	Moord op vrouwen onderbelicht in Italië	psychische mishandeling man
151	2-aug-12	Explosieve combinatie eindigt bij rechtbank	“huiselijk geweld”
152	1-sep-12	Te weinig oog voor geweld door partner	Partnergeweld
153	8-sep-12	Verdachte van poging doodslag blijft in cel	“huiselijk geweld”
154	6-dec-12	Documentaire over huiselijk geweld	huiselijk geweld vrouw
155	28-mrt-13	Bij geweld ook controle kroost	“huiselijk geweld”
156	30-apr-13	‘Mijn wonden helen nooit’	“huiselijk geweld”
157	2-jul-13	Meldcode voor huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
158	2-jul-13	Hulp bij eengerelateerd geweld	psychische mishandeling huwelijk
159	10-aug-13	Lijk vrouw in klike gestopt	“huiselijk geweld”
160	16-okt-13	‘Arts moet doorvragen als vrouw bot breekt’	Partnergeweld

161	26-nov-13	Opvang voor slachtoffers huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
162	22-jan-14	Stafchef is geschorst na klacht geweld; Schadevergoeding van marine geëist	“huiselijk geweld”
163	6-mrt-14	‘Vrouw zwijgt over geweld’	“huiselijk geweld”
164	7-mrt-14	Zonder een vaste plek besta je niet	“huiselijk geweld” man
165	7-mrt-14	Geweld	huiselijk geweld vrouw
166	1-apr-14	Vrouw dood na geweld in gezin	“huiselijk geweld”
167	29-apr-14	Paul Simon aangehouden	“huiselijk geweld”
168	23-jun-14	Stichting in plaats van hongerstaking	“huiselijk geweld”
169	9-okt-14	Lisserbroeker die vriendin sloeg hoeft niet weer cel in	“huiselijk geweld”
170	11-okt-14	Vluchten? Zelf sterk worden!	“huiselijk geweld”
171	14-jan-15	Hogere eis tegen boze vrouw met hakmes; Oestgeestse tuigt echtgenoot af	“huiselijk geweld”
172	13-feb-15	Verkrachting wel, moord niet te bewijzen	psychische mishandeling relatie
173	25-apr-15	Ook zonder kroon	“huiselijk geweld”
174	12-jun-15	Eis: veertig maanden celstraf poging doodslag echtgenote	psychische mishandeling man
175	25-jun-15	Echtgenoot niet meer naar cel na huiselijk geweld	“gewelddadige echtgenoot”
176	5-aug-15	Cursus in strijd tegen huiselijk geweld; ‘Ik heb weer aangifte gedaan bij de politie. Het schiet geen klote op’	“huiselijk geweld”

177	2-sep-15	Vrouw steekt man, beiden aangehouden	“huiselijk geweld”
178	5-sep-15	Herhaling slecht gedrag voorkomen	“huiselijk geweld”
179	11-jan-16	Fries drama is moord en zelfmoord	“huiselijk geweld”
180	22-jan-16	Huiselijk geweld: ‘Ik was bang dat ik het niet zou overleven’	“huiselijk geweld”
181	1-feb-16	Française vrij na moord partner	“gewelddadige echtgenoot”
182	10-feb-16	Cel geëist tegen Rijnsburger die vrouw aanviel	“huiselijk geweld”
183	30-mrt-16	Rust, ritalin en vogelzang	“huiselijk geweld” man
184	6-apr-16	Vier maanden cel geëist voor zwaar huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
185	21-apr-16	Vijf maanden cel na huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
186	18-mei-16	'Alleen zijn bevalt me uitstekend'	gewelddadige man
187	16-jul-16	Schuilen tegen huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
188	22-sep-16	Eurlings vervolgd voor mishandeling	“huiselijk geweld”
189	19-okt-16	Cijfers seksueel geweld blijven onveranderd hoog	“geweld tegen vrouwen”
190	27-okt-16	Intussen in de VS	“huiselijk geweld”
191	29-nov-16	Aboriginalvrouwen trekken ten strijde tegen huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
192	17-feb-17	Zwaarste tbs geëist na huiselijk geweld in Ter Aar	“huiselijk geweld”

193	4- mrt- 17	TBS met verpleging na huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
194	15- apr- 17	Echtpaar Dishoek laat vijf kinderen achter	“huiselijk geweld”
195	12- mei- 17	De aanpak die er nooit kwam	“huiselijk geweld” man
196	12- jun- 17	Cursus voor man die zijn vrouw sloeg	“huiselijk geweld”
197	18- jul- 17	Vrouw doodgeslagen met vleesbijl	gewelddadige man
198	12- aug- 17	Yvonne’s ontdekking	Partnergeweld
199	12- aug- 17	‘Vrouwen helpen om te overwinnen, dat is mijn doel’	“geweld tegen vrouwen”
200	11- sep- 17	2Doc over door partner mishandelde man	huiselijk geweld vrouw
201	21- sep- 17	Lissenaar: ‘Bij je schoonmoeder moet je dus niet wonen’	“huiselijk geweld”
202	4- jan- 18	Man crasht na huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
203	25- jan- 18	Jong kind blijft achter	“huiselijk geweld”
204	6- okt- 18	Waarschuwing voor huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
205	6- nov- 18	Cel geëist tegen Alphenaar	gewelddadige man
206	24- nov- 18	Leidenaar ziet probleem met huiselijk geweld niet	“huiselijk geweld”
207	6- dec- 18	Alphenaar ontkent huiselijk geweld, maar moet mogelijk acht maanden de cel in	“huiselijk geweld”
208	27- feb- 19	Katwijker vrijgesproken voor huiselijk geweld	“huiselijk geweld”

209	8-jun-19	Een thuis zonder geweld	“huiselijk geweld”
210	19-jun-19	Mishandeling om vergeten wachtwoord	“huiselijk geweld”
211	26-nov-19	Parijs neemt maatregelen tegen huiselijk geweld	“huiselijk geweld”
212	31-jan-20	OM: celstraf voor ‘sambal-terrorist’	“huiselijk geweld” man
213	9-mei-20	‘Slachtoffers komen door opgelopen psychische schade moeilijk aan een baan’	huiselijk geweld vrouw
214	9-mei-20	Dubbele stress: huiselijk geweld en baanverlies	huiselijk geweld relatie
215	12-mei-20	‘Lorenzo S. huilt krokodillentranen’	“huiselijk geweld” man
216	1-jun-20	Partnergeweld is meer dan een privéprobleem; analyse Dat Lil' Kleine en Jaimie Vaes om 'privacy' vragen is juist het probleem	Partnergeweld
217	25-jul-20	Verdachte huiselijk geweld gaat vrijuit	huiselijk geweld vrouw
218	6-aug-20	Verdachte moord Uyttersprot al eerder veroordeeld	Partnergeweld
219	21-aug-20	Alleen waarschuwing rechter voor huiselijk geweld	“huiselijk geweld” man
220	29-aug-20	Bloedneus na worp met Playstation	“huiselijk geweld” man
221	7-sep-20	‘Overleden vrouw werd al jaren mishandeld’	“huiselijk geweld” man
222	28-sep-20	Werkstraf voor slaan vrouw en schoppen hond	“huiselijk geweld” man
223	8-okt-20	Fotomodel: 'Eén extra slag en ik was dood'	“huiselijk geweld” man
224	28-dec-20	Franse politie pakt man die wordt verdacht van doodslag	gewelddadige man

225	12-apr-21	70 rode schoenen op Dam voor vermoorde vrouwen in Turkije	“geweld tegen vrouwen”
226	12-apr-21	Pumps vol tranen	“geweld tegen vrouwen”
227	4-mei-21	Leidenaar veroordeeld voor huiselijk geweld: ‘ontzettende stommitieit’	huiselijk geweld vrouw
228	17-mei-21	Twee maanden cel voor losse handjes	huiselijk geweld vrouw
229	1-jun-21	Huiselijk geweld meestal gericht tegen (ex)partner	Partnergeweld
230	8-jun-21	Straf voor geweld in Katwijkse relatie	“huiselijk geweld” man
231	19-jun-21	Is 2021 dodelijkste jaar voor vrouwen?; femicide Aantal relatiemoorden in Frankrijk loopt op	“huiselijk geweld” man
232	21-jul-21	Vrouw die haar man mishandelde en brand stichtte hoort tbs eisen	psychische mishandeling man
233	19-aug-21	Vechtend studentenstel moet bemiddelingspoging doen	“huiselijk geweld” man
234	21-sep-21	Vijftien jaar cel voor wurgen echtgenote in bijzijn kinderen	huiselijk geweld vrouw
235	3-nov-21	Celstraf voor mishandelen partner	“huiselijk geweld” man
236	31-jan-22	Manchester United schorst in opspraak geraakte speler	“huiselijk geweld” man
237	5-feb-22	Impact van besnijdenis bij vrouwen enorm'; Interview Lenna (41) is genitaal verminkt	genitale verminking
238	19-mrt-22	Open de voordeur	huiselijk geweld vrouw
239	19-mrt-22	Ik heb mezelf leren vergeven	Partnergeweld

Bijlage 6 Codegroepen met bijbehorende codes

Code groups	Code
Aandacht voor dader	Aandacht naar dader niet naar de verdediging Beroep is benoemd bij dader, hiervoor amper gebeurd Veel aandacht voor dader, weinig voor slachtoffer Geen vragen naar omstandigheden zoals bij dader Verhaal dader Slachtoffer komt niet aan het woord Geweld Focus op dader Lang interview mannelijke pleger hg Dader toont berouw Alleen dader aan het woord Meer aandacht voor mannelijke daders
Aanpak is belangrijk	Aanpak politie Focus op aanpak Effectieve aanpak? Hiervoor niet? Aanpak vrouwenmishandeling spaanse regering Aanpak hg leiden Aanpak justitie Politiek in beeld Politiek heeft twijfels bij aanpak politie Aandacht voor aanpak Huidige aanpak komt niet overeen met ernst hg Aanpak huiselijk geweld is verbeterd Aanpak huiselijk geweld Succesvolle aanpak hg Aanpak gemeenten Aanpak hg Strafrechtelijke aanpak lijkt te worden vermeden Aanpak huiselijk geweld door convenant Aanpak gemeente Kosten voor hg zijn reden tot aanpak
Aanpak vanuit blik van regerende en controlerende macht	Plannen van kabinet Huiselijk geweld is extreem moeilijk om aan te pakken Samenwerking vereist om probleem aan te pakken Interview politie Interview minister van justitie Bron gemeente
Actie tegen huiselijk geweld of gevolgen ervan	Vrouwenopvanghuis bron Psychische schade na hg Omstanders kwamen in actie

**Afkomst speelt een rol bij
huiselijk geweld**

Turkse cultuur accepteert slaag van mannen naar vrouwen
 Kritiek Turkije middeleeuwse taferelen
 Allochtone slachtoffers praten niet graag over geweld
 Eergeweld is een cultureel verschijnsel
 Allochtone vrouwen anders behandeld
 Ooit werden vrouwenopvangcentra gedomineerd door witte, feministische vrouwen
 Niet witte mensen zijn meer afhankelijk van hun man
 Ras speelt rol bij hulp
 Diversiteit in problematiek is hectisch
 Hg bij allochtone gezinnen onderschat
 Kritiek Turkije
 Cultuurverschillen vermoeilijken hulpverlening slachtoffers
 Witte hulpverleners begrijpen allochtone vrouwen niet
 Hg in allochtone gezinnen lijkt wel een aparte categorie
 Afkomst speelt rol bij huiselijk geweld
 Meer kans op geweld
 Hg komt vaker voor bij allochtonen

**Alcohol en/of drugs oorzaak
van geweld**

Dader had coke verslaving
 Man ontkent mishandeling vrouw
 Alcohol speelt rol bij huiselijk geweld
 Dader onder invloed van drugs
 Alcohol in verband gebracht met geweld
 Alcohol en cocaïne speelde rol tijdens fatale avond
 Dader en slachtoffer onder invloed van drugs en alcohol
 Dader en slachtoffer beiden onder invloed van alcohol
 Stress en alcoholgebruik indicatoren voor huiselijk geweld
 Dader huiselijk geweld was dronkenman
 Reder voor alcoholprobleem
 Dader gebruikte ook drugs
 Alcohol wordt echt als oorzaak van geweld genoemd
 Geweldpleger onder invloed van alcohol
 Drugsverslaving dader
 Dader onder invloed van alcohol en drugs
 Dronkenschap in verband met geweld
 Dader gebruikte alcohol en drugs
 Dader onder invloed van alcohol
 Geweldpleger onder invloed van alcohol en drugs
 Dader had drugsverslaving
 Man die geweld pleegde was onder invloed van drugs en alcohol

**Alleen mannen plegen geweld
en vrouwen zijn het slachtoffer**

Boeman zou mannelijke daders zijn
 Man als boeman
 Hg tegen vrouwen als norm
 De dader wordt geïnterpreteerd als man
 Mannen slaan vaker dan vrouwen
 Uithuisplaatsing van gewelddadige mannen (geen vrouwen?)
 Mannen plegen hg
 Geweld tegen vrouwen is een probleem van mannen

	<p>Alleen bij vrouwen en niet bij mannen? Idee dat mannen alleen vrouwen slaan Huiselijk geweld alleen naar vrouwen toe Vrouw is slachtoffer hg Idee dat alleen mannen hg plegen Alleen vrouwen ervaren huiselijk geweld Artikel spreekt alleen van vrouwenverkrachting door mannen Idee dat alleen mannen fout zijn Dader is een man Stereotype Mannen die slaan veranderen nooit Mannen wordt geleerd ruzie op te lossen met geweld Man is dader hg Alleen mannen plegen hg Gaat ervanuit dat geweld alleen tegen vrouwen is Mannen slaan vrouwen en vrouwen vernederen mannen Alleen vrouwen en kinderen genoemd als slachtoffers</p>
Archetypes (vrouwen zijn moeder, etc.)	<p>Problematisch gezin en gevaarlijke man Patriarchale ideeën in stand Stereotype Beeld verkrachter moet worden bijgesteld Vrouwen willen een macho vriend Mannen kunnen niet inleven in verkrachte vrouw door eigen gevoelens</p>
Besnijdenis is een cultureel probleem	<p>Cultuur praat besnijdenis goed</p>
Blaming the victim	<p>Na aangifte meer boven water Er is een verband tussen de afhankelijke passieve opstelling van de vrouw en de agressieve, heersende rol van de man Vrouwen zijn bang veroordeeld te worden voor hun aandeel in geweld Goedkeuring van geweld door slachtoffer door angst alleen te zijn Vrouwelijk slachtoffer doet geen aangifte Blaming the victim Slachtoffer is niet eerlijk over het geweld</p>
Blik vanuit de politiek	<p>Nederland doet veel voor de bescherming van vrouwen Aanpak politiek Politieke actie Kritiek op Pakistaanse overheid Kritiek op overheid Bron overheid Twijfels aanpak politiek Kritiek Franse overheid Aanpak Franse overheid Bron is overheid ANP Rijksoverheid schuift verantwoordelijkheid voor vrouwenmishandeling af (als plannen doorgaan) Politiek voorstel</p>

Cijfers over een onderwerp zeggen iets over de omvang van het probleem	<p>Veel cijfers om omvang te benadrukken</p> <p>Cijfers voor omvang</p> <p>Hg ernstig en omvangrijk probleem</p> <p>Geen goed beeld van omvang</p> <p>Enorm probleem</p>
Dader geëxcuseerd	<p>Geen besef van geweld</p> <p>Emotioneel appél van dader</p> <p>Slachtoffer rol dader</p> <p>Gevolgen voor dader</p> <p>Dader wordt als slachtoffer omschreven</p> <p>Hij had haar nog proberen te redden</p>
Dader is iemand die vaker geweld pleegt	<p>Extreem verhaal als voorbeeld</p> <p>Andere vergrijpen genoemd</p> <p>Meerdere vergrijpen noemen voor beeldvorming</p> <p>Dader pleegde al eerder geweld</p> <p>Herhaaldelijk geweld</p>
Dader moet bestraft worden	<p>Geweld tegen vrouwen moet bestraft worden</p> <p>Daders zouden hun spullen moeten pakken</p> <p>Dader moet worden aangepakt</p>
Daders moet hulp krijgen	<p>Dader moet uit huis i.p.v. slachtoffer</p> <p>Oplossing = dader therapie</p> <p>Zowel dader als slachtoffer meer hulp</p> <p>Cursus moet mannen helpen bij plegen hg</p> <p>Dader moet terecht kunnen bij blijf van mijn lijf huis</p> <p>Dader behandeling en slachtofferhulp</p>
Eerwraak is een cultureel verschijnsel en de term wordt te vaak gebruikt	<p>Expert</p>
Financiën oorzaak van huiselijk geweld	<p>Opvallend dat de boodschappen genoemd worden, alsof slachtoffers van hg arm zouden moeten zijn</p> <p>Huiselijk geweld zou in arme gezinnen voorkomen</p> <p>Armoede reden tot geweld</p>
Geweld tegen vrouwen komt door ongelijke machtsverhouding tussen mannen en vrouwen	<p>Meisjes moeten meer mogelijkheden krijgen</p> <p>Seksueel geweld in verband met positie vrouw</p> <p>Macht is reden voor huiselijk geweld voor mannen</p> <p>Seksueel geweld verband met ongelijke machtsverhouding man vrouw</p> <p>Man heeft macht in huwelijk</p> <p>Machocultuur</p> <p>Besnijdenis reden om vrouw te onderdrukken</p> <p>Machocultuur zorgt ervoor dat geweld tegen vrouwen onderbelicht blijft</p> <p>Financiële ongelijkheid tussen mannen en vrouwen zorgt ervoor dat vrouwen niet weggaan bij gewelddadige partners</p> <p>Verkrachting heeft te maken met macht niet met seks</p> <p>De positie van vrouwen moet worden verbeterd</p>

Geweld wordt gebagatelliseerd	<p>Ruzies om niets</p> <p>Blinde woede als omschrijving huiselijk geweld</p> <p>Geweld werd goedgepraat</p> <p>Bagatelliseren geweld</p> <p>Geweld door vrouwen niet ernstig genoeg voor huisverbod</p> <p>Spottend over huiselijk geweld</p> <p>Spottend over hg</p> <p>Mensen die kinderen mishandelen zijn niet per se slecht</p> <p>Excuus geweld</p> <p>Hg wordt niet serieus genomen</p> <p>Alsof het normaal is</p> <p>Een vrij heftige relatie - bagatelliseren</p> <p>Spot drijven met huisverbod</p> <p>Vrouwen een huisverbod geven zou zielig zijn</p> <p>Bagatelliseren gevaar van dader</p> <p>Geweld wordt passioneel drama genoemd</p> <p>Slaan mag als het bij een symbolisch tikje blijft</p> <p>Slachtoffer bagatelliseert geweld</p> <p>Ze hield een snijwondje over - bagatelliseren van geweld</p> <p>Verbetering is geen excuus</p> <p>Bagatelliseren van het geweld</p> <p>Verkleinwoorden bij geweld door de vrouw</p>
Geweld wordt in verslagen van de rechtbank duidelijk omschreven	<p>Beschrijving geweld</p> <p>Duidelijke descriptie wapen en geweld</p> <p>Beschrijving hg</p> <p>Geweld beschreven</p> <p>Duidelijke beschrijving van geweld</p> <p>Omschrijving geweld</p>
Hoogopgeleiden mensen plegen geen huiselijk geweld	<p>Hoogopgeleide mensen zouden geen huiselijk geweld plegen?</p>
Huiselijk geweld als incidenteel probleem	<p>Huiselijk geweld als incidenteel probleem</p>
Huiselijk geweld is een generatieprobleem	<p>Hg wordt getolereerd door conservatieve tradities</p> <p>Generatieprobleem</p> <p>Kinderen bij hg zijn ook slachtoffer</p> <p>Slachtoffer en dader omschreven als problematisch</p> <p>Beide partners slachtoffers van geweld</p>
Huiselijk geweld is een privézaak	<p>Mensen willen zich niet bemoeien met andermans leven</p> <p>Geweld in privé sfeer</p> <p>Vrouwenmishandeling is een privéprobleem</p> <p>Geweld tegen vrouwen privéprobleem</p> <p>Hg is te veel een privékwestie en daarom moeilijk</p> <p>Huiselijk geweld is geen prettig gespreksonderwerp en wordt vermeden</p> <p>Huiselijk geweld is een privéprobleem</p>

	<p>Politie en hulpverlening is terughouden</p> <p>Privésfeer is lastiger dan openbaar seksueel geweld</p> <p>Overheid wilt niet bemoeien met privé zaken</p> <p>Artsen vragen niet naar huiselijk geweld omdat het privé is</p> <p>Huiselijk geweld = taboe</p>
Huiselijk geweld komt in alle lagen van de maatschappij voor	<p>Nadruk op iedereen kan slachtoffer zijn</p> <p>Mishandeling komt overal voor</p> <p>Huiselijk geweld komt in alle lagen van gemeenschap voor</p> <p>Opvallend is dat hier personen wordt gebruikt en niet vrouwen</p> <p>Huiselijk geweld speelt in alle lagen van de bevolking</p> <p>Dader = gemeenteambtenaar 28 jaar</p> <p>Huiselijk geweld komt voor in alle lagen</p> <p>Eergerelateerd betreft niet alleen maar vrouwen</p> <p>Man is niet altijd agressor</p>
Hulpverlening wil of kan niets doen	<p>Hulpdiensten kunnen of willen niets doen</p> <p>Aanpak hulpverlening</p> <p>Nalatigheid hulpverlening</p> <p>Aanpak hulpverlening slachtoffers schort</p>
Kinderen zijn het echte slachtoffer van huiselijk geweld tussen ouders	<p>Kinderen in gezinnen met huiselijk geweld krijgen meer aandacht</p> <p>Kind als voorbeeld van gevolgen van huiselijk geweld i.p.v. het directe slachtoffer dat wordt mishandeld</p> <p>Schade kinderen bij zien van hg groot</p> <p>Kinderen zijn belangrijk</p> <p>Nadruk dochtertje</p> <p>Aandacht gaat uit naar dochtertje</p> <p>Kinderen bij relationeel geweld belangrijkste</p> <p>Schade kinderen bij zien van hg</p> <p>Kinderen ook slachtoffer bij geweld tussen ouders</p> <p>Kinderen in verhaal geweld tegen vrouwen belangrijk</p> <p>Hg heeft negatief effect op kinderen</p> <p>Kinderen belangrijker dan slachtoffer bij partnergeweld</p> <p>Kinderen onderdeel</p> <p>Gevolgen kind belangrijker dan geweld</p> <p>Gevolgen van hg op kinderen zijn groot</p> <p>Kinderen worden verwaarloosd omdat ouders geen aandacht besteden aan opvoeding maar aan geweld</p> <p>Kinderen de dupe van geweld moeder</p>
Kritiek hulpverlening	<p>Kritiek op hulpverlening en artsen, moet beter voor zowel mannen als vrouwen</p> <p>Kritiek hulpverlening voor slachtoffers hg</p> <p>Kritiek hulpverlening g</p>
Kritiek	<p>Dader van hg hoeft zicht niet te verschuilen</p> <p>Interview met politicoloog</p> <p>Interview directeur vrouwenopvanghuis</p> <p>Interview expert</p> <p>Kritiek op Nederland</p> <p>Probleem van vrouwenmishandeling niet erkend</p>

	<p>Kritiek politiek Oplossing bij scholen Aanpak regering is niet afdoende Dader is niet Nederlands Openbaar ministerie en politie hebben te weinig kennis Een vrouwelijk slachtoffer kan niets na verkrachting doordat het binnen het huwelijk niet strafbaar is Oorzaken van seksueel geweld moeten kenbaar worden Kritiek gemeente Bron ANP en werkgroep Bureaucratische bestuur helpt niet mee om hg te bestrijden Interview GGD-coördinatiepunt seksueel geweld Geen slachtoffer aan het woord Bron is hulporganisatie Amnesty Interview hoogleraar Ernst van het probleem ontbreekt Bron ANP Kleur van politiek speelt mee in opvang slachtoffers van huiselijk geweld Kritiek rechtssysteem Interview Arnhemse officier van justitie Meer onderwijs = oplossing tegen geweld Bron ANP en woordvoester protest Groot artikel met interviews met experts Interview begeleider onderzoek naar mishandeling in huis Interview experts dadertherapie Interview hulpverlener slachtoffers van geweld Gemeenten bemoeilijkten hulp aan slachtoffers van huiselijk geweld</p>
Mannen vormen gevaar en moeten uit huis	<p>Alleen mannen met huisverbod Alleen mannelijke daders uit huis geplaatst Meer risico als je als vrouw zijnde gewelddadige man verlaat Alleen vrouwen krijgen noodknop, mannen niet</p>
Meer aandacht voor huiselijk geweld	<p>Te weinig aandacht voor huiselijk geweld Geweld tegen vrouwen krijgt te weinig aandacht Meer aandacht door gruwelijke misdaad Er is te weinig aandacht voor geweld en moord op vrouwen</p>
Moord is het gevolg van (langdurig) huiselijk geweld	<p>Moord na huiselijk geweld Moord in verband met huiselijk geweld Plegen van huiselijk geweld in verband gebracht met moord Huiselijk geweld voor moord Vrouw overleden aan huiselijk geweld Reden voor moord door vrouw is huiselijk geweld en uitbuiting</p>
Omstanders moeten actie ondernemen	<p>Omstanders worden verantwoordelijk geacht om iets te doen Hulpverleners moeten moed hebben om te vragen naar huiselijk geweld Ziekenhuizen moeten actie ondernemen Omstanders moeten aan de bel kunnen trekken ook met beroepsgeheim Kritiek op artsen Professionals nu ook verplicht om iets met hun vermoedens te doen</p>

	<p>Er is een drempel om hg te bespreken Artsen moeten hg durven te bespreken Justitie doet te weinig aan hg waarbij aangiftes worden ingetrokken 'Gewoon bellen' Artsen moeten het serieuzer nemen Omstanders moeten ook aan de bel trekken</p>
Oorzaak van seksueel geweld ligt niet bij de dader	Pornografie moet bestrijd worden
Oorzaak voor geweld is niet bij dader gelegd	<p>Dat ouders zelf problemen hebben leidt af van het probleem Huiselijk geweld verband met probleemgezinnen Jaloeziesheid man aanleiding tot geweld Reden voor geweld vrouw emancipatie Jaloezie is reden voor huiselijk geweld voor mannen Onderbouwing dat Roberto s niet altijd zo was en ook ooit werd geslagen - geen excuus Vaak weten mannen niet beter Oorzaken voor geweld bagatelliseren probleem Oorzaken van hg Frustraties Nederlandse cultuur reden voor geweld Slachtoffer teleurgestelde ex liefde Geweld verdienen als excuus Oorzaken geweld kan geldtekort, gebrekkige huisvesting of huwelijksproblemen zijn Reden voor geweld = kleinigheid (vies eten) Reden voor geweld is niet snel genoeg autosleutels geven Excuus voor gevoelens van geweld Oorzaak geweld is financiën Frustratie zorgde voor hg Verheerlijking en afleiding van geweld Affaire leidt tot doodslag van vrouw door man Excuus voor geweld? Oorzaken voor geweld Geen excuus maar zo oogt het wel Dader werd vroeger ook geslagen Geweld ging per ongeluk Onwetendheid als excuus voor verkrachting Aanleiding ruzie = affaire Niet makkelijk op werk wakkert hg aan Frustraties zorgen ervoor dat man seksueel agressief is Jaloezie bij dader Porno als aanleiding voor geweld Andere oorzaken voor het geweld Foute mannen hebben vaak zelf slechte ervaringen gehad Oorzaken mannen die agressief worden Pornografie zou lijden tot gewelddadige seks Oorzaak geweld psychische problemen Ruzie begon door financiële problemen Pornografie als boosdoener Oorzaak is een moeizame relatie</p>

	<p>Oorzaak voor geweld waren jengelende kinderen Huiselijk geweld door discussie geld Omgangsregeling kinderen oorzaak geweld Beperkte ontwikkeling dader speelt rol Dader had mogelijk waanideeën Straf dader Dader vindt huwelijk slecht Woede ontstond door bezoek van slachtoffer Dader had psychische problemen Kleine frustraties leiden tot geweld Jaloersheid vriendin is oorzaak geweld</p>
Overheid heeft te weinig inzicht in huiselijk geweld	<p>Te weinig erkenning geweld door militairen Minister van justitie weet niet hoe hg moet worden aangepakt Overheid onwetend van probleem door tekort aan inzicht in cijfers Cijfers ontbreken</p>
Partnergeweld is een maatschappelijk probleem	<p>Seksueel geweld is geen privéprobleem Partnergeweld is maatschappelijk probleem</p>
Politie is niet in staat huiselijk geweld aan te pakken	<p>Kritiek op de politie Politie is niet opgeleid om hg te bestrijden Politie treed niet hard genoeg op bij vrouwenmishandeling Politie ontbreekt ervaring met huiselijk geweld Te weinig kennis politie over huiselijk geweld Kritiek politie en justitie Politie heeft geen tijd voor huiselijk geweld Problematische relatie bekend maar geen actie Huiselijk geweld is geen prioriteit voor politie Politie heeft te weinig ruimte om hg te bestrijden Aangifte helpt niet in Roemenië</p>
Religie (christendom en islam) doen niets aan verhelping huiselijk geweld	<p>Koran vergoelikt slaan van vrouwen Kerken rechtvaardigen hg Kerken zwijgen over seksueel geweld Huwelijksdwang islamitisch Geweld wordt ontkent of goed gekeurd door bijbel Kerken rechtvaardigen seksueel geweld Dwang bij huwelijk strafbaar maken botst met geloof Vrouwen zijn schuldig bij hg volgens kerken Huwelijk heeft hogere prioriteit bij kerk dan hg Kerken bieden geen steun aan vrouwen die mishandeld worden Vrouwen konden onder druk van kerk niet huwelijk verlaten Kerken ontkennen hg Kerken negeren hg Schuld van geweld lijkt bij de kerk te worden gelegd Bron is aruna gnanadason geen wederhoor bij kerken Kerken geen behoefte aan bespreken van hg zaken Geloof en dwang bij huwelijk kent verband Kerken zijn medeschuldig aan seksueel geweld tegen vrouwen</p>

	<p>Slaan van vrouwen goedkeuren (islamitisch opvoedingsboekje)</p> <p>Islam legitimeert slaan en ongewenst seksueel gedrag</p> <p>Islamitische opvoedingsgids is schokkend</p>
Schuld ligt bij dader	<p>Schuld ligt bij de mannelijke dader</p> <p>Daders altijd verantwoordelijk voor hun daden</p>
Shockeer de lezer	<p>Visuele beschrijving geweld tegen vrouw</p> <p>Omschrijving hg</p>
Slachtoffer had actie moeten ondernemen (aangifte/onderzoek/relatie stoppen)	<p>Vrouwen die bij gewelddadige man blijven hebben geen moed en kiezen de gemakkelijke weg</p> <p>'Niet iedere vrouw houd de strijd tegen geweld vol'</p> <p>Slachtoffer moet moed hebben om aan de bel te trekken</p> <p>Slachtoffer wilt hg niet delen met kinderen</p> <p>Slachtoffer had weg kunnen gaan</p> <p>Slachtoffer moet aangifte doen</p> <p>Aangifte is belangrijk om geweld te ontmantelen</p> <p>Slachtoffer deelt verhaal niet met omgeving en houdt last van het gepleegde geweld</p> <p>Slachtoffer moet zelf actie ondernemen voor een straatverbod</p> <p>Geen begrip voor vrouw die terugkeert naar gewelddadige man</p> <p>Er is moed nodig om uit spiraal hg te ontsnappen</p> <p>Keuze slachtoffer om door te gaan</p> <p>Vrouw moet uit relatie stappen zodat geweld ophoudt</p> <p>Vrouwen zoeken niet snel hulp</p> <p>Keuze partner bepalend voor geweld?</p> <p>Onbegrip omstander</p> <p>Verwacht wordt dat slachtoffers zelf aangifte doen of hulp inroepen</p> <p>Geweld in relatie zou slachtoffers moeten doen stoppen met de relatie</p> <p>Vrouw moet weggaan als het huislijk geweld erg is</p> <p>Een vrouw moet duidelijk maken dat het getoonde gedrag niet accepteert</p> <p>Slachtoffer durft geen aangifte te doen</p> <p>Vrouwen durven gewelddadige man niet te verlaten</p> <p>Een relatie behouden met een man die slaat werd niet begrepen</p> <p>Meer gevallen van hg door vrouwen aan het licht</p> <p>Slachtoffer hielp niet mee om mishandelingen aan het licht te brengen</p>
Slachtoffer is afhankelijk van dader	<p>Vrouw geen keuze om gewelddadige man te ontsnappen</p> <p>Slachtoffer afhankelijk van dader</p> <p>Slachtoffer = afhankelijk van dader</p> <p>Goedkeuring van geweld door slachtoffer door afhankelijkheid man</p>
Slachtoffer is bang	<p>Slachtoffer in angst</p> <p>Veel vrouwen bang voor aangifte</p> <p>Slachtoffers zijn bang om aangifte te doen</p> <p>Slachtoffer bang voor aangifte</p> <p>Slachtoffer is bang voor verdere verslechtering na aangifte</p> <p>Allochtone vrouw bang voor partner</p> <p>Vrouwen zijn bang veroordeeld te worden voor hun aandeel in geweld</p> <p>Slachtoffer doodsbang</p>

Slachtoffer is ongeloofwaardig	<p>Medium interview met slachtoffer en experts</p> <p>Slachtoffer wordt niet geloofd</p> <p>Slachtoffer trok aangifte in</p> <p>Slachtoffer is niet eerlijk over geweld</p> <p>Slachtoffer niet meer zeker te spreken over geweld</p> <p>Slachtoffer ongeloofwaardig geacht</p> <p>Slachtoffer claimde</p> <p>Vrouwen niet geloofd bij hg</p> <p>Slachtoffers trekken aangifte terug</p> <p>Slachtoffer heeft grote fantasie</p> <p>Beweren en stellen, beweren is minder zeker</p> <p>Slachtoffer wisselt van aangifte</p>
Slachtoffer is onschuldig	<p>Niet uit relatie kunnen stappen uitgelegd door slachtoffer</p> <p>Slachtoffer is niet verantwoordelijk voor geweld</p>
Slachtoffer is oorzaak van geweld	<p>Het is aan vrouwen om aangifte te doen</p> <p>Vrouw alsnog oorzaak van geweld</p> <p>Rol slachtoffer</p> <p>Slachtoffer laat zich mishandelen</p> <p>Slachtoffer zou dader alleen willen terugpakken</p> <p>Schuld bij slachtoffer</p> <p>Agressief</p> <p>Slachtoffer zou de dader iets verschuldigd zijn</p> <p>Reden voor geweld vrouw grote mond</p> <p>Uitgelokt door vrouw?</p> <p>Reden voor geweld irritaties aan huishouden</p> <p>Moeizame relatie kwam mede door de kinderen uit het vorige huwelijk van de vrouw</p> <p>Vuile was = geweld tegen vrouwen</p> <p>Slachtoffer gaf eerste klap</p> <p>Slachtoffer speelt rol</p> <p>Uitlokking vrouw /slachtoffer is verantwoordelijk</p> <p>Jaloersheid vriendin is oorzaak geweld</p> <p>Man voelde zich vernederd</p> <p>Dader ontkent geweld als wraakactie van slachtoffer</p> <p>Geweld bij slachtoffer</p> <p>Agressie schuld van vrouw</p> <p>Slachtoffer zou zelf agressief gedrag hebben vertoond</p> <p>Sterk karakter vrouw is reden voor slaan</p> <p>Omdat een vrouw mondiger wordt ontstaat geweld</p> <p>Relatieproblemen schuld bij slachtoffer huiselijk geweld</p> <p>Als vrouwen plicht niet volbrengen slaat de man</p> <p>Vlek wakkert geweld aan echtgenoot</p> <p>Schuld bij vrouw</p> <p>Oorzaak geweld is dat vrouw man irriteerde</p> <p>Vrouw startte geweld</p>
Slachtoffer moet meer bescherming krijgen	<p>Slachtoffer moet beschermd worden</p>

Slachtoffer schaamt zich	Hg moeilijk door schaamte Schaamte voor hg Woordkeuze Kritische houding Slachtoffer gevoel van schaamte Er heerst schaamte bij slachtoffers hg Slachtoffer heeft gevoel van schaamte Geslagen vrouw houdt uit schaamte haar mond Slachtoffer schaamt zich hg
Slachtoffer voelt zich schuldig	Hg moeilijk door schuldgevoel
Slachtoffer wordt onder druk gezet door dader	Dader beïnvloedt slachtoffer om aangifte te veranderen Druk uitoefenen op slachtoffer
Stereotype dader is man	Dader stelt zich emotioneel op, maar de rechtbank gaat hier niet in mee Mannen moeten hun agressie kunnen uitleven Verkrachting is iets mannelijks Geweld door mannen is erger dan door vrouwen Behandelde zijn vrouw als beest Dader = gewelddadige man Idee dat mannen geen emotie tonen Moet eraan geloven, alsof het voor Gibson zwaarder is dan voor Grigorieva Jaloerse en bezitterige man slaat vaak Manlief voor een man die zijn vrouw heeft mishandeld Dader toont geen begrip Type gewelddadige man Man omschreven als hardleers Omschrijving dader Man drong vrouw tot seks met hg Dreigende man
Uiterlijk slachtoffer	Uiterlijk vrouw
Vrouwelijk slachtoffer van geweld is een slechte moeder	Slachtoffer ziet gevaar voor kinderen niet in bij hg Slachtoffer schuldiger dan dader als het gaat om opvoeding kinderen Slachtoffer voelt zich schuldig tegenover kinderen Niet partner maar vader van haar drie kinderen - ze past niet in moederrol
Vrouwelijk slachtoffer	Slachtoffer is meestal vrouw Seksueel geweld alleen bij vrouwen Omschrijving slachtoffer In Nederland vinden vrouwen eerder weg naar justitie dan in andere landen Uiterlijk slachtoffer Slachtoffer hg voelt zich niet gehoord Slachtoffer 'zijn meisje' Slachtoffer gewezen diva Houston Huiselijk geweld is moeilijk te definiëren Focus lichaam slachtoffer

	<p>Verhaal slachtoffer Slachtoffer van geweld benadert als verdachte Schuld van slachtoffer Slachtoffer was zielig vogeltje Kritiek op term huiselijk geweld Niet het stereotype slachtoffer Slachtoffer duikt onder na vertrek bij huiselijk geweld Emoties slachtoffer uitvergroet Slachtoffer dacht schuldig te zijn Slachtoffer hg benadeeld Zwak slachtoffer dat nog altijd door dader achtervolgt wordt Beschrijving gevolgen geweld Omschrijving uiterlijk slachtoffer Vrouwen en meisjes zijn slachtoffer van geweld, mannen worden niet genoemd Ideale slachtoffer Leeftijd vriendin benadrukt Slachtoffer van seksueel geweld = vrouw Verhaal door slachtoffer huiselijk geweld Slachtoffer aan het woord</p>
Vrouwelijke dader	<p>Vrouwelijke dader Geweld door vrouwen is vaker psychisch Vrouw die man slaat = furie Vrouwelijke dader omschreven als tenger donker vrouwtje Vrouw met naaldhakken - focus uiterlijk Vrouwen slaan hun mannen Dader vindt slachtoffer dom Doodslag rechtvaardigt doordat man vrouw vernederde Dader als psychotische vrouw Mannen in therapie door veroordeling of dreiging alleenstaand te worden Spijtbetuiging vrouwelijke dader Vrouw wordt emotionele tijdbom genoemd Wordt als iets goeds omschreven maar is dit ook een oplossing? Vrouwelijke daders geweld stijgt Hg door vrouwen omschreven als inhaalslag Vrouw die mishandelt geen straf Vrouwelijke dader leefde in een paranoia wereldje Mannen zouden nu de dupe worden van vrouwen Verkleinwoorden bij geweld door de vrouw Vrouwelijke dader omschreven als de kleine zehra</p>
Vrouwen moeten mondiger en weerbaarder	<p>Vrouwen in opvanghuis moeten meer van zich laten horen Positie van vrouwen moet verbeteren om geweld tegen te gaan Voor jezelf opkomen wordt als Nederlandse norm neergezet Meisjes moeten mondiger worden Slachtoffers krachtig en weerbaarder maken i.p.v. Daders aanpakken Vrouwen staan steeds meer hun mannetje</p>
Wetgeving moet veranderen	<p>Kritiek justitie Aanpak wetgeving</p>

Regering pakt vrouwenmishandeling niet structureel aan
Kritiek wetgeving Spanje
Kritiek aanpak Nederland
Hogere straffen zijn nodig
Nalatigheid om
Kritiek wetgeving
Te lage straffen voor mishandeling
Wapengebruik onder daders huiselijk geweld
Strengere wetten moeten oplossing zijn
Kritiek wetgeving moet zwaarder

Bijlage 7
60 codegroepen

1	Partnergeweld is een maatschappelijk probleem
2	Aandacht voor dader
3	Aanpak is belangrijk
4	Aanpak vanuit blik van regerende en controlerende macht
5	Actie tegen huiselijk geweld of gevolgen ervan
6	Afkomst speelt een rol bij huiselijk geweld
7	Alcohol en/of drugs oorzaak van geweld
8	Alleen mannen plegen geweld en vrouwen zijn het slachtoffer
9	Archetypes (vrouwen zijn moeder, etc.)
10	Besnijdenis is een cultureel probleem
11	Blaming the victim
12	Blik vanuit de politiek
13	Cijfers over een onderwerp zeggen iets over de omvang van het probleem
14	Dader geëxcuseerd
15	Dader is iemand die vaker geweld pleegt
16	Dader moet bestraft worden
17	Daders moeten hulp krijgen
18	Eerwraak is een cultureel verschijnsel en de term wordt te vaak gebruikt
19	Financiën oorzaak van huiselijk geweld
20	Geweld tegen vrouwen komt door ongelijke machtsverhouding tussen mannen en vrouwen
21	Geweld wordt gebagatelliseerd
22	Geweld wordt in verslagen van de rechtbank duidelijk omschreven
23	Hoogopgeleiden mensen plegen geen Huiselijk Geweld
24	Huiselijk geweld als incidenteel probleem
25	Huiselijk geweld is een generatieprobleem
26	Huiselijk geweld is het probleem van beide partners
27	Huiselijk geweld is privézaak
28	Huiselijk geweld komt in alle lagen van de maatschappij voor
29	Hulpverlening wil of kan niets doen
30	Kinderen zijn het echte slachtoffer van huiselijk geweld tussen ouders
31	Kritiek
32	Kritiek hulpverlening
33	Mannen vormen gevaar en moeten uit huis
34	Meer aandacht voor huiselijk geweld
35	Moord is het gevolg van (langdurig) huiselijk geweld
36	Omstanders moeten actie ondernemen
37	Oorzaak van seksueel geweld ligt niet bij de dader
38	Oorzaak voor geweld is niet bij dader gelegd
39	Overheid heeft te weinig inzicht in huiselijk geweld
40	Politie is niet in staat huiselijk geweld aan te pakken
41	Religie (Christendom en Islam) doen niets aan verhelping huiselijk geweld
42	Schuld ligt bij dader
43	Shockeer de lezer
44	Slachtoffer had actie moeten ondernemen (aangifte/onderzoek/relatie stoppen)
45	Slachtoffer is afhankelijk van dader
46	Slachtoffer is bang

47	Slachtoffer is ongeloofwaardig
48	Slachtoffer is onschuldig
49	Slachtoffer is oorzaak van geweld
50	Slachtoffer moet meer bescherming krijgen
51	Slachtoffer schaamt zich
52	Slachtoffer voelt zich schuldig
53	Slachtoffer wordt onder druk gezet door dader
54	Stereotype dader is man
55	Uiterlijk slachtoffer
56	Vrouwelijk slachtoffer
57	Vrouwelijk slachtoffer van geweld is een slechte moeder
58	Vrouwelijke dader
59	Vrouwen moeten mondiger en weerbaarder
60	Wetgeving moet veranderen

Bijlage 8
Basis voor de tijdlijn

	Titel	Gepubliceerd op
1	Pas op voor foute mannen!	8 november 2003
2	'Geweldcampagne succesvol'	14 September 2007
3	Seksueel geweld bestreden	7 oktober 1983
4	Leiden pakt seksueel geweld aan	20 maart 1995
5	Unicef hekelt lakse aanpak van geweld tegen vrouwen	22 juli 1997
6	Boekje open over 'huiselijk geweld'	12 maart 2002
7	Kind vaker betrokken bij geweld	13 augustus 2008
8	Op de vlucht voor geweld	3 juli 2004
9	Nog zoveel in te halen	30 december 2009
10	Mishandeling vrouwen schrikbarend	13 april 1996
11	Johnny Kraaijkamp jr. opgelucht na vrijspraak mishandeling ex-vriendin	23 juni 2010
12	Alphenaar op cursus mishandeling vriendin	9 oktober 2002
13	Werkstraf geëist voor mishandeling van vriendin	28 oktober 2003
14	'Was je vandaag weer stout, mama...?'	10 feb 1999
15	Overheidscongres sexueel geweld	5 juni 1982
16	Huiselijk geweld als erfenis	8 juli 2009
17	Hulplijn voor boze mannen	12 juni 2008
18	Schuilten tegen huiselijk geweld	16 juli 2016
19	Werkstraf Alpenaar na huiselijk geweld; Slachtoffer en dader verzoend	28 december 2007
20	Regionaal coördinator: Sluit ogen niet voor geweld	25 januari 2012
21	Celstraf voor mishandeling van vriendin	10 juli 2007
22	Ruzie die naar alcohol stinkt, eindigt met een fikse kater	18 november 2004
23	'Optreden tegen vrouwenmishandeling'	29 maart 2000
24	Roemenen slaan vrouwen massaal	11 december 2003
25	Amnesty richt aandacht op geweld tegen vrouw	5 december 2003
26	Een thuis zonder geweld	8 juni 2019
27	Unicef hekelt lakse aanpak van geweld tegen vrouwen	22 juli 1997
28	'Meer hulp bij huiselijk geweld'	10 december 1999
29	'Blijf van m'n lijf' bevreesd'	14 maart 1984
30	Te weinig hulp na seksueel geweld	2 november 1994
31	'Artsen moeten onderwerp geweld durven aankaarten'	9 mei 1995
32	'Arts moet doorvragen als vrouw botbreekt'	16 oktober 2013

33	Video en rap waarschuwen vrouwen voor geweld	26 juli 2008
34	Vrouwen in Kenia meppen nu terug	20 maart 2012
35	Open de voordeur	19 maart 2022
36	Ik heb mezelf leren vergeven	19 maart 2022
37	'Daders mogen niet langer buiten schot blijven'	7 oktober 2000
38	'Optreden tegen vrouwenmishandeling'	29 maart 2000
39	Politie draalde kort voor relatiedrama	13 november 2010
40	'Actie tegen geweld in huis'	13 april 1999
41	Seksueel geweld	5 november 1993
42	Geweld tegen vrouwen	16 maart 1998
43	Vrouwen beducht voor aflopen oecumenisch decennium	2 december 1998
44	Rechter kan islamitisch huwelijk niet ontbinden	21 april 2012
45	Islamitische opvoedingsgids uit de handel'	9 april 2004
46	'Zwartepiet' voor islamitische rector	21 november 2000
47	Schade bij kind door zien van huiselijk geweld	5 mei 2009
48	Vijftien jaar cel voor wurgen echtgenote in bijzijn van kinderen	21 september 2021
49	Intensieve hulp nodig bij huiselijk geweld	9 juni 2004
50	'Help! Papa is boos, hij slaat mama'	5 mei 2009